

„Chlapi, to už je vrchol, to už je dost...“¹

Ničení agenturně-operativních svazků a spisů na 10. odboru II. správy SNB ve dnech 27. listopadu – 8. prosince 1989

PAVEL ŽÁČEK

Když se krátce po 17. listopadu 1989 vedení Komunistické strany Československa (KSČ) začala rozplývat totalitní moc pod rukama, jejímu politickému i bezpečnostnímu aparátu nezbyvalo nic jiného než ustupovat pod tlakem sjednocených opozičních struktur i veřejnosti a zároveň za sebou zametat stopy. Dokonce i Státní bezpečnost (StB), jedna z nejdůležitějších režimních opor, podřízená federálnímu ministrovi vnitra genpor. Ing. Františku Kinclovi, byla brzy postavena před zásadní otázku, jak naložit s desítkami tun choulostivých agenturně-operativních materiálů soustředěných v trezorech svých úřadoven a operativních archivech.²

Vedení federálního ministerstva vnitra

Již 23. listopadu 1989 připravoval faktický šéf Státní bezpečnosti I. náměstek ministra vnitra Československé socialistické republiky (ČSSR) genpor. Ing. Alojz Lorenc, CSc., z pozice náčelníka operačního štábu Federálního ministerstva vnitra (FMV) podřízené funkcionáře centrálních i krajských správ Sboru národní bezpečnosti (SNB) na dvě možné varianty dalšího vývoje přicházející v úvahu po nadcházejícím mimořádném zasedání ústředního výboru (ÚV) KSČ. Kromě připravenosti plnit „základní úkoly“ v případě mocenského zásahu se útvary komunistické tajné policie měly také připravovat na alternativu druhou, předpokládající agenturně-operativní

1 Výrok ministra vnitra československé vlády Ing. Zdeňka Pince na poradě se svými podřízenými z 8. prosince 1989 – viz níže.

2 Tématu ničení svazkové agendy Státní bezpečnosti z přelomu listopadu a prosince 1989 bylo až dosud věnováno několik málo odborných studií a seminář Svazková agenda Státní bezpečnosti: interpretace. 35 let od skartace generála Alojze Lorence, který se konal 2. 12. 2024 v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky – viz <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=4906&td=19&cu=15> (citováno k 16. 1. 2025). Srov. ŽÁČEK, Pavel: „Můžou přijít, jsme hotovi...“. Tzv. Lorencova „skartace“ v dokumentech. *Paměť národa*, 2004, č. 0, s. 28–41 (také viz ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo. Komunistické mocenské orgány a listopad 1989*. Svět křídel, Cheb 2019, s. 411–437); STREŠŇÁK, Gábor: K problematice mimoriadnej skartácie materiálův ŠtB na Slovensku v roku 1989. In: JAŠEK, Peter (ed.): *20. výročí Něžnej revolúcie. Sborník z vedeckej konferencie. Bratislava 11.–12. november 1989*. ÚPN, Bratislava 2010, s. 209–216; BĚLOUŠEK, Daniel: Ničení agenturně-operativní v rámci Vojenské kontrarozvědky po 17. listopadu 1989. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, č. 8. ABS, Praha 2010, s. 151–160; ŽÁČEK, Pavel: Zametání stop v prosinci 1989. Vytřídování svazové agendy na centrále Státní bezpečnosti. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, č. 13. ABS, Praha 2015, s. 213–289; TOMEK, Prokop – BUDSKÝ, Jaromír: Skartace písemností Státní bezpečnosti v listopadu a prosinci 1989 – viz <https://ekonomickydenik.cz/app/uploads/2021/12/skartace-pisemnosti-statni-bezpecnosti-v-listopadu-a-prosinci-1989.pdf> (citováno k 16. 1. 2025).

práci v nových politických podmínkách, což centrálu StB vedlo k urychlenému zpracování nové koncepce činnosti kontrarozvědných správ Státní bezpečnosti.³

Řídící struktura vybraných útvarů ministerstva vnitra ČSSR a Státní bezpečnosti na přelomu listopadu a prosince 1989

Vedoucí funkcionář, útvar FMV, SNB	Náčelník, zastupující náčelník útvaru	Ve funkci od	Ve funkci do
Ministr vnitra ČSSR	genpor. Ing. František Kincl	15. 10. 1988	3. 12. 1989
vnitřní a organizační správa (VOS) FMV	pplk. JUDr. Miroslav Dostál	1. 11. 1989	14. 12. 1989
I. zástupce náčelníka	mjr. JUDr. Václav Novotný	1. 8. 1988	14. 1. 1990
zástupce náčelníka	mjr. JUDr. Pavel Munzar	15. 11. 1989	31. 3. 1990
náčelník statisticko-evidenčního odboru	mjr. JUDr. Josef Rambousek	15. 11. 1989	31. 3. 1990
správa ochrany stranických a státních činitelů (V. správa SNB)	pplk. PhDr. Václav Kilián	1. 7. 1989	15. 12. 1989
I. náměstek ministra	genpor. Ing. Alojz Lorenc, CSc.	1. 11. 1985	21. 12. 1989
hlavní správa kontrarozvědky (II. správa SNB)	plk. PhDr. Karel Vykypěl	1. 8. 1988	1. 2. 1990
zástupce náčelníka pro vnitřní zpravodajství	pplk. Ing. Miroslav Chovanec	1. 4. 1989	15. 1. 1990
náčelník 10. odboru	mjr. JUDr. Petr Žák	1. 4. 1989	15. 1. 1990
zástupce náčelníka odboru	mjr. JUDr. Ivan Talián	15. 11. 1989	15. 1. 1990
vedoucí starší referent specialista (VSRS) 1. oddělení	mjr. JUDr. František Hak	1. 9. 1988	15. 1. 1990
VSRS 2. oddělení	mjr. JUDr. Jaromír Majtner	1. 9. 1988	15. 1. 1990
VSRS 3. oddělení	pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 9. 1988	15. 1. 1990
hlavní správa vojenské kontrarozvědky (III. správa SNB)	genmjr. Ing. Josef Červášek	1. 9. 1989	30. 6. 1990
správa sledování (IV. správa SNB)	plk. JUDr. Václav Mencl	1. 12. 1987	15. 2. 1990
správa kontrarozvědky v Bratislavě (XII. správa SNB)	plk. RSDr. Štefan Homola	1. 8. 1986	9. 2. 1990
Náměstek ministra	genmjr. doc. RSDr. Stanislav Nezval	10. 6. 1988	18. 1. 1990
správa zpravodajské techniky (VI. správa SNB)	plk. JUDr. Milan Šimůnek	1. 8. 1988	4. 2. 1990
hlavní správa Pohraniční stráže a ochrany státních hranic	genmjr. PhDr. Anton Nemec	1. 1. 1982	31. 1. 1990
Náměstek ministra	plk. Otta Sedlák	15. 12. 1988	31. 12. 1989

3 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 55, 411.

V pondělí 27. listopadu 1989 potvrdila fatální prohru komunistické moci generální stávka. Jiné než politické řešení situace v Československé socialistické republice již nepřicházelo v úvahu. Podle vlastních slov řešil Lorenc rébus, jak reagovat na nevyhnutelný vývoj v zemi. „Šlo o základní cíl nedopustit, aby složka Státní bezpečnosti byla zatáhnuta do mocenského řešení nezbytného vývoje u nás, a v poslední etapě šlo o to, aby Státní bezpečnost nebo její skupiny nevyvolaly konflikt nějakými spontánními iracionálními činy.⁴ [...] Pokud jde o můj vztah ke KGB, jsou věci, které jsou velmi jednoduše vysvětlitelné, je známo, že součinnost obou resortů byla velmi těsná, tak jako součinnost armád Varšavské smlouvy.“⁵

Na operačním štábu FMV téhož dne nadhodil náčelník správy kontrarozvědky v Bratislavě (XII. správa SNB) plk. RSDr. Štefan Homola otázku, co s materiály. Obratem obdržel – spolu s náčelníkem vnitřní a organizační správy (VOS) FMV pplk. JUDr. Miroslavem Dostálem – od genpor. Lorence úkol předložit „návrh na řešení ochrany operativní dokumentace“ svého útvaru (do 15. prosince 1989). S tímto problémem úzce souvisel i další bod jednání – s termínem řešení již do 27. listopadu 1989 – posouzení změn „v technologii plnění operativních úkolů“, které vyžadovaly „nové podmínky“ státobezpečnostní činnosti.

V podvečer 27. listopadu 1989 zahájil ministr vnitra ČSSR genpor. Kincl mimořádnou operativní poradou, jejímž ústředním bodem bylo „promýšlení“ dopadů aktuálního politicko-bezpečnostního vývoje na současnou práci i budoucí činnost Státní bezpečnosti. V gesci prvního náměstka genpor. Lorence zůstalo zpracování příslušných písemných návrhů, a to do konce roku 1989. Bezprostředně na to – i když s termínem do 28. února 1990 – navazoval další úkol: „Zpracovat reálný postup vyřizování, evakuace a ukrytí důležitých operativních dokumentů.“⁶

Kincl posléze uvedl, jak přítomní odpověděli, že každý přijme příslušná opatření po své linii. „Rozhodně nebyla řeč o ničení a skartaci materiálů. Na této operativní poradě se o vydání nějakého pokynu ke skartacím nebo vyřídění materiálů v re-

4 K tzv. Prchalovu puči srov. ŽÁČEK, Pavel: *V čele ŠtB. Pád režimu v záznamech důstojníka tajné policie*. ÚPN, Bratislava 2006, s. 181. Bývalý zástupce náčelníka II. správy SNB pplk. Ing. M. Chovanec v této souvislosti vypověděl: „V té době jsem pochopil, že z hlediska politického vývoje jde o nezvratný proces, že se situace již nemůže vrátit zpět, a jsem přesvědčen o tom, že ke stejnému závěru dospěl i gen. Lorenc. Mohu říci, že v té době jsem s gen. Lorencem v obecné rovině na toto téma hovořil a shodli jsme se spolu na tom, že jakýkoliv zásah do politického vývoje vzhledem k mezinárodní i vnitřní situaci by byl doslova politickým kretenismem. Z tohoto závěru jsme také vycházeli v naší činnosti. Pokud se mám ještě vyjádřit k otázce materiálů, které byly zničeny a které by mohly v případě, že by se dostaly do nepovolaných rukou, kompromitovat představitele nově se rodícího politického systému, šlo nám o to, aby v očích veřejnosti vzhledem k charakteru těchto materiálů tito představitelé nebyli kompromitováni. Uvědomili jsme si s gen. Lorencem, že vznikla nová politická struktura, a pokud bychom dopustili její kompromitaci, vznikl by zde ve státě naprostý chaos.“ *Vojenský ústřední archiv – Správní archiv Armády České republiky* (VÚA-SA AČR) Olomouc, f. Vyšší vojenský soud (VVS) Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výslechu svědka pplk. Ing. Miroslava Chovance z 25. 4. 1990, č. I. 291.

5 Tamtéž, sv. II, Protokol o výslechu obviněného Ing. Alojze Lorence, CSc., z 10. 5. 1990, č. I. 42. K úzké spolupráci MV ČSSR a KGB SSSR v kontrarozvědné oblasti srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 161–215.

6 Tamtéž, s. 55.

sortu FMV vůbec nehovořilo. Chci však říci, že jsme se na této poradě dohodli, že písemně nic dávat nebudeme.“ Tvrdil, že mu šlo o přehodnocení agenturně-operativní práce v jednotlivých případech (rozumějme: akcích) a o rozhodnutí, zda zůstanou předmětem zájmu, zda se na nich bude dále pracovat. „Na této poradě se o žádném ničení materiálů vůbec nehovořilo.“⁷ Podobně i pplk. Dostál vzpomínal, že se na některé z těchto porad hovořilo „o operativních materiálech z hlediska jejich utřídění a archivace, ale rozhodně se nehovořilo o skartaci nebo o ničení materiálů. Víím, že se také hovořilo o převádění na mikrofiše [...]. Nepamatuji se, že by [...] byl vydán nějaký pokyn [...] ke skartacím materiálu v resortu FMV.“⁸

Podle prvního zástupce náčelníka VOS FMV mjr. JUDr. Václava Novotného vedení ministerstva vnitra diskutovalo o situaci v ČSSR, kterou srovnávalo s vývojem v Německé demokratické republice (NDR). Ministr uzavřel diskusi s tím, že v případě nepokojů a pokusů o násilné vniknutí do objektů FMV bude nutné přijmout opatření, aby nebyly demonstranty „vydrancovány“ materiály Státní bezpečnosti, „zejména operativní složky, živé spisy a agenturní evidence“. Novotný doplnil: „Na uvedené úkoly od ministra Kincla nikdo z účastníků v podstatě nijak nereagoval, přičemž opakují, celá porada se nesla [...] duchem připravit se [...] na možné útoky ze strany veřejnosti na služebny Státní bezpečnosti...“ Kromě Lorence byl gestorem čtvrtého bodu mimořádné porady náměstek genmjr. doc. RSDr. Stanislav Nezval, který si v této souvislosti vybavil dotaz mjr. Novotného, „jak a v jakém časovém termínu i z hlediska finančního zabezpečení je možno mikrofišovat archivní i ostatní materiály, aby byly mobilně přenositelné z místa na místo v případě nějakého útoku nebo napadení objektu Státní bezpečnosti. Já jsem Novotnému tehdy odpověděl, že to po technické a časové stránce není možné zvládnout, a to [ani] v daném termínu tří měsíců...“⁹

Genpor. Lorenc uváděl, že úkoly z ministrových operativních porad se tehdy řešily operativně. „Já jsem na tyto úkoly od ministra Kincla reagoval okamžitě tím způsobem, že jsem si ihned, ale mohlo to být i druhý den, svolal poradu, na které byl někdo z hlavní správy kontrarozvědky, a to buď náčelník nebo jeho zástupce a náčelník sekretariátu ministra nebo jeho zástupce.“ Konkrétně jmenoval náčel-

7 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výslechu svědka genpor. Ing. Františka Kincla z 17. 4. 1990, č. I. 235.

8 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka pplk. JUDr. Miroslava Dostála z 17. 4. 1990, č. I. 238.

9 ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 412. Již předtím Nezval vypovídal: „Pokud jde o moje jednání se zastupujícím náčelníkem VOS pplk. [správně mjr.] Novotným, vzpomínám si, že tento funkcionář za mnou přišel, [...] zda bych mu [...] mohl sdělit, jakým způsobem je možno z technického hlediska i z hlediska finančního zabezpečit převedení některých materiálů, zřejmě archivních z resortu FMV, na mikrofiše, event. na jiná média, mám na mysli počítačová. V této souvislosti pplk. Novotný řekl, že by potřeboval takovéto převedení uvedených materiálů provést tak do půl roku. Přitom se také zmínil, že mají celou tuto oblast upravovat, [...] o konkrétech nehovořil. Já mu řekl, že z časového hlediska není možné provést převedení materiálů na mikrofiše nebo jiná média ve lhůtě do 6 měsíců a uvedl jsem termín nejdříve tak tři čtvrtě roku až rok. Tím moje jednání s pplk. Novotným v této věci skončilo.“ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. II, Protokol o výslechu svědka genmjr. doc. dr. Stanislava Nezvala z 12. 4. 1990, č. I. 206.

níka II. správy SNB plk. PhDr. Karla Vykytěla, jeho zástupce pro vnitřní zpravodajství pplk. Ing. Miroslava Chovance, pplk. Dostála i mjr. Novotného z VOS FMV. Z porady prý nevznikl zápis, údajně z důvodu, že zde nemělo být přijato žádné konečné rozhodnutí. „Já jsem chtěl víceméně od uvedených funkcionářů slyšet, co takový úkol [...] představuje. Já jsem na uvedenou poradou pozval Vykytěla nebo Chovance z toho důvodu, aby mi podali informaci, jak je z věcného hlediska třeba naložit s materiály Státní bezpečnosti a Dostála nebo Novotného jsem si zavolał z toho důvodu, aby mě informoval o administrativní stránce této problematiky.“ Poradu měl první náměstek uzavřít tak, že je třeba připravovat postup k zabezpečení ministerova úkolu ke skartacím. Přítomní v této souvislosti přijali rozhodnutí, že „část nepotřebných materiálů Státní bezpečnosti je třeba skartovat a důležitou část je nutno zachovat“. Aniž by se ovšem – zdůraznil Lorenc – jasně stanovilo, „co vytrídít, zničit, co zachovat. Bylo [to] specifikováno pouze v obecné poloze na věci důležité a věci zbytečné.“ Tento závěr Lorenc zřejmě vyhlásil poté, co přítomní odborníci konstatovali, „že je vyloučeno materiály Státní bezpečnosti ochránit na určitém místě...“.¹⁰

Porada nebyla určena k vedení nějakých diskusí, šlo o pouhé přenesení ministerových úkolů a stanovení hlavní správy kontrarozvědky SNB jako věcného garanta ke zpracování návrhu pokynu a vnitřní a organizační správy FMV coby garanta „administrativní“ stránky věci. „Uvedená poradka s mými podřízenými, která proběhla buď 27. 11. 1989 večer, nebo 28. 11. 1989 ráno, byla z mého [Lorencova] hlediska posledním aktem ve vztahu k pokynu ke skartacím, který pak vyšel 1. prosince 1989. Chci říci, že na základě mé porady jsem předpokládal, že vzejde návrh na vydání pokynu ve smyslu úkolu, který ministr uložil, přičemž jsem předpokládal, že takový návrh po posouzení předložím spolu s náměstkem Nezvalet ministrowi.“¹¹

Následujícího dne, 28. listopadu 1989, hlavní správa kontrarozvědky zpracovala *Zásady činnosti kontrarozvědky při řešení krize politickými prostředky*, které měly podřízené součásti Státní bezpečnosti připravit na zásadní změnu podmínek operativní práce. Dokument stanovil některé prioritní úkoly činnosti politické policie, včetně požadavku na zabezpečení „pružné centralizace poznatků a jejich efektivní využívání jak na jednotlivých správách, tak v rámci celé čs. kontrarozvědky“. Výrazně měla být zvýšena míra konspirace „v celém procesu stb činnosti“ a v neposlední řadě pak také přehodnocena agenturní síť, tj. zejména z ní vyřazení spolupracovníci nepotřební či nespolupracující. Ničení materiálů ostatně explicitně předpokládal i požadavek zabezpečit „výrazné snížení administrativního zatížení operativního výkonu“.¹²

V posledních dnech listopadu 1989 vzrůstal tlak Občanského fóra (OF), respektive se zrychloval rozklad komunistických struktur. Dne 29. listopadu odhlasovalo

10 ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 412–413.

11 Tamtéž, s. 413.

12 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *V čele ŠtB*, s. 137–145.

Federální shromáždění (FS) ČSSR změnu ústavy, z níž vypustilo články o vedoucí úloze KSČ a marxismu-leninismu jako státní ideologii.¹³ Zároveň ustavilo společnou komisi sněmoven FS ČSSR a České národní rady (ČNR) pro dohled nad vyšetřením událostí ze dne 17. listopadu 1989 v Praze.¹⁴ Téhož dne navíc v budově Ústředního výboru KSČ zkolaboval ministr Kincl, kterého odvezli do Sanopzu, sanatoria pro nomenklатурní stranické funkcionáře, a veškerá zodpovědnost za řízení ministerstva vnitra ČSSR tak přešla na jeho statutárního zástupce genpor. Lorence.¹⁵ Z jednání federálního premiéra Ladislava Adamce s Občanským fórem a Verejností proti násilíu (VPN) navíc vyplynulo, že 3. prosince 1989 bude ustavena nová vláda ČSSR.¹⁶ Není vyloučeno, že vedení FMV od svých zdrojů na Úřadu vlády ČSSR získalo jméno nadcházejícího ministra vnitra Ing. Františka Pince.¹⁷ Když Lorenc odpoledne 30. listopadu 1989 v Sanopzu zjistil, že Kincl bude dlouhodobě nemocen, musel jednat.¹⁸

Vytřídování a první skartace

Plk. Vykypěl našel ve svém autentizovaném sešitě¹⁹ poznámku z inkriminovaného 27. listopadu 1989 o tom, že měl ve spolupráci s náčelníky správy sledování (IV. správa SNB) a správy zpravodajské techniky (VI. správa SNB) zabezpečit prostředky na nákup mikrofišové linky. „Je tedy pravděpodobné, že na této poradě se hovořilo i o tom, že materiály je třeba před převedením na mikrofiše vytřídit, což se týkalo jak svazků již archivovaných, tak i živých svazků.“ Vytřídění agenturně-operativních materiálů bylo podle jeho názoru třeba provést bez ohledu na situaci ve společnosti po 17. listopadu 1989, „neboť i předtím docházelo k archivaci dokumentů, které již dávno ztratily [...] jakoukoliv zpravodajskou hodnotu“. V konfrontaci s výpovědí pplk. Chovance potvrdil, že na vedení II. správy SNB se o vytřídění a skartaci nepodstatných materiálů hovořilo „v souvislosti se zabezpečením prostředků na mikrofišovou linku, na níž se měly zpracovávat už jen vytříděné materiály. [...] Že bych já dal výslovný pokyn k vytřídování materiálů, na to si již nevzpomínám.“²⁰

13 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 388.

14 Srov. BARTUŠKA, Václav: *Polojasno. Pátrání po vinících 17. listopadu 1989*. Exlibris, Praha 1990, s. 5–7.

15 Srov. BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel (eds.): *Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989. Securitas Imperii*, 2000, č. 6/1, s. 30.

16 Srov. SUK, Jiří: *Občanské fórum. Listopad–prosinec 1989 1. díl – události*. ÚSD – AV ČR, Doplněk, Praha – Brno Praha 1997, s. 88–89.

17 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *V čele ŠtB*, s. 162.

18 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 414.

19 Srov. ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet. Protokoly parlamentní vyšetřovací komise pro objasnění událostí 17. listopadu 1989*. Díl 2. CEVRO LKA, Praha 2013, příloha (DVD), dokument č. N/3.

20 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výslechu svědka plk. PhDr. Karla Vykypěla z 4. 5. 1990, č. I. 256.

Vedení operativních odborů boje proti vnitřnímu nepříteli hlavní správy kontrarozvědky²¹ během následného vyšetřování potvrdilo, že „vytřídování a skartace duplicitních či bezvýznamných materiálů“ ze svazkové a spisové agendy probíhalo již od 27. listopadu 1989.²² Náčelník 10. odboru mjr. JUDr. Petr Žák uvedl, že všechny tři nebo čtyři pokyny vydané v období do 8. prosince 1989 byly z vedení II. správy SNB na úsek vnitřního zpravodajství přenášeny převážně pplk. Chovancem. „Na poradách u Chovance nám [náčelníkům odborů anebo v nepřítomnosti jejich zástupců] byly předávány ústní pokyny a podle poznámek, které jsem si [...] pořizoval, jsem instruoval své podřízené. První pokyn byl k vytřídění materiálu, kdy se měly vytřídit písemnosti a svazky tak, aby nepotřebné písemnosti mohly být skartovány a dokumentační materiál v příslušných svazcích archivován.“²³

Podle organizačního řádu II. správy SNB (Rozkaz ministra vnitra /RMV/ ČSSR č. 12 ze dne 22. 7. 1988) prováděl 10. odbor kontrarozvědné rozpracování nepřátelských seskupení, zejména plnil tyto úkoly:

a)	odhaloval, dokumentoval a rozkládal protistátní činnost osob z řad představitelů a nositelů pravicového oportunismu, buržoazních a jiných nepřátelských ideologií a organizátorů nepřátelských seskupení,
b)	koordinoval boj proti internacionalizačním snahám protisocialistických seskupení v ČSSR,
c)	prováděl kontrarozvědnou ochranu před negativními vlivy vnitřních a zahraničních nepřátel ve vymezených politických a společenských organizacích Národní fronty a mezinárodních organizací působících na území ČSSR,
d)	organizoval opatření proti šíření protisocialistických tiskovin zasílaných do ČSSR ze zahraničí a odhalování osob, zabývajících se na území ČSSR zhotovováním a rozšiřováním protizákonných písemností,
e)	prováděl a organizoval v součinnosti s příslušnými útvary SNB na území ČSSR opatření k odhalování, předcházení a zamezování teroristické a podobné trestné činnosti z řad vnitřních nepřátel. ²⁴

21 Šlo o 9.–12. odbory II. správy SNB, k jejich zaměření viz organizační řád in: ŽÁČEK, Pavel: Hlavní správa kontrarozvědky v dokumentech (1988–89). *Securitas Imperii*, 1994, č. 2, s. 198–200.

22 Nově jmenovaný náčelník 11. odboru mjr. JUDr. Roman Hájek např. potvrdil, že první pokyn ke skartaci – již s odkazem na I. náměstka MV ČSSR – byl vydán 27. 11. 1989 na poradě pplk. Chovance, pravděpodobně v nočních hodinách. „Tehdy byl dán pokyn k vytřídění a vyhodnocení spisů a svazků s tím, aby po vyhodnocení byly nepodstatné materiály ze spisů vyřazeny a zničeny. [...] Kromě tohoto pokynu, který byl dán na poradě ústní formou, nám byl též rozdán výtah ze směrnice k postupu k ukončování spisů a svazků, aby při plnění pokynu ze strany jednotlivých referentů nedošlo k porušení směrnice.“ *VÚA-SA AČR Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výsledku svědka mjr. Romana Hájka z 23. 4. 1990, č. I. 285, 287. Náčelník 12. odboru pplk. Jaroslav Dvořák potvrdil, že „vytřídování materiálů“ probíhalo již od 27. listopadu 1989, „ale to se ještě nic neskartovalo. [...] Na základě Chovanceva pokynu se ze spisů vytřídily hlavně duplicitní materiály a ty materiály, které ztratily operativní význam.“ Tamtéž, sv. IV, Protokol o výsledku svědka pplk. Jaroslava Dvořáka z 6. 6. 1990, č. I. 553.

23 Tamtéž, sv. II, Protokol o výsledku svědka mjr. JUDr. Petra Žáka z 8. 4. 1990, č. I. 171.

24 ŽÁČEK, Pavel: *Hlavní správa kontrarozvědky v dokumentech*, s. 199.

Vedoucí starší referent specialista (VSRS) 1. oddělení mjr. JUDr. František Hak vzpomínal, jak náčelník odboru (NO) mjr. Žák svolal všechny přítomné příslušníky 10. odboru²⁵ do své kanceláře, kde je informoval o pokynu k nakládání s písemnostmi. „Šlo o pokyn ústní, žádné písemné vyhotovení jsem neviděl, ostatně ani nebylo praxí, aby nám bylo ukazováno písemné vyhotovení nějakého pokynu, zvláště tehdy nám bylo mjr. Žákem zdůrazněno, že se jedná o ústní pokyn I. náměstka [MV ČSSR] generála Lorence. Později jsem se ještě od mjr. Žáka dozvěděl, že jemu byl tlumočen zástupcem náčelníka správy pplk. Chovancem.“ Na základě tohoto pokynu se měly vyřizovat materiály a skartovat vše, co ztratilo zpravodajskou hodnotu, a ponechat se mělo pouze to, co ještě mělo nějaký význam. „Abych to upřesnil, bylo řečeno, že každý pracovník provede vyřídění určených materiálů, jako např. plán rozpracování, různé záznamy a další věci, které neměly operativní význam. Šlo o jednotlivé písemnosti v rámci svazku. Pokud celý svazek ztratil operativní význam, měl být navržen k uložení do archivu. [...] U nižších druhů spisů [prověřovaná osoba (PO), kandidát tajné spolupráce (KTS) a důvěrník (D)] byla praxe taková, že běžně, pokud neobsahovaly nějaký důležitý materiál, tak se navrhovaly ke skartaci. Pokud si vzpomínám, tak takový postup směrnice i vyžadovaly, a vyžadovali to i pracovníci SEO [statisticko-evidenční odbor VOS FMV], kteří např. když jsme takový spis uložili, tak nám zpětně oznámili, že byl zničen, resp. sdělili nám, že vzhledem k tomu, že spis nic neobsahuje, bylo by vhodné spis zničit, a já jsem jim k tomu dal souhlas.“ Podle Haka prakticky záleželo na úvaze operativního pracovníka, zda má ten konkrétní svazek či spis určitý operativní význam. „Samozřejmě a potom i na mně, zda jsem mu takový návrh schválil.“²⁶

Obdobně vedoucí 2. oddělení mjr. JUDr. Jaromír Majtner vzpomínal, jak mjr. Žák svolal příslušníky odboru na pracovišti a sdělil jim, že z pokynu I. náměstka MV ČSSR mají provést vyřídění nepodstatných materiálů a ty podstatné uložit do archivu. „Pokyn se začal plnit, psaly se o tom skartační protokoly a schvalovali to příslušní náčelníci. Později SEO již odmítal materiály brát, protože byl doslova zaplaven a [jeho pracovníci] vyžadovali, aby se na SEO nosily pouze desky a materiály si skartovali jednotliví zpracovatelé.“²⁷

Vedoucí 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec měl problémy vybavit si „přesný sled“ událostí. „Pokyny nám byly předávány ústně ze strany vedení, a to náčelní-

25 Viz <https://www.ustrcr.cz/uvod/listopad-1989/organizace-a-personalie/hlavni-sprava-kontrarozvedky-snb-ii-sprava-snb/> (citováno k 16. 1. 2025).

26 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. VIII, Protokol o výslechu svědka mjr. Františka Haka z 11. 3. 1991, č. l. 1554–1557. Ve svém odvolání to formuloval takto: „Každý oper. pracovník měl provést vyřídění určených materiálů ve svazcích a tyto skartovat a dále věci, které ztratily operativní význam, uložit do archivu FMV. Oper. pracovníci se při plnění tohoto pokynu dostali do potíží s pracovníky SEO, kteří z kapacitních důvodů odmítali předávané písemnosti přebírat s tím, že postupně přebírali jen desky písemností s příslušným návrhem a obsah vraceli oper. pracovníkům k jejich skartaci.“ Tamtéž, č. l. 1558–1559. Věc: Odvolání proti dočasnému zproštění výkonu služby, mjr. JUDr. Hak František, 27. 3. 1990, k rukám náčelníka ÚOÚD FMV Praha.

27 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. II, Protokol o výsledku svědka mjr. JUDr. Jaromíra Majtnera z 8. 4. 1990, č. l. 156.

kem odboru mjr. Žákem nebo jeho zástupcem mjr. [JUDr. Ivanem] Taliánem, a vždy nám bylo prezentováno, že jsou to pokyny generála Lorence. Já jsem nikdy žádný písemný pokyn neviděl.“ První z nich vydal náčelník 10. odboru hromadně všem příslušníkům. „Není vyloučeno, že ten pokyn jsme obdrželi mimo pracovní dobu, protože po 17. listopadu 1989 jsme běžně přebývali na pracovišti i do pozdních nočních hodin, a to i ve dnech pracovního klidu. [...] Bylo to na mé upozornění, protože nás s tím mjr. Žák – nás vedoucí starší referenty specialisty – seznámil před tím, a já jsem ho požádal, protože šlo o závažnou věc, aby svolal celý odbor, a tam ten pokyn přednesl, aby byl jednotný.“ Jednalo se o vyřídění operativních materiálů, „vůbec ještě nešlo o agenturu“, pouze o vyloučení písemností bez operativní hodnoty, a jejich skartaci. „Je možné,“ vypovídal Kopinec, „že jsem návrhy na skartaci spisů PO, KTS a D schvaloval, určitě to muselo být v rámci [té první etapy třídění], a to i vzhledem k množství těch spisů [...]. Obecně se vědělo, že u spisů PO, D a KTS šlo o operativně nepodstatné materiály, a této formy bylo využíváno operativními pracovníky k blokování osob²⁸ pro svou potřebu. [...] Vzpomínám si, že jsem měl i několik výstupů se svými podřízenými, týkajících se např. toho, že podřízení vytrídili ze spisů i materiály, které se týkaly [finančních] výdajů. [...] Ještě bych mohl dodat, že ne všechny pokyny musely jít nutně přese mě, je možné, že se operativní pracovníci dotazovali osobně u náčelníka odboru mjr. Žáka nebo jeho zástupce mjr. Taliána a řídili se jejich radami nebo pokyny, aniž bych o tom věděl. To mohlo být i z toho důvodu, že jsem s mjr. Žákem neměl dobré osobní vztahy, což bylo obecně známo.“²⁹

Jak konkrétně probíhal schvalovací proces této první fáze „vytrídování a skartace“ agenturně-operativních svazků a spisů, je zřejmé z několika málo zachovaných originálních dokumentů, včetně návrhu staršího referenta specialisty kpt. Zdeňka Zitka, který 30. listopadu 1989 navrhl skartovat materiály z osobního spisu kandidáta tajné spolupráce (KTS) s krycím jménem MIREK (reg. č. 36445), neboť „pominuly důvody pro jeho další vedení“. Po potvrzení záznamu (návrhu) vedoucím 3. oddělení pplk. Kopincem – formálně také náčelníkem odboru mjr. Žákem jako členem skartační komise – bylo na místě zničeno 22 stránek osobního spisu, a následně i jeho desky a složka financí.³⁰

Dne 1. prosince 1989 schválil zástupce náčelníka II. správy SNB pplk. Chovanec návrh staršího referenta 1. oddělení mjr. Karla Schwarze, formálně za skartační

28 K tzv. blokování zájmových osob srov. ŽÁČEK, Pavel: Administrativa písemností kontrarozvědné povahy II. Jednotný evidenční, statistický a archivní systém StB v letech 1978–1989. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, č. 11. ABS, Praha 2013, s. 199–201.

29 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. VII, Protokol o výslechu svědka JUDr. Milana Kopince z 11. 3. 1991, č. l. 1532–1535.

30 *Archiv bezpečnostních složek* (ABS), Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 2) KTS – D – TS + OB. Záznam, 30. 11. 1989. Zničení osobního spisu KTS MIREK vedeného k osobě Miroslava Šipoviče (nar. 1944) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV v registračním protokolu zachyceno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství centrály Státní bezpečnosti v roce 1989. Sešity č. 7*. ÚDV, Praha 2003, s. 122.

komisi potvrzený náčelníkem 10. odboru mjr. Žákem, ke skartaci osobního svazku REDAKTOR (reg. č. 3491). Nejprve byly zničeny první čtyři části svazku (celkem 1217 listů), složka korespondence a pomocných písemností (KPP) i složka dokumentace (D), a poté i osobní spis evidované (nepřátelské) osoby (NO) REDAKTOR (reg. č. 37342); pátá část osobního svazku, která měla být ponechána k dalšímu rozpracování, byla nakonec také zlikvidována.³¹

Náčelník 10. odboru schválil mjr. Schwarzovi zničení dalších čtyř svazků: nejprve devatenáct částí (celkem 6205 listů) objektového svazku (OB) v akci SPOJ (reg. č. 2599)³² a pak kontrolních svazků MODERÁTOR s reg. č. 5097 (části 1, 6–11; úhrnem 1376 listů, včetně složky dokumentace), RENEGÁT s reg. č. 20019 (části 1, 4, 5; 592 listy) a PASKVIL s reg. č. 16707 (části 1, 3, 4; 655 listů).³³ Navíc ještě skartoval osobní svazek PARTÁK (reg. č. 22581)³⁴ a osobní spisy PO PÁSEK (reg. č. 28680), UČITEL (reg. č. 35229), FOTOGRAF (reg. č. 35278), ŠÉF (reg. č. 35279), HEREC (reg. č. 35553), ÚŘEDNÍK (reg. č. 35553), PRÁVNÍK (reg. č. 35714), VĚDEC (reg. č. 36100), OLDŘICH (reg. č. 37338), KOLEGYNĚ (reg. č. 37508), ROSTA (reg. č. 37641) a ZUBAŘ (reg. č. 37803).³⁵ „[Veškeré] obhospodařované materiály jsem uložil do papírových pytlů, které byly zavázány, zapečetěny a označeny odborem a oddělením – (10/1).“ Schwarz vytríděné materiály v papírových pytlích osobně donesl na přistavený nákladní automobil, který je odvezl ke skartaci.³⁶

Pplk. Chovanec ve své nomenklatuře ještě signoval návrh starší referentky npor. JUDr. Ireny Lieblové – doporučený vedoucím 3. oddělení pplk. Kopincem a odsouhlasený náčelníkem mjr. Žákem – na ukončení vedení a skartaci 26 listů osobního

31 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartaci, 1. 12. 1989. Zničení osobního svazku (OS) REDAKTOR vedeného k osobě Václav Slavík (1920–2009) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 79, 81.

32 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartaci, 1. 12. 1989. Zničení OB SPOJ (EXPONENTI PRAVICE NA SLOVENSKU) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 7. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 73.

33 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 9) Kontrolní svazky. Návrh na skartaci, 1. 12. 1989. Zničení kontrolních svazků (KS) MODERÁTOR, RENEGÁT i PASKVIL vedených k osobám RSDr. Alexander Dubček (1921–1992), Miroslav Kusý (1931–2019) a Milan Šimečka (1930–1990) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 7. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 83.

34 Zničení OS PARTÁK vedeného k osobě Zdeněk Jičínský (1929–2020) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 80.

35 Zničení OS PARTÁK vedeného k osobě Petr Šimečka (nar. 1956), UČITEL k osobě Jiří Doležal (nar. 1929), FOTOGRAF k osobě Rodrigo Pais (nar. 1930), ŠÉF k osobě Renzo Foa (nar. 1946), HEREC k osobě Miloš Vávra (nar. 1945), ÚŘEDNÍK k osobě Karel Hanka (nar. 1925), PRÁVNÍK k osobě Mojmir Sedý (nar. 1930), VĚDEC k osobě Jiří Hudeček (nar. 1922), OLDŘICH k osobě Oldřich Doležal (nar. 1924), KOLEGYNĚ k osobě Eva Kravčíková (nar. 1954), ROSTA k osobě Rostislav Coller (nar. 1968), ZUBAŘ k osobě Libor Vencour (nar. 1931), bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 6. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 75–77.

36 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 2056/45, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra; *Archiv autora* (AA), sl. Skartace, kopie záznamu mjr. K. Schwarze z 1. sekce Úřadu FMV pro ochranu ústavy a demokracie (ÚOÚD) FMV, 25. 5. 1990.

spisu NO II. kategorie³⁷ ELA (reg. č. 19809) se stručným zdůvodněním, „že pominuly důvody dalšího vedení“. Svazek byl podle rukopisné poznámky také zničen na odboru.³⁸ „Třídění a skartování bylo prováděno na pracovišti jednotlivými pracovníky [...] buď na malém tzv. šroťáčku, nebo byly písemnosti jako v jiných případech (i průběžně během roku) odváženy do papíren.“³⁹ Lieblová-Šedinová posléze ještě uvedla, že „skartace probíhaly zmateně, živelně, pokyny k činnosti nám dávali různí nadřízení pracovníci, jako VSRS, náčelník odboru, nebo zástupce náčelníka správy“.⁴⁰

Podle zachované dokumentace byl na návrh staršího referenta npor. Stanislava Stýbla, za souhlasu vedoucího 1. oddělení mjr. Haka a po schválení náčelníkem 10. odboru zničen ještě kontrolní svazek „ŠUDA“ s reg. č. 17801 o čtyřech částech (celkem 762 stran). Rukopisná poznámka na dokumentu je stručná: „Zničeno včetně desek!“⁴¹ Stýblo to s odstupem času komentoval: „[...] ke skartacím nedošlo z naší iniciativy, tedy řadových referentů, ale ke skartacím jsme dostali pokyn [od svých nadřízených, což mohlo být buď od náčelníka odboru mjr. Žáka, nebo od náčelníka oddělení mjr. Haka]. Skutečně [...] jsem já konkrétně napsal [návrhy na skartaci] na všechny věci, co jsem vedl.“⁴² „Návrhy mi byly schváleny příslušnými náčelníky v jejich pravomoci.“ Samotná skartace prý nebyla věcí neobvyklou, materiály se vytrídily i průběžně během roku, zejména ty nevyužitelné bez operativní hodnoty, ve státobezpečnostní hantýrce „mrtvé materiály“. „Obvykle se jednalo o dva až tři svazky, takže neobvyklost [na přelomu listopadu a prosince 1989] spočívala v tom, že se tehdy skartovávalo více materiálů.“⁴³

37 K jednotlivým kategoriím nebezpečnosti srov. ŽÁČEK, Pavel: *Přísně tajné. Státní bezpečnost za normalizace. Vybrané směrnice a metodické pokyny politické policie z let 1978–1989*. Votobia, Praha 2001, s. 54–57.

38 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na ukončení vedení a skartaci spisu NO ELA, 1. 12. 1989. Zničení osobního spisu NO ELA vedeného k osobě Jarmila Běliková (nar. 1948) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračním protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 134.

39 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 746/61, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra.

40 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. VIII, Protokol o výsledku svědkyně JUDr. Ireny Šedinové z 14. 3. 1991, č. I. 1737.

41 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 9) Kontrolní svazky. Návrh na skartaci, 1. 12. 1989. Zničení kontrolního svazku ŠUDA vedeného k osobě Zdislava Šulce (1926–2015) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 7. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 83.

42 Na jaře 1990 Stýblo napsal: „Sám jsem rozpracovával [osobní] sv. SIMEON [s reg. č. 2484], [OB] ŠKODNÁ – PRAHA, ŠKODNÁ včetně podsvazků zahrnujících PRAHU, a celorepublikový sv., signální svazek [?] ADA, který jsem aktivizoval pomocí spisu PO [KTS]. Ve své práci jsem využíval 3 [tajných] spolupracovníků, a to ARTURA, PŘEMKA a FILIPA. [...] Osobně jsem si ponechal některé skartační protokoly, některé se mi však už nevrátily a jejich osud mu není znám (dal jsem je k podpisu).“ ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1266/57, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra; AA, sl. Skartace, kopie záznamu npor. S. Stýbla (Ad 1.), b. d.

43 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. VII, Protokol o výsledku svědka Stanislava Stýbla z 25. 2. 1991, č. I. 1368–1369.

Starší referent specialista 3. oddělení kpt. JUDr. Vlastimil Pršal nejprve předal cestou registru SEO ke skartaci kontrolní svazek REDAKTOR (reg. č. 36589),⁴⁴ osobní spisy PO BEATA (reg. č. 37181), LUBOŠ (reg. č. 37254) a další dva k archivaci.⁴⁵ „Dále jsem skartoval ZON ZTÚ Přestavba⁴⁶ v akci SOJKA,⁴⁷ což se však provádělo průběžně po 3–6 měsících vždy na základě skartačního protokolu.“⁴⁸

Kpt. Zitko se svolením vedoucího 3. oddělení pplk. Kopince ukončil „prověrku“ osobních spisů D ALA s reg. číslem 26545 (55 listů), KTS ADAMEC s reg. číslem 36118 (59 stran), KTS MIREK s reg. číslem 37772 (8 stránek) a KTS PAVEL s reg. číslem 37773 (5 stránek), jejich materiály navrhl skartovat, „neboť pominuly důvody“ pro jejich „další vedení na 10. odboru II. S-SNB“. Vzhledem k poznámkám o zničení na odboru se na SEO VOS FMV nedostaly nejen finanční složky, zřejmě ani desky spisů KTS, ale pouze záznamy o skartaci.⁴⁹

Starší referent mjr. JUDr. Zdeněk Vajda vzpomínal na několik ústních pokynů od nadřízených, zřejmě mjr. Žáka, o nakládání s písemnostmi, tlumočených na krátkých poradách pplk. Kopincem. „Mezi řadou příslušníků se proslýchalo, že se jedná o pokyny pocházející přímo od 1. náměstka gen. Lorence [...]. Ten první pokyn nebo příkaz byl de facto k tomu, aby se ze spisů vybíraly zbytečné věci, balast, přičemž ty vyňaté materiály se přímo skartovaly.“ Šrotovací stroj běžel prakticky po celou pracovní dobu. Další rozšiřující pokyn požadoval zničit neaktivní, neperspektivní či nerozpracovávané osobní spisy prověřovaných osob, KTS a důvěrníků prostřednictvím statisticko-evidenčního odboru. Vajda navíc dodal: „Za sebe mohu ještě uvést, že jsem [...] navrhl ke skartaci přes SEO asi 2 nebo 3 spisy vesměs pro-

44 Zničení KS REDAKTOR vedeného k osobě Tomáš Hradílek (nar. 1945) bylo příslušníky 2. oddělení SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 1. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 135.

45 Zničení osobního spisu PO BEATA a LUBOŠ vedených k osobám Pavel Šťastný (nar. 1957) a Irina Žufanová (nar. 1962) bylo příslušníky 2. oddělení SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 30. 11. 1989, resp. 1. 12. 1989; PO GÁBOR (reg. č. 37234) a JANA (reg. č. 37647) k osobám Štěpán Geiger (nar. 1922) a Karla Hilmarová (nar. 1951) byly k 30. 11. 1989 uloženy do archivu SEO. Srov. tamtéž, s. 130.

46 PŘESTAVBA je krycí název pro zpravodajsko-technický úkon (ZTÚ) telefonního odposlechu a kontroly dálkopisného spojení. SCHOVÁNEK, Radek: Organizační vývoj technických složek MV 1964–1989 (II.). *Securitas Imperii*, 1994, č. 2, s. 69; PEČENKA, Marek a kol.: *Encyklopedie špionáže*. Libri, Praha 1993, s. 417.

47 Zničení OS SOJKA (reg. č. 9101) vedeného k osobě Anna Uhlová, roz. Šabatová (nar. 1951) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 132.

48 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 2945/51, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra; AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. JUDr. V. Pršala z 1. sekce ÚOÚ FMV, 25. 5. 1990.

49 ABS, sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 2) KTS – D – TS + OB. Záznam, 1. 12. 1989. Zničení osobních spisů D ALA, KTS MIREK, KTS PAVEL a KTS ADAMEC vedených k osobám Květoslava Kunertová (nar. 1948), Ing. Miroslav Gregar (nar. 1928), Václav Petříček (nar. 1934) a Vladimír Lis (nar. 1947) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 122–123, 124.

věřovaných osob. [...] šlo o spisy, které v podstatě obsahovaly jenom lustrační list a návrh na založení spisu. [...] Více spisů jsem ke skartaci nenavrhl.⁵⁰

Starší referent kpt. Ing. Miloslav Málek rozčlenil skartaci materiálů na II. správě SNB na tři etapy. „Nějak krátce poté, co se KSČ vzdala vedoucí úlohy ve společnosti, přišel první pokyn, že je třeba zlikvidovat kompromitující materiály“, což se týkalo všech svazků kromě tajných spolupracovníků. Poté přišel pokyn, že se mají vytřídit i osobní svazky TS, ve kterých měly zůstat pouze závazek, memorandum, finanční doklady a kompromitující písemnosti. „Za několik dnů nato jsme dostali pokyn, abychom zničili všechno.“ Pokyny z porady u mjr. Žáka na 3. oddělení přenášel pplk. Kopinec.⁵¹ Málek své svazky a spisy po schválení stručného zdůvodnění nosil na SEO, kde se také dozvěděl, že likvidace se provádí z pokynu prvního náměstka ministra. „Vím, že jsem byl jeden z posledních, od koho SEO svazky vzalo. Později už je nebrali „s tím, že to nestačí likvidovat, a říkali referentům, aby si to ničili sami. [...] Pokud se mám vyjádřit k obsahu spisů, které jsem navrhoval ke zničení, tak podle mého názoru neobsahovaly nic podstatného. Jeden spis jsem navrhl [...] ke skartaci, což mi nebylo povoleno, a musel se uložit.“⁵² Na konci protokolu pronesl zajímavý komentář k osobě genpor. Lorence, když uvedl, že mezi řadovými příslušníky II. správy SNB oblíben nebyl.⁵³

50 Při dotazu na krycí jména CÍSAŘ, POMOCNÍK, MICHAL, JAREK a LINDA Vajda odpověděl: „Něco mi říká heslo ‚Císař‘, mám za to, že je to jeden z těch spisů, které jsem podědil [...]. Potom mi něco říká heslo ‚Michal‘, jednalo se o důvěrníka a jeho spis jsem navrhl ke skartaci, u tohoto spisu šlo v podstatě o to, že osoba, na kterou spis byl veden a vlastně založen, je můj přítel, který mě požádal, když mu byl odňat řidičský průkaz, o pomoc, já jsem to chtěl vyřídit sám přímo na dopravním inspektorátu, ale tam tomu naklonění nebyli, šlo to jedine oficiální cestou. Abych získal potřebný úřední papír, tak jsem na nepřímé doporučení vedoucího oddělení napsal návrh na založení spisu, čímž jsem vlastně pak získal nějakou mou zodpovědnost za vrácení řidičského průkazu. Jakmile se nám potom podařilo získat Ř[idičský]P[růkaz] nazpět, navrhl jsem ten spis hned na skartaci, resp. po určité době. Bylo to někdy v roce 1989, ale bližší údaj nemohu uvést. Toto může do jisté míry potvrdit i ta osoba, tj. Michal Technik, bytem Praha 6, [...]“. *VÚA-SA AČR Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. VII, Protokol o výsledku svědka mjr. Zdeňka Vajdy z 5. 3. 1991, č. l. 1464–1465.

51 Kopinec se proti těmto tvrzením ohradil: „Málek je nepřesný, protože si dobře pamatuji, že první pokyn k manipulaci s materiály, event. ke skartaci, byl dán hromadně, kdy si mjr. Žák svolal všechny pracovníky odboru, kde dával jednotný pokyn. [...] Ještě mohu dodat, právě pokud se jedná o Ing. Mála, že tento referent měl již skartované materiály svých tajných spolupracovníků před termínem, kdy jsem se já dozvěděl od mjr. Žáka, že toto má být provedeno. Tuto skutečnost jsem také oznámil mjr. Žákoví, který mi odpověděl, že je to v pořádku. Chtěl bych dodat, že formulaci spočívající v likvidaci nějakých kompromitujících materiálů jsem já nikdy neslyšel. Mám v tomto případě na mysli v souvislosti s tím prvním pokynem, v rámci něhož ještě vůbec nešlo o agenturu. Až teprve u pokynu k manipulaci se svazky tajných spolupracovníků bylo stanoveno, co se má v těchto svazcích ponechat, a měly se tam ponechat kompromitující materiály na toho kterého konkrétního spolupracovníka. Pokud pan Málek ještě hovoří o 3 pokynech, tak nevylučuji, že těch pokynů bylo více, než jsem uvedl já. Pan Málek byl častěji u náčelníka odboru než já.“ Tamtéž, sv. VII, Protokol o výsledku svědka JUDr. Milana Kopince z 11. 3. 1991, č. l. 1534–1535.

52 Šlo o osobní spis PO PAVEL (reg. č. 35640) vedený k osobě Pavel Nauman (1937–2012), archivovaný k 30. 11. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 129.

53 *VÚA-SA AČR Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výsledku svědka kpt. Ing. Miloslava Mála z 11. 5. 1990, č. l. 381–382.

Přehled funkcionářů II. správy SNB po vnitřní linii schvalujících skartaci agenturně-operativních svazků a spisů 10. odboru před vydáním pokynu genpor. Ing. Alojze Lorence, CSc.⁵⁴

Druh svazku, spisu	Krycí jméno	Registrační číslo	Schvalovací pravomoc	Datum	Řídící orgán svazku, spisu
PO	BEATA	37181	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	30. 11. 1989	kpt. Vlastimil Pršal
NO	MILAN	2485	zástupce náčelníka správy pplk. Ing. Miroslav Chovanec	1. 12. 1989	kpt. Ivan Koníček ⁵⁵
PO	KOZA	25523	VSRS 1. oddělení mjr. JUDr. František Hak	1. 12. 1989	npor. Stanislav Stýblo ⁵⁶
D	VLADIMÍR	32643	VSRS 1. oddělení mjr. JUDr. František Hak	1. 12. 1989	npor. Stanislav Stýblo ⁵⁷
D	MIROSLAV	32720	VSRS 1. oddělení mjr. JUDr. František Hak	1. 12. 1989	npor. Stanislav Stýblo ⁵⁸
KTS	ADA	34266	VSRS 1. oddělení mjr. JUDr. František Hak	1. 12. 1989	npor. Stanislav Stýblo ⁵⁹
PO	MILAN	36252	VSRS 1. oddělení mjr. JUDr. František Hak	1. 12. 1989	npor. Stanislav Stýblo ⁶⁰
PO	ALENA	36518	VSRS 1. oddělení mjr. JUDr. František Hak	1. 12. 1989	npor. Stanislav Stýblo ⁶¹
PO	ŠÉF	37630	VSRS 1. oddělení mjr. JUDr. František Hak	1. 12. 1989	npor. Stanislav Stýblo ⁶²

54 Osmistránkový přehled náčelníků a VSRS II. správy SNB oprávněných schvalovat skartaci a přehled skartovaných svazků i spisů z období od 20. 11. do 1. 12. 1989 zpracoval 22. 11. 1990 SEO Úřadu FMV pro koordinaci a řízení na základě žádosti IMV ČSFR. Tamtéž, sv. XIII, č. 1. 367–375.

55 Zničení osobního spisu NO MILAN vedeného k osobě Milan Hübl (1927–1989) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 81.

56 Zničení osobního spisu PO KOZA vedeného k osobě Marta Slánská (nar. 1949) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 74.

57 Zničení osobního spisu D VLADIMÍR vedeného k osobě Vladimír Příkazský (1935–2021) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 71.

58 Zničení osobního spisu D MIROSLAV vedeného k osobě Miroslav Mitas (nar. 1929) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž.

59 Zničení osobního spisu KTS ADA vedeného k osobě Vladimír Příkazský (1935–2021) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 70.

60 Zničení osobního spisu PO MILAN vedeného k osobě Milan Matějka (nar. 1938) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 76.

61 Zničení osobního spisu PO ALENA vedeného k osobě Alena Vochozková (nar. 1956) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž.

62 Zničení osobního spisu PO ŠÉF vedeného k osobě Jiří Novák (nar. 1939) bylo 2. oddělením SEO VOS

D	LUDMILA	26845	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	npor. JUDr. Irena Lieblová ⁶³
PO	ARANŽERKA	26853	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	npor. JUDr. Irena Lieblová ⁶⁴
PO	TYPOGRAF	26922	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	npor. JUDr. Irena Lieblová ⁶⁵
PO	BABETA	30319	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	npor. JUDr. Irena Lieblová ⁶⁶
PO	MOST	30946	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	npor. JUDr. Irena Lieblová ⁶⁷
KTS	MEDIK	30955	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	mjr. JUDr. Vladimír Novotný ⁶⁸
D	PECKA	31345	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	npor. JUDr. Irena Lieblová ⁶⁹
KTS	UČITELKA	31932	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	kpt. Ing. Antonín Mlejnek ⁷⁰
PO	ASISTENT	32098	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	npor. JUDr. Irena Lieblová ⁷¹
PO	TISK	33516	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	mjr. JUDr. Vladimír Novotný ⁷²

FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 77.

- 63 Zničení osobního spisu D LUDMILA vedeného k osobě Ludmila Čeplová (nar. 1908) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 124.
- 64 Zničení osobního spisu PO ARANŽERKA vedeného k osobě Jana Geurtjensová (nar. 1950) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 128.
- 65 Zničení osobního spisu PO TYPOGRAF vedeného k osobě Milan Kincl (nar. 1950) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 66 Zničení osobního spisu PO BABETA vedeného k osobě Magda Babeliowská (nar. 1948) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 129.
- 67 Zničení osobního spisu PO MOST vedeného k osobě Aleš Havlíček (nar. 1956) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 68 Zničení osobního spisu KTS MEDIK vedeného k osobě Ladislav Svoboda (nar. 1959) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 122. Starší referent specialista (SRS) 3. oddělení mjr. V. Novotný ve svém vyjádření uvedl pouze: „Při vyřizování bezpečnostních materiálů v listopadu a prosinci 1989 jsem postupoval dle rozkazu svých nadřízených (NO, VSRS), to znamená, že takovéto materiály byly ničeny a zapečetěny v papírových pytlích. O další likvidaci těchto materiálů mi není nic známo.“ ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1973/51, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra.
- 69 Zničení osobního spisu D PECKA vedeného k osobě Rudolf Reiner (nar. 1941) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 124.
- 70 Zničení osobního spisu KTS UČITELKA vedeného k osobě Irena Kopecká (nar. 1966) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 122.
- 71 Zničení osobního spisu PO ASISTENT vedeného k osobě Pavel Štecha (nar. 1944) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 129.
- 72 Zničení osobního spisu PO TISK vedeného k osobě Pavel Tomek (nar. 1937) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž.

D	JIRÍ	33923	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	kpt. Ing. Miloslav Málek ⁷³
D	LADA	34913	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	kpt. Ing. Miloslav Málek ⁷⁴
PO	MEDUZA	35798	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	kpt. Ing. Miloslav Málek ⁷⁵
PO	DUO	35862	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	kpt. Ing. Miloslav Málek ⁷⁶
PO	CÍSAŘ	36213	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Vajda ⁷⁷
PO	POMOCNÍK	36214	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Vajda ⁷⁸
KS	DANA	36588	náčelník odboru mjr. JUDr. Petr Žák	1. 12. 1989	pprap. Jan Lacina ⁷⁹
KS	REDAKTOR	36589	náčelník odboru mjr. JUDr. Petr Žák	1. 12. 1989	kpt. JUDr. Vlastimil Pršal
KS	DONÁT	36959	náčelník odboru mjr. JUDr. Petr Žák	1. 12. 1989	kpt. Ing. Miloslav Málek ⁸⁰
PO	LUBOŠ	37254	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	kpt. JUDr. Vlastimil Pršal

73 Zničení osobního spisu D JIRÍ vedeného k osobě Jiří Sovina (nar. 1929) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 124.

74 Zničení osobního spisu D LADA vedeného k osobě Ivan Makásek (nar. 1944) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 125.

75 Zničení osobního spisu PO MEDUZA vedeného k osobě Anna Freimanová (nar. 1951) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 130.

76 Zničení osobního spisu PO DUO vedeného k osobě Andrej Krob (nar. 1938) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž.

77 Zničení osobního spisu PO CÍSAŘ vedeného k osobě Lukáš Hraběta (nar. 1967) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 130.

78 Zničení osobního spisu PO POMOCNÍK vedeného k osobě Vlastimil Frabša (nar. 1956) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž.

79 Zničení KS DANA vedeného k osobě Danuška Němcová (1934–2023) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 135. Starší referent (SR) pprap. J. Lacina se dvakrát vyjádřil: „[...] pomáhal jsem sice při skartaci spolupracovníků podle jejich pokynů, sám jsem nic neskartoval, protože jsem neměl ani co skartovávat.“ A dále: „Po návratu z nemocenské na pracoviště jsem se podílel na skartaci různých materiálů v rámci celého odboru, jež se uskutečnila na pokyn vyšších náčelníků na základě rozkazu I. NMV [náměstka ministra vnitra] Lorence. Samotná skartace probíhala běžným způsobem, a to šrotovacím strojem nebo materiály vkládány do papírových pytlů. Po zapečetění měly být opět běžným způsobem odvezeny do papíren ke zpracování. Odvoz zajišťoval org[anizační a] oper[acní] odbor.“ AA, sl. Skartace, kopie záznamu pprap. J. Laciny z 6. 4. 1990 a záznamu 1. sekce ÚOÚD FMV, 25. 5. 1990.

80 Zničení KS DONAT vedeného k osobě Alexander Vondra (nar. 1961) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 136.

PO	OSTROV	37469	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	npor. JUDr. Irena Lieblová ⁸¹
D	MICHAL	37639	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Vajda ⁸²
PO	JAREK	37640	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Vajda ⁸³
KTS	LINDA	37857	VSRS 3. oddělení pplk. JUDr. Milan Kopinec	1. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Vajda ⁸⁴

POKYN PRVNÍHO NÁMĚSTKA

Podle plk. Vykpěla se 1. prosince 1989 na přípravě pokynu za II. správu SNB podílel jeho zástupce pplk. Chovanec a pravděpodobně mjr. JUDr. Josef Rambousek, přebírající v té době funkci náčelníka statisticko-evidenčního odboru od mjr. JUDr. Pavla Munzara, který povýšil na druhého zástupce náčelníka VOS FMV. „Vím, že oba byli za mnou, resp. určitě vím, že byl za mnou Chovanec, ale teď přesně nevím, zda s Rambousekem či Munzarem, a konzultovali se mnou pracovní verzi tohoto pokynu.“⁸⁵ Vykpěl nebyl schopen potvrdit, kdo pplk. Chovance zapojil do přípravy pokynu. „Mohlo to být i tak, že se na něho obrátil gen. Lorenc přímo, mohlo to být i tak, že jsem mu tento úkol přidělil já, poté co jsem obdržel zápis z operativní porady vedení FMV.“⁸⁶

Pplk. Chovanec ze svého úhlu pohledu zpětně reflektoval složitou bezpečnostní situaci po 17. listopadu 1989, narůstající napětí ve společnosti i nebezpečí útoku na budovy ministerstva vnitra, tak jako se to podle obdržení zpráv od rezidentů II. správy SNB ve Východním Berlíně a Varšavě stalo v NDR anebo v Polské lidové republice. „I u nás byla situace, kdy k něčemu podobnému mohlo dojít, neboť objekty vnitra byly v obležení lidí, kteří se dožadovali vstupu do objektů, v mnoha případech bylo problematické dostat se vůbec do práce a z práce. Za této situace bylo samozřejmě vedením zvažováno, jak zabezpečit ochranu písemností uložených

81 Zničení osobního spisu PO OSTROV vedeného k osobě Zdeněk Němeček (nar. 1931) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž.

82 Zničení osobního spisu D MICHAL vedeného k osobě Michal Technik (nar. 1964) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 125.

83 Zničení osobního spisu PO JAREK vedeného k osobě Jaromír Erben (nar. 1964) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž.

84 Zničení osobní spis KTS LINDA vedeného k osobě Renata Adamová (nar. 1963) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 1. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 123.

85 V jednom z protokolů Chovanec upřesnil: „Vykpěl měl dokument zpracovaný jako návrh od SEO a již si nepamatuji, jestli tento návrh donesl Rambousek nebo Munzar.“ *VÚA-SA AČR Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výslechu svědka pplk. Ing. Miroslav Chovanec z 25. 4. 1990, č. I. 291.

86 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka Karla Vykpěla ze 20. 4. 1990, č. I. 250.

v objektech FMV tak, aby nemohly být zneužity v případě, že by došlo k vniknutí do těchto objektů.“ Nejdříve se probírala varianta převést [agenturně-operativní] materiály z originální papírové podoby na mikrofiše, což se údajně začalo realizovat, ale brzy bylo jasné, že se to nedá stihnout. Nová mikrofišová linka, přestože na ní již měly být schváleny finanční prostředky, nakonec zakoupena nebyla. Jako další varianta se zvažovalo převést citlivé „materiály“ na místo, kde by mohla být zajištěna jejich ochrana.⁸⁷

Nakonec vedení hlavní správy kontrarozvědky ještě před 1. prosincem 1989 rozhodlo – při vědomí velkého množství písemností, které by bylo naprosto nesmyslné kamkoliv odvážet – agenturně-operativní materiály vytrídít a „nepodstatné“ skartovat. „Já jsem v souladu se závěry porad vedení Správy“ – potvrdil pplk. Chovanec – „takovéto pokyny k vytrídění vydal svým podřízeným. Bylo v podstatě věcí každého jednotlivého referenta, které materiály ve kterém spise jsou důležité a je třeba je ponechat a které je možno skartovat. Vycházelo se přitom ze směrnic, že každý materiál, který již byl vyřízen nebo pro další činnost ztratil smysl, je možno zničit. [...]“⁸⁸ Původním záměrem bylo redukovat písemnosti tak, aby skutečně zůstalo pouze to, co by mohlo být podstatné“, pro případ, „že se situace stabilizuje a vývoj bude pokračovat stejným směrem jako před 17. listopadem. Postupně se však situace měnila a podle mého názoru s touto změnou vlastně docházelo k zániku předmětu kontrarozvědné činnosti po linii vnitřního zpravodajství.“⁸⁹

87 Později Chovanec doplnil: „[...] připravoval se dovoz dvou mikrofišových linek, aby se to, co má nějakou hodnotu, přefotilo na mikrofiše. Jak [...] vzhledem k nebezpečí, [...] že by byly obsazeny naše budovy davem, tak i vzhledem k tomu, že bylo zřejmé, že může vzniknout situace, že ty materiály budou muset být uloženy na bezpečném místě, tak byla snaha zvýšit kapacitu mikrofišových linek a materiály [to, co mělo ve svazku zůstat, se mělo dávat do zapečetěných obálek] uchovat v archivu I. správy [SNB], kteří to měli nějak zvlášť zařízeno, tedy to archivování.“ ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, s. 528, 545.

88 Zde je vynechán odkaz na čl. 7 služebního předpisu MV-adm-I-5, který v obecné rovině upravoval uschovací lhůty pro jednotlivé písemnosti vzniklé z činnosti útvarů SNB a ministerstev vnitra; čl. 4 stejné směrnice ovšem stanovil, že se nevztahuje na vyřazování písemností, jejichž manipulace a ukládání jsou upraveny služebními předpisy A-oper-II-1, A-oper-IV-2, A-oper-VI-2 a některými dalšími. Srov. ABS, f. Sekretariát ministerstva vnitra, VI. díl (A 2/6), inv. j. 449, Nařízení ministerstva vnitra (NMV) ČSSR č. 5 ze dne 29. 1. 1974, kterým se vydávají „Směrnice o vyřazování písemností v ministerstvech vnitra“ (MV-adm-I-5).

89 *VÚA-SA AČR Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výslechu svědka pplk. Ing. Miroslav Chovanec z 25. 4. 1990, č. l. 291. Náčelník 10. odboru mjr. Žák k tomu uvedl: „[...] předmětem činnosti mého odboru byly zejména osoby, které se do té doby angažovaly v tzv. nezávislých strukturách. Se změnou situace předmět naší činnosti v tomto smyslu vlastně přestal existovat. Shromážděné materiály k těmto osobám, z nichž některé jsou v současné době ve vysokých státních a politických funkcích, se tedy staly nepoužitelnými a z hlediska svého obsahu by mohly být zneužity ke skandalizování ev. vydírání osob, jichž se týkaly.“ Tamtéž, sv. II, Protokol o výslechu svědka mjr. JUDr. Petra Žáka z 8. 4. 1990, č. l. 172. Náčelník 12. odboru pplk. Dvořák doplnil, „že v této době se již hovořilo o přípravě pokynu k zastavení činnosti na úseku vnitřního zpravodajství, a když jsme se pplk. Chovance ptali, proč dochází k tak rozsáhlé skartaci, tak nám řekl, že je to proto, neboť dochází k zániku předmětu kontrarozvědné činnosti, a že tedy podle směrnic se zánikem předmětu činnosti materiály ztrácejí operativní význam“. Tamtéž, sv. IV, Protokol o výslechu svědka pplk. Jaroslava Dvořáka z 6. 6. 1990, č. l. 554. K pozastavení činnosti odborů boje proti vnitřnímu nepříteli došlo až 11. 12. 1989, v souvislosti s vyhlášením příprav k reorganizaci složky StB. ŽÁČEK, Pavel: *ŠtB na Slovensku za „normalizácie“. Agónie komunistickéj moci v zvodkách tajnej polície*. MS SR, Bratislava

Zástupce náčelníka správy pplk. Chovanec, v jehož autentizovaném sešitě jsou uvedeny poznámky z obou porad vedení II. správy SNB,⁹⁰ se při vyšetřování poměrně komplikovaně zaštiťoval obavami z případného negativního ovlivnění procesu politické transformace: „Existence celé řady materiálů ztratila touto změnou smysl. Naopak materiály, které byly pořízeny operativní činností, obsahovaly spousty mnohdy neproověřených informací a kompromitujících dokumentů, například i ve vztahu k ilegálním strukturám, které se v souvislosti s vývojem stávaly legálními, a bylo zde nebezpečí, že v případě vniknutí do budov a jejich nalezení mohou být použity ke kompromitování objektů naší [kontrarozvědné] činnosti, tj. nově se formujících struktur, což by mohlo též vážně ztížit celý proces národního porozumění.“

Chovanec uvedl, že byl k náčelníkovi II. správy SNB plk. Vykypělovi pozván zřejmě společně s mjr. Rambouskem, náčelníkem statisticko-evidenčního odboru VOS FMV. „Projednávali jsme připravenou pracovní verzi pokynu a náčelník SEO chtěl, abychom se podívali na část pokynu týkající se živých svazků. V podstatě se tam formulovalo znění druhé části pokynu. Uvažovali jsme nad tím, co je podstatné a co ztratilo význam, vím například, že byl učiněn závěr o tom, že změna situace se nijak výrazně nedotýká činnosti na úseku ochrany ekonomiky a vnějšího zpravodajství a také tyto materiály nakonec zůstaly zachovány.⁹¹ Pokud jde o linii vnitřního zpravodajství v souvislosti se ztrátou předmětu kontrarozvědné činnosti, ztratily do té doby pořízené materiály význam.“ Státobezpečnostní materiály po linii boje s vnitřním nepřítelem podle Chovance již díky zásadním politickým změnám neměly svou dokumentační hodnotu, například při prokazování trestné činnosti,⁹² ale ani potřebný zpravodajský význam. „Tuto hodnotu měly pouze v konkrétních politických podmínkách a s jejich změnou došlo i k zániku zpravodajské hodnoty shromážděných materiálů. Pokud v rámci naší činnosti byly shromážděny materiály dokumentující kriminální trestnou činnost objektů, byly předávány orgánům vyšetřování, a to v souladu s dlouhodobou koncepcí, že je výhodnější postihovat objekty za kriminální trestnou činnost než za činnost politickou.“⁹³

Vykypěl svému zástupci pro vnitřní zpravodajství řekl, že do návrhu pokynu je zapotřebí celkově po linii hlavní správy kontrarozvědky zapracovat problematiku operativy. Proto se sešlo vedení II. správy SNB, kromě pplk. Chovance také zástupce pro vnější zpravodajství pplk. JUDr. Pavel Dvořák a za ekonomickou linii zřejmě

2002, s. 77.

90 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *V čele ŠtB*, s. 158–160; ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, s. 528–529, 545.

91 K vyřídování svazkové a spisové agendy vnějšího zpravodajství srov. ŽÁČEK, Pavel: *Zametání stop v prosinci 1989*, s. 213–289.

92 K tzv. dokumentaci srov. ŽÁČEK, Pavel: *Přísně tajné*, s. 19.

93 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výslechu svědka pplk. Ing. Miroslav Chovanec z 25. 4. 1990, č. l. 291. Srov. ŽÁČEK, Pavel: Ochránkyňe „socialistické“ zákonnosti. Politické řízení prokuratury proti vnitřnímu nepříteli, 1988–1989. *Paměť a dějiny*, 2009, roč. 3, č. 1, s. 46–71; PAŽOUT, Jaroslav: „*Střežíme a prosazujeme socialistickou zákonnost. Nejvyšší orgány československé prokuratury a jejich působení v letech 1969–1989*. ÚSTR, Praha 2024, s. 452.

náčelník 7. odboru plk. Václav Holický.⁹⁴ „My tři jsme formulovali část pokynu ke skartacím po linii II. správy. Přesněji řečeno šlo o diskusi, co do tohoto pokynu zahrnout. Dospěli jsme k závěru, že vzhledem k tehdejší politické situaci se pokyn týká zejména linie vnitřního zpravodajství. Myslím si, že jsem potom dal pokyn svému asistentovi kpt. Ivanu Hružovi,⁹⁵ aby zpracoval návrh pokynu ke skartacím a aby přitom vycházel z rozsahu [stanoveného] v první části. Hruža mi potom předložil zpracovaný návrh, myslím si, že jsem ani tento návrh nijak nepodepisoval a postoupil jsem ho hned na SEO.”⁹⁶

Starší referent specialista kpt. JUDr. Libor Široký rozhodně odmítl, že by se účastnil inkriminované porady u náčelníka správy. „Je pravdou, že jsem v této době funkci jeho konzultanta vykonával já, ale jsem si jist, že čistopis pokynu jsem nevyhotovoval. Nemůžu to doložit žádnými fakty, ale mám takový pocit, že pplk. Chovanec to vyhotovil sám.”⁹⁷

Při čtení pracovní verze prý plk. Vykypěl neshledal nic, v čem by pokyn odpovíral platné Směrnici pro evidenci, statistiku a administrativu při kontrarozvědné činnosti (A-oper-II-1).⁹⁸ „Pamatuji si, že jsem měl k návrhům nějakou připomínku, zřejmě k [druhé] části, která se týkala nás, tzn. části nadepsané Vyřídění živých svazků.”⁹⁹ Kvůli této připomínce, jejíž obsah bohužel neznáme, bylo nutné pokyn přepsat. „Na této poradě byla vlastně pracovní verze pokynu – včetně bodů týkajících se vyřídování živých svazků – „odsouhlasena s tou mojí připomínkou, o které jsem již hovořil. Logicky vyvozují, že kdybychom byli garantem my [tj. II. správa SNB], musel bych uvedený pokyn k podpisu předkládat buď já, nebo pplk. Chovanec.”¹⁰⁰

Přestože existovalo určité podezření, nikdy se orgánům činným v trestním řízení nepodařilo zjistit, kdo konkrétně pokyn z 1. prosince 1989 referentsky zpracoval. Pouze k autorství dvojsečné tzv. generální klauzule v jeho závěru („Je potřebné

94 Holický ovšem reagoval: „Rozhodně jsem se neúčastnil žádné porady, kde by byli přítomni pracovníci SEO. Já jsem na vedení II. správy k plk. Vykypělovi chodíval pouze tehdy, když na poradě nemohl jít můj nadřízený pplk. [Vojtěch] Zamykal. Pokud jde o poradě Chovance, tak já jsem s ním počátkem prosince 1989 hovořil asi dvakrát [...]. Vzpomínám si, že s Chovancem jsme při jedné příležitosti hovořili o otázkách ukrytí agentury v případě potřeby, vím, že jsme konstatovali, že by to bylo obtížné, a ještě si vzpomínám, že pplk. Chovanec prohlásil, že otázku projednání se SEO by si vzal na starost. Blíže se na tento rozhovor ani na datum, kdy se uskutečnil, nepamatuji. Mám dojem, že když jsme o tom hovořili, byl přítomen též plk. Miloň Vartalský, náčelník 1. odboru. Při té příležitosti rozhodně nešlo o formulaci nějakého pokynu.” *VÚA-SA AČR Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výsledku svědka plk. Václava Holického z 21. 5. 1990, č. I. 449.

95 Hruža toto tvrzení odmítl s odkazem na nového Chovanceho asistenta (od 7. 11. 1989) SRS 1. skupiny analytického odboru kpt. JUDr. Libora Širokého. Tamtéž, sv. II, Protokol o výsledku svědka kpt. JUDr. Ivana Hružy z 7. 5. 1990, č. I. 229.

96 Tamtéž, sv. III, Protokol o výsledku svědka pplk. Ing. Miroslava Chovance z 25. 4. 1990, č. I. 296.

97 Tamtéž, Protokol o výsledku svědka kpt. JUDr. Libora Širokého z 15. 5. 1990, č. I. 397–398.

98 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Administrativa písemností kontrarozvědné povahy II*, s. 182–212.

99 Podle odborného vyjádření Kriminalistického ústavu VB původně celý nadpis zněl: *Vyřídění živých svazků po linii vnitřního zpravodajství*. Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 427, pozn. 77.

100 *VÚA-SA AČR Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výsledku svědka plk. PhDr. Karla Vykypěla z 4. 5. 1990, č. I. 256.

postupovat tak, aby na útvarech nezůstaly materiály, jež by měly vzhledem k současnému politickému uspořádání kompromitující charakter.“) se přihlásil pplk. Chovanec, když uvedl: „Tato věta obsahově odpovídá mému záměru i formulaci, kterou jsem použil na poradě vedení II. správy [...] ale stoprocentně není napsána tak, jak jsem ji vyslovil [...]. Opakuji [že] obsahově a myšlenkově věta odpovídá mému záměru. Touto formulací jsem myslel [...] zabránit politickému zneužití při získání různých kompromitujících materiálů na osobnosti nově se tvořící politické struktury. Z hlediska zaměření naší činnosti pochopitelně naše II. správa před 17. 11. 1989 získávala materiály k opozici, o žádné jiné materiály nám z tohoto hlediska nešlo.“¹⁰¹

Bývalý náčelník II. správy SNB plk. Vykpěl se také vyjádřil k tzv. generální klauzuli, kterou měla obsahovat již pracovní verze. „Výklad této formulace nelze oddělit od vztahu k jednotlivým konkrétním svazkům. Svazky, které byly vedeny, totiž obsahovaly celou řadu materiálů, které měly ve vztahu k rozpracované osobě kompromitující charakter. Mohla tam být i řada informací dosud neproověřených. A již vlastně neexistovala možnost je dále prověřovat. Osoba, k níž informace byly shromažďovány, a kterou již nebylo možno dále kontrarozvědně rozpracovávat,¹⁰² by mohla později utrpět újmu nebo by mohly utrpět újmu i další osoby, zejména tím, že by byly archivovány věci, v nichž nebyla potvrzena nebo vyvrácena určitá podezření.“¹⁰³

Mezitím genpor. Lorenc oznámil utajovaným tzv. bílým telefonem náměstkovi ministra plk. Otto Sedlákoví, že „se dole zpracovává dost závažný pokyn“. Zároveň svého kolegu pověřil – pokud by nebyl přítomen – šifru podepsat, aby mohla být odeslána „na kraje“. 1. prosince 1989 na 15.30 hod. byl totiž Lorenc předvolán před společnou komisí Federálního shromáždění ČSSR a České národní rady. „Já jsem to vzal na vědomí a zavěsil jsem...“ Lorenc v jednom z mnoha svých výsledků potvrdil, že uvedený pokyn byl vydán s jeho souhlasem. „Byl jsem přesvědčen, že jako funkcionář, který velí resortu a zastupuje ministra, mám k vydání takového pokynu právo. Tedy ačkoli jsem o vydání pokynu věděl, s jeho konkrétním obsahem jsem v den vydání seznámen nebyl. V tomto směru také spatřuji svoji velikou chybu, a sice tu, že jsem pokyn viděl až po jeho vydání.“¹⁰⁴

Po obědě Lorenc odešel do Federálního shromáždění ČSSR, aby vystoupil před komisí, v jejímž čele stál poslanec KSČ Ing. Jozef Stank. O likvidaci operativních materiálů Státní bezpečnosti pochopitelně řeč nebyla.¹⁰⁵ Na ministerstvo vnitra se již nevrátil, v podvečerních hodinách cestou z parlamentu navštívil generálního prokurátora ČSSR prof. JUDr. Jána Pješčaka, DrSc., od něhož zamířil domů do

101 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 417.

102 K definici tzv. kontrarozvědného rozpracování srov. ŽÁČEK, Pavel: *Přísně tajné*, s. 16–26.

103 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výsledku svědka plk. PhDr. Karla Vykpěla z 4. 5. 1990, č. l. 256.

104 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 414, pozn. 19.

105 Srov. BARTUŠKA, Václav: *Polojasno*, s. 16–17.

Bratislavy. Podle vlastních slov se Lorenc po 17. listopadu 1989 nacházel v permanentním stresu. „To bylo umocněno i tím, že jsem po zkolabování ministra Kincla tohoto zastupoval v plném rozsahu. Je pravda, že s náměstký Sedlákem a Nezvallem jsem v té době velmi často komunikoval, projednával s nimi řadu věcí...”¹⁰⁶

Npor. Hana Schreinerová vypověděla, že po pracovní době mezi 17.00 až 18.00 hod. přišel do sekretariátu I. náměstka ministra vnitra ČSSR zástupce náčelníka VOS FMV. „Mjr. Munzar měl v ruce nějaký papír a řekl mi, že je třeba, aby papír podepsal gen. Lorenc a že pak půjde šifrou na všechny kraje [...]“. Lorencova sekretářka se na něj zběžně podívala a zjistila, že neobsahuje číslo jednací, ačkoliv se jednalo o přísně tajný materiál. „Proto jsem mjr. Munzarovi řekla, aby ten papír opatřil číslem jednacím. On mi odpověděl, že nemá již u sebe sekretářku, a proto jsem odešla [... na spisovnu], kde jsem si vzala číslo [jednací NZ-00671/89] z protokolu 1. náměstka FMV [...]“. Zároveň ho informovala, že Lorenc se na pracovišti nenachází, jediné náměstek Sedlák.¹⁰⁷

Pokyn I. náměstka MV ČSSR byl poněkud záhadně adresován pouze náčelníkům správ Státní bezpečnosti v krajích a náčelníkovi správy kontrarozvědky v Bratislavě (XII. správa SNB), a nikoliv především centrálním federálním útvarům s kontrarozvědným výkonem se sídlem v Praze.¹⁰⁸ Stávající manuální způsob práce v archivech čs. kontrarozvědky a při vedení svazkové agendy statisticko-evidenčními útvary náhle přestal odpovídat „požadavkům uživatelů“, v řadě případů byly prý vedeny materiály, které již ztratily „státobezpečnostní hodnotu“. Zároveň měl narůstat tlak na zcela přeplněné skladovací prostory. Účelovost tohoto až příliš stručného a nestandardně vzniklého pokynu¹⁰⁹ čísla již ze závěru prvního odstavce: „Naturální podoba písemností nevyhovuje zásadám konspirace a nelze je zabezpečit při situaci ohrožení a BPS.“¹¹⁰

106 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 415.

107 Srov. tamtéž, s. 424–425, pozn. 63.

108 Do záhlaví pokynu někdo rukou – zřejmě až 4. 12. 1989 – doplnil jako další adresáty vybrané centrální útvary SNB, resp. vojsk MV: „II, III, IV, V, HS PS OSH“, tj. hlavní správu kontrarozvědky SNB, hlavní správu vojenské kontrarozvědky SNB, správu sledování SNB, správu ochrany stranických a státních činitelů SNB a hlavní správu Pohraniční stráže a ochrany státních hranic. Šífrant kpt. Ladislav Ledvína posléze do protokolu uvedl, že šifrovou zprávu adresoval pouze správám StB v krajích a XII. správě SNB v Bratislavě. „Pokud je mi předestřen originál pokynu [č.j. NZ-00671/89, kde je nad strojem napsanými adresáty uvedeno rukou „II, III, IV, V a HSPSOŠ“, tak toto tam muselo být dopsáno až poté, co já jsem pokyn odeslal. Pokud by to tam bylo již předtím, tak na takto rukou napsané poznámky bych nereguloval bez podpisu osoby, která doplnění provedla [...]“. Adresátům nadepsaným perem do záhlaví mohl být pokyn doručen buď kurýrem, anebo prostřednictvím operačního střediska. Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 424, pozn. 62.

109 Lorenc poněkud alibisticky prohlásil: „[...] pokud bych měl v té době možnost se s pokynem seznámit, rozhodně bych pokyn sám nepodepsal bez stanovisek odborných orgánů. Běžná praxe byla taková, že příslušné odborné orgány mi připravovaly relevantní stanoviska ve své odbornosti před vydáním příslušných mých pokynů. V případě pokynu ke skartacím k tomuto nedošlo, protože mi pokyn nebyl předložen k podpisu. Pokud by mi byl předložen k podpisu, vyžádal bych si před podpisem vyjádření od toho, kdo mi pokyn předkládal, zda byl pokyn předem konzultován s příslušnými odbornými orgány“. *VÚA-SA AČR Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. II, Protokol po výsledku obviněného býv. genpor. SNB Ing. Alojze Lorence, CSC., z 3. 5. 1990, č. I. 34.

110 K činnosti útvarů FMV, SNB a vojsk MV za branné pohotovosti státu (BPS) srov. *ABS*, f. Sekretariát

K odstranění těchto „nedostatků“ se z úrovně I. náměstka federálního ministerstva vnitra ČSSR nařizovalo ve všech operativních archivech čs. kontrarozvědky realizovat „jednotné vedení operativních fondů“,¹¹¹ což v kontextu pádu komunistického režimu znamenalo ukládat do fondů tajných spolupracovníků (TS) výhradně vytríděné osobní svazky TS¹¹² (rezidentů, agentů a držitelů propůjčeného bytu), schůzkových (konspiračních) bytů, osobní spisy kandidátů tajné spolupráce a důvěrníků; do fondů kontrarozvědného rozpracování (KR) vytríděné svazky KR¹¹³ (objektové, signální, osobní, pátrací a kontrolní), osobní spisy prověřovaných (PO) a evidovaných (nepřátelských) osob (NO); fondů objektových svazků (OB) vytríděné objektové svazky;¹¹⁴ ponechat ve stávající podobě fond taktický (T)¹¹⁵ a z fondů vyšetřovací svazků (V) vytrídit materiály operativního významu, nacházející se v jednotlivých svazcích. U agenturně-operativních a vyšetřovacích svazků ve zvláštních fondech (Z) měla být podle Směrnice pro evidenci, statistiku a administrativu při kontrarozvědné činnosti (A-oper-II-1) přehodnocena doba uložení.¹¹⁶ Zbývající materiály čekal převod na mikrofiše. Ani historický fond (H) neměl zůstat vcelku; po vytrídění by obsahoval pouze materiály, dokumentující činnost kontrarozvědných útvarů z historického hlediska. Napříč všemi fondy požadoval pokyn bez přefilmování zničit archivní materiály k osobám starším 70 let.¹¹⁷

Náčelníci správ Státní bezpečnosti a XII. správy SNB nadále nesli zodpovědnost za vytrídění archivních materiálů z fondů TS, KR i OB „s cílem podstatně redukovat objem archiválií“, podle harmonogramu statisticko-evidenčního odboru VOS FMV zajišťovat převoz takto redukovaných fondů na toto centrální pracoviště, kde mělo na reprografické lince proběhnout jejich nafilmování a převedení do mikrofišové podoby. Pak se po kontrole těchto písemností předpokládalo jejich zničení.

Druhá část pokynu řešila nejcitlivější oblast, kterou bylo „vytrídění živých svazků“ – nejprve – „po linii vnitřního zpravodajství“. V osobních svazcích TS na odborech

Federálního ministerstva vnitra, X. díl (A 2/10), inv. j. 13, „Základní činnost útvarů federálního ministerstva vnitra, Sboru národní bezpečnosti a vojsk ministerstva vnitra pro dobu branné pohotovosti státu“. In: Rozkaz ministra vnitra ČSSR č. 13 z 25. 5. 1981.

111 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Administrativa písemností kontrarozvědné povahy II*, s. 207.

112 Další odstavec pokynu nařizoval ve fondu TS ponechat pouze seznamy dokumentů i osob, zprávu o získání, memorandum, závazek či slib, kompromitující materiály, poslední vyhodnocení a návrh na uložení.

113 Další odstavec pokynu nařizoval ve fondu KR ponechat pouze seznamy dokumentů i osob, návrh na zavedení, vyhodnocení a závěrečnou zprávu.

114 Další odstavec pokynu nařizoval ve fondu OB ponechat pouze seznam dokumentů a osob, návrh na zavedení, roční vyhodnocení a závěrečnou zprávu.

115 Další odstavec pokynu ovšem umožňoval i rozhodnout o zničení fondu T jako celku.

116 Pravděpodobně tím byl míněn bod c) 8, odst. 5, čl. 10 „Směrnice pro evidenci, statistiku a administrativu při kontrarozvědné činnosti“ (A-oper-II-1). In: Rozkaz ministra vnitra ČSSR č. 4/1978. Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Administrativa písemností kontrarozvědné povahy II*, s. 196–198.

117 Vyřazování písemností státní bezpečnosti povahy upravoval čl. 31 směrnice A-oper-II-1, podle něhož bylo možno vyřadit a vytrídit svazky TS a kontrarozvědného rozpracování a osobní spisy po dosažení 70 let osoby nebo při jejím úmrtí v případě, že kontrarozvědný útvar nevyznačil lhůtu jejich úschovy. Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Administrativa písemností kontrarozvědné povahy. Jednotný evidenční, statistický a archivní systém StB po roce 1970*. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, č. 10. ABS, Praha 2012, s. 268.

a oddělení boje proti vnitřnímu nepříteli měly obdobně jako u archivovaných svazků zůstat pouze seznamy dokumentů a osob, zpráva o získání, aktualizované memorandum, závazek, kompromitující materiály či jiná závažná dokumentace. Svazky signální, osobní, či pátrací se nařizovalo vyřídovat „dle povahy“; objektové buď „přes SEO skartovat“, anebo v nich ponechat pouze seznamy osob, dokumentů, návrh na zavedení, vyhodnocení, závažné dokumenty, kompromitující materiály. Zbytek tajných a přísně tajných materiálů byl – stejně jako u agenturních svazků – v souladu se směrnicemi určen k neprodlené skartaci. V neposlední řadě se pokyn zaměřil na okamžité zničení všech záchytů ze zpravodajsko-technických úkonů PŘESTAVBA, NÁKUP a navrácení záznamů z úkonu DIAGRAM správě zpravodajské techniky (VI. správa SNB) či odborům zpravodajské techniky (6. odbory) správ Státní bezpečnosti.¹¹⁸

Vedení federálního ministerstva vnitra, respektive Státní bezpečnosti, si uvědomovalo, že ke svazkové agendě po linii ochrany ekonomiky a vnějšího zpravodajství je nutné přistupovat diferencovaně. Naopak u agenturní sítě, „která pracovala na objektech vnitřní linie, zvláště v politických stranách“, se požadovalo ve smyslu směrnice při vyřídování postupovat přísněji. O zpracování archivních i živých materiálů určených k převodu na mikrofiše, stejně jako uložení „dokumentačních“ a „kompromitujících“ písemností měli být příslušní náčelníci včas vyrozuměni. Závěr pokynu I. náměstka ministra vnitra ČSSR kromě tzv. generální klauzule pplk. Chovance obsahoval upozornění: „Vyříděné materiály je potřebné urychleně zničit za dodržení přísných bezpečnostních opatření v papírnách apod.“¹¹⁹

Plk. Sedlák se nejprve ke svému podpisu nehlásil. Fakt, že pokyn podepsal místo prvního náměstka, zprvu vysvětloval tím, že mu ho někdo přinesl společně s hromadou dalších dokumentů, aniž by mu zdůraznil, co vlastně podepisuje. Vzhledem k tomu, že bylo třeba podepsat „rychle množství materiálů [...], tak jsem nepřemýšlel a všechny materiály, včetně uvedeného pokynu, jsem podepsal“. Poněkud alibisticky pak zopakoval, že s tímto pokynem neměl nic společného.¹²⁰

Podle příjmového razítka oddělení utajovaného přenosu ústředního operačního střediska VOS FMV byl pokyn přijat k zašifrování 1. prosince 1989 v 19.00 hod. O hodinu později pak šifrant kpt. Ladislav Ledvina šifru 11397 (čj. NZ-00671/89) „mimo pořadí“ odeslal deseti náčelníkům správ Státní bezpečnosti v krajích a ná-

118 Bývalý náčelník II. správy SNB plk. K. Vykypěl se při dotazu na skartaci operativních písemností VI. správy SNB odkazoval na služební předpis A-oper-VI-1: „Přestavba je krycí název pro kontrolu telefonických rozhovorů, Nákup je krycí název pro zájmovou prověrku korespondence a Diagram je krycí název pro [dlouhodobý] odposlech. Záchyty jsou vlastně hlášenky, které operativním součastem zaslá VI. správa, na krajích. Záchyty jsou většinou přísně tajné a nedají se použít samy o sobě do příslušných spisů. [...] Hlášenky, pokud jde o Přestavbu a Nákup, se podle směrnic skartují na příslušné operativní součásti, přičemž pokud jde o hlášenky z Diagramů, tyto se vrací VI. správě.“ Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 427, pozn. 79; SCHOVÁNEK, Radek: *Organizační vývoj technických složek MV 1964–1989 (II.)*, s. 69; PEČENKA, Marek a kol.: *Encyklopedie špiónáže*, s. 417–419.

119 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 424–427.

120 Srov. tamtéž, s. 415; ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, s. 318.

čelníkovi XII. správy SNB; jako poslední ji ve 20.15 hod. obdržela S-StB Praha.¹²¹

Genpor. Lorenc se tak v situaci, kdy zastupoval ministra vnitra ČSSR, velmi obratně vyhnul podpisu problémového řídicího aktu, který byl podřízeným součastem šířen s jeho podpisovou doložkou, a označován tudíž jako „Lorencův pokyn“.¹²²

Adresáti pokynu I. náměstka ministra vnitra ČSSR genpor. Ing. Alojze Lorence, CSc., k 1. prosinci 1989

Územní součást Státní bezpečnosti	Náčelník správy	Ve funkci od	Ve funkci do
správa StB Praha	plk. JUDr. Jiří Bytčánek	15. 4. 1989	7. 12. 1989
správa StB Hradec Králové	pplk. RSDr. JUDr. Josef Hakl	1. 11. 1983	15. 2. 1990
správa StB Plzeň	pplk. Jan Ludvík	1. 7. 1988	13. 1. 1990
správa StB Ústí nad Labem	plk. JUDr. Josef Starý	1. 3. 1988	15. 2. 1990
správa StB České Budějovice	mjr. JUDr. Josef Veselý	1. 1. 1986	25. 1. 1990
správa StB Brno	pplk. JUDr. Jan Puklický	(1. 6. 1979) 20. 1. 1988	(14. 10. 1987) 16. 2. 1990
správa StB Ostrava	mjr. JUDr. Miroslav Naglík	20. 1. 1988	15. 2. 1990
správa ŠtB Bratislava	pplk. JUDr. Ladislav Horák	1. 8. 1986	31. 12. 1989
správa ŠtB Banská Bystrica	plk. JUDr. Pavol Korbeľ	1. 2. 1980	31. 12. 1989
správa ŠtB Košice	pplk. JUDr. Štefan Sarnovský	1. 7. 1981	16. 1. 1990
XII. správa SNB	plk. RSDr. Štefan Homola	1. 8. 1986	9. 2. 1990

Náčelník II. správy SNB plk. Vykypl se o distribuci pokynu poprvé dozvěděl až v pozdních večerních hodinách od plk. JUDr. Jiřího Bytčánka, jenž mu zatelefonoval do bytu a dotazoval se, jak mu má rozumět a kdy by mělo být započato s jeho realizací. Plk. Vykypl odpověděl, že ho zatím nedostal a zjevně náčelníka správy Státní bezpečnosti Praha požádal o jeho zapůjčení, k čemuž došlo během nadcházejícího víkendu.¹²³ „Já jsem mu k tomu nemohl nic říci, protože jsem v té době obsah pokynu neznal. S obsahem pokynu jsem se seznámil až v následujících dnech, když jsem přišel na pracoviště, nevím přesně, zda to bylo následující neděli nebo až pondělí, v každém případě si však pamatuji, že [...] tento pokyn na Správě v písemné formě ještě nebyl, a proto jsem si ho [...] zapůjčil od plk. Bytčánka. Z tohoto dokumentu jsem zjistil, že na něm byla napsána špatná adresa, tj. že vůbec nebyl

121 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. X, Fotokopie záznamu odeslaných zpráv, 15–89, z 16. 11. 89 – 7. 12. 89 (10809–11558).

122 Lorenc, který si originál pokynu odnesl ze svého sekretariátu nejprve do služebního bytu v Praze-Břevnově, posléze na pokoj č. 513 ubytovny SNB v Praze-Veleslavíně a nakonec i do svého bydliště v Bratislavě, to komentoval: „[...] z nějakých důvodů jsem měl dojem, že originál tohoto pokynu se nesmí ztratit a hodlal jsem ho odevzdat [...] Nevěděl jsem, zda existují z tohoto materiálu kopie, a proto jsem se obával, že jeho zničením by došlo ke ztrátě dokumentu, protože jsem ho považoval za důležitý, neboť jsem ho sám nepodepsal.“ Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 415–416, pozn. 28.

123 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Zametání stop v prosinci 1989*, s. 213–214.

adresován naší Správě, a proto jsem si ho oficiálně vyžádal, dnes již nevím, zda od vnitřní a organizační správy nebo ze sekretariátu gen. Lorence. S obsahem tohoto pokynu jsem se seznámil, neboť jsem byl povinen jej v rámci své Správy realizovat.“

Zpětně plk. Vykypěl uváděl, že likvidaci živých svazků nikdo nikdy nenařídil. „Takovýto pokyn by byl v rozporu s do té doby platnou směrnicí, [...] podle níž živý svazek skartovat nelze, aniž by byl řádně ukončen a schválen kompetentními funkcionáři.“ Ani pokyn I. náměstka MV ČSSR podle něj nesměřoval ke skartaci živých svazků. Jeho první část byla určena výhradně pro statisticko-evidenční odbor VOS FMV a dále náčelníky teritoriálních složek Státní bezpečnosti, kteří na krajské a republikové úrovni řídili statisticko-evidenční útvary. „Naší Správy se bezprostředně dotýkala druhá část pokynu nadepsaná Vytřídění živých svazků. Tento úkol jsme tedy měli plnit my současně se SEO.“ Realizaci pokynu si prý představoval v rámci platných směrnic, takže ke skartacím neuzavřených spisů nemohlo dojít. „Každý živý svazek bude řádně ukončen závěrečnou zprávou¹²⁴ a návrh na ukončení bude schválen příslušným funkcionářem. [...] V případě, že se pracovník rozhodl spis ponechat a neuzavírat, nebylo na jeho libovůli, jaké materiály z příslušného svazku nebo spisu vyjme a následně skartuje. Každý materiál, resp. většina takovýchto materiálů má číslo jednací, takže při vyjmutí ze spisu se musí po odsouhlasení odepsat a o jeho skartaci rozhoduje skartační komise odboru. Podle mého názoru nejenom tato část, ale celý pokyn nesměřoval k ničení důležitých materiálů, ale pouze k vytřídění nepodstatných, přičemž podstatné měly být zachovány a postupně převedeny na mikrofiše.“¹²⁵

Náčelník 10. odboru mjr. Žák prohlásil, že již skartace na jeho pracovišti od 27. listopadu 1989 probíhala z rozkazu I. náměstka ministra vnitra ČSSR; s jeho písemnou podobou se seznámil až následně. „Při dalších poradách byly tyto pokyny postupně doplňovány tak, že byly ke skartaci připravovány již i některé vytříděné písemnosti. Na všechny písemnosti [...] byl pořizován skartační protokol s podpisy skartační komise a na svazky byly zpracovány návrhy, které schvaloval příslušný funkcionář. [...] Skartace se prováděla odnesením svazků na SEO, kde byl svazek vyjmut z evidence, ale postupně s narůstáním [počtu] svazků, které byly určeny ke skartaci, nám byly po vyjmutí z evidence vráceny a [na odboru] po technické stránce připraveny ke společné skartaci. V poslední fázi skartace se na SEO nosily již jen schválené příslušné návrhy.“¹²⁶

124 K obsahu závěrečné zprávy srov. ŽÁČEK, Pavel: *Přísně tajné*, s. 85–87.

125 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výsledku svědka Karla Vykypěla z 20. 4. 1990, č. I. 250.

126 Tamtéž, sv. II, Protokol o výsledku svědka mjr. JUDr. Petra Žáka z 8. 4. 1990, č. I. 171–172.

Schvalovací pravomoc ukončení a uložení agenturně-operativních svazků a osobních spisů kontrarozvědných útvarů (čl. 44 RMV ČSSR č. 2/1978, A-oper-I-1)

Druh svazku, spisu	Funkcionáři kontrarozvědných útvarů
osobní svazek ¹²⁷	náčelník hlavní správy kontrarozvědky, správy kontrarozvědky v Bratislavě
	náčelník správy StB S-SNB, KS SNB
	náčelník (hlavní) správy VKR
	náčelník samostatného odboru VKR
signální svazek	náčelník odboru hlavní správy kontrarozvědky, správy kontrarozvědky v Bratislavě
	náčelník samostatného odboru VKR
	náčelník odboru správy StB S-SNB, KS SNB
	náčelník krajského odboru ochrany státních hranic
	zástupce velitele brigády Pohraniční stráže pro zpravodajskou činnost
objektový svazek	náčelník správy StB S-SNB, KS SNB a správy vojenské kontrarozvědky
	náčelník samostatného odboru VKR
	náčelník odboru hlavní správy kontrarozvědky, správy kontrarozvědky v Bratislavě
	náčelník odboru zpravodajské správy HS PS OSH
	zástupce velitele brigády PS pro zpravodajskou činnost
pátrací svazek	náčelník správy StB S-SNB, KS SNB
	náčelník (hlavní) správy VKR
	náčelník odboru hlavní správy kontrarozvědky, správy kontrarozvědky v Bratislavě
	náčelník krajského odboru ochrany státních hranic
	zástupce velitele brigády PS pro zpravodajskou činnost
kontrolní svazek	náčelník odboru řídicího kontrarozvědného útvaru
osobní spis PO	náčelník oddělení

První prosincový víkend

Referentka spisů vnitřní skupiny 10. odboru – a také členka skartační komise – pprap. Milena Bedrnová, která byla zodpovědná za vedení tajných (T) a přísně tajných (PT) protokolů i příslušné mapy zpráv, obdržela pokyn ke skartaci cestou organizačního a operačního odboru II. správy SNB. „Ničila jsem materiály ze spis[ového] svazku, který byl veden k jednacímú protokolu. Na všech těchto založených

¹²⁷ Ukončování spolupráce s TS – cizinci schvaloval náměstek MV ČSSR, s TS – čs. občany náčelníci kontrarozvědných správ a jejich zástupci, náčelníci S-StB v krajích a jejich zástupci, náčelníci samostatných odborů VKR a jejich zástupci a náčelník zpravodajské správy HSPSOSH (čl. 137 A-oper-I-3; RMV ČSSR č. 3/1978).

materiálech byl vyznačen skartační znak ‚S‘. Snad jen ve 2–3 případech byl vyznačen ‚A‘ a tyto materiály jsou uloženy v archivu. [...] Dále jsem ničila [podle platných směrnic] rozkazy a nařízení, které měly již prošlou lhůtu a byly určeny ke zničení, zbylé jsou založeny. [...] Materiály jsme ukládaly do pytlů a pokud je mi známo, hromadně se odvážely, ale kam, to nevím.“¹²⁸

V sobotu 2. prosince 1989 z iniciativy staršího referenta specialisty mjr. Pavla Janovského a po doporučení vedoucího 2. oddělení mjr. Majtnera schválil náčelník odboru mjr. Žák návrh skartovat kontrolní svazek SATAN (reg. č. 35123) s tímto stručným zdůvodněním: „V současné době pominul důvod rozpracování, a proto je existence svazku bezpředmětná.“ Vedle dvou podpisů členů skartační komise 10. odboru (pprap. Bedrnové a mjr. Majtnera) je Janovského rukopisná poznámka: „Skartováno 4. 12. [19]89“.¹²⁹

Odišný přístup zvolilo vedení 10. odboru u specifické problematiky „Protizákonné písemnosti, teror a nedovolené ozbrojování“,¹³⁰ v níž se prý nepracovalo s tajnými spolupracovníky ani se nevyužívala zpravodajská technika. „Když byl koncem listopadu dán vedením odboru pokyn ke skartaci,“ uváděl Janovský, „byly zničeny [podkladové] materiály[, které byly vyhodnoceny a použity ke zpracování pravidelných informací pro vedení MV], dílčí evidence, staré bezcenné části objektového svazku apod. Vzhledem k nutnosti práce s některými ukázkami či vzorky písemností byl na pracovišti ponechán objektový svazek¹³¹ a materiály za rok 1989, dále souhrnné informace a archiv protizákonných písemností (celkem 5 trezorů). ‚Živé‘ svazky, kde bylo pátráno po pisatelích, byly uloženy a jsou zachovány na pracovišti.“ Nezničeny prý měly zůstat rovněž nejpodstatnější materiály z akce POCHODEŇ.¹³² „[Vytríděné] Materiály byly soustředěny do pytlů a předány do hromadného odvozu ‚skartu‘.“¹³³

Starší referent kpt. JUDr. Miloš Knot potvrdil, že na skartačním stroji zničil nebo vytrídil do papírového pytle pouze různé poznámky či pomocné pracovní kopie materiálů, koncepty bez jednacích čísel, které měl pro svou potřebu. „Jiné písemné

128 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1088/61, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra; AA, sl. Skartace, kopie záznamu pprap. M. Bedrnové z 1. sekce ÚOÚD FMV, 25. 5. 1990.

129 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 10) Kontrolní, Návrh na skartaci kontr. svazku „SATAN“ čís. 35123, 2. 12. 1989. Zničení KS SATAN vedeného k osobě Františka Stárka (nar. 1952) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 7. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 110.

130 Srov. PLACÁK, Petr. StB a „protizákonné písemnosti“ v osmdesátých letech. *Securitas Imperii*, 1994, č. 1, s. 32–59; ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Ruce světové revoluce. Carlos, mezinárodní terorismus a Státní bezpečnost, 1976–1989*. Díl 2. Academia, Praha 2022, s. 791–793, 923–924.

131 Zničení OB TISKOVINY (Protistátní dokumenty) s reg. č. 2223 nebylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu vyznačeno. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 101.

132 Zničení pátracího svazku (PS) POCHODEŇ (anonymní dopis Václavu Havlovi: bude zahájeno demonstrat. „upalování“ u příl. výročí sebevraždy J. PALACHA v r. 1969) s reg. č. 36567 nebylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu vyznačeno. Srov. tamtéž, s. 109.

133 AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. JUDr. P. Janovského z 1. sekce ÚOÚD FMV, 28. 5. 1990; Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra.

materiály jsem neskartoval, zanechal jsem je v trezoru na pracovišti stejně jako pořízený seznam materiálů skartovaných. [...] Operativní svazky, v mém případě pátrací svazky,¹³⁴ kde se pátralo po pisateli výhružných anonymních dopisů, jsou uloženy na pracovišti v trezoru, stejně jako i kartotéky, seznamy, informace a měsíční výkazy či přehledy.“¹³⁵ Také pprap. Jitka Mitisková se vyjádřila k vyřízení problematiky protizákonných písemností, teroru, nedovoleného ozbrojování a verbálních trestných činů politické motivace: „Skartovala jsem staré nepotřebné písemnosti (náplní mojí práce bylo vedení a zpracování evidencí nezbytných pro rozpracování problematiky).“ Na 2. oddělení zůstal zachován kompletní archiv a evidence protizákonných písemností, souhrnné analytické materiály a starší písemnosti potřebné k rozpracování problematiky, včetně vzorků písma.¹³⁶

Vedoucí 3. oddělení 10. odboru pplk. Kopinec souhlasil s návrhem kpt. Zitka na ukončení prověrky osobního spisu PO JARMILA (reg. č. 30526), materiály v rozsahu 86 listů byly na odboru skartovány, „neboť pominuly důvody pro jejich další vedení na 10. odboru II. S-SNB“. Desky spisu měly být vráceny na SEO, což se ovšem nestalo (skartační komise: pprap. Bedrnová, mjr. Žák).¹³⁷

V neděli 3. prosince 1989 se na své pracoviště dostavil vedoucí 1. oddělení mjr. Hak, kde se stal „svědkem“, jak se tam ničí v podstatě vše, a to hromadně. „Dávalo se to do pytlů, které se pečetily. Mým zástupcem kpt. [Ludkem] Vondráčkem mi bylo sděleno, že se [už od soboty] skartovává všechno, a když jsem si to šel ověřit u mjr. Taliána, tak ten mi toto potvrdil, a na můj dotaz mi sdělil, že se tak děje na podkladě ústního pokynu 1. náměstka gen. Lorence. [...] Pokud si dobře vzpomínám, tak se na svazky a spisy psaly návrhy na skartaci, které podepisovali náčelníci s odpovídající pravomocí. Na SEO už se spisy a svazky nenosily, dával se tam pouze podepsaný návrh.“¹³⁸

Vedoucí 2. oddělení mjr. Majtner se mezitím v práci od kolegů dozvěděl, že byl vydán pokyn zničit všechno. „Říkali mi, že už v průběhu soboty skartovali všechno, takže ten pokyn musel být vydán ještě dříve. Když se skartovalo všechno, tak se o tom sepisovaly skartační protokoly, ale protože nezůstávalo nic, do čeho je

134 Zničení pátracích svazků VODÁK (Neznámý pisatel vyhrožuje otrávením zdrojů pitné vody v Praze i v jiných městech) s reg. č. 37249 a ANKETA (Rozšiřování ankety nezávislé skupiny zabývající se průzkumem veřejného mínění) s reg. č. 37602 nebylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu vyznačeno. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 109.

135 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 2846/54, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra, 12. 2. 1990; AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. JUDr. M. Knota z 1. sekce ÚOÚD FMV, 24. 5. 1990.

136 AA, sl. Skartace, kopie záznamu pprap. J. Mitiskové z 1. sekce ÚOÚD FMV, 24. 5. 1990

137 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Navrhují ukončit prověrku spisu PO JARMILA, 2. 12. 1989. Zničení osobního spisu PO JARMILA vedeného k osobě Hana Kotásková (nar. 1952) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 75.

138 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. VIII, Protokol o výslechu svědka mjr. Františka Haka z 11. 3. 1991, č. l. 1555.

bylo možno zařadit, tak někteří zpracovatelé je zařazovali do svazků, které se pak dávaly do pytlů a odvážely.“

Mjr. Majtner se s mjr. Žákem dohodli, že nebudou skartovány operativní materiály z problematik protizákonných písemností a vnitřního teroru, které byly obě považovány za závažnou trestnou činnost. „U těchto materiálů bylo provedeno pouze vyřídění a podstatné materiály zůstaly zachovány [...]. Znovu opakuji, že se skartovaly pouze materiály operativní, [pořízené v rámci agenturně operativní práce,] přičemž na našem oddělení materiály, které dokumentovaly trestnou činnost, zůstaly zachovány.“¹³⁹

Pplk. Chovanec schválil – a předtím mjr. Žák na základě doporučení vedoucího 1. oddělení mjr. Haka – staršímu referentovi specialistovi kpt. Ludku Vondráčkovi návrh „na provedení skartace svazků akce RÁČEK“, konkrétně osobního spisu NO s reg. č. 37361 (9 listů), jedenácti částí osobního svazku reg. č. 3162 (v rozsahu 3247 listů), složky KPP (163 listů); zprvu byly zachovány část č. 12 a složka dokumentace.¹⁴⁰

Obdobně zástupce náčelníka II. správy SNB a náčelník 10. odboru rozhodli o zničení pěti částí osobního svazku PREMIÉR (reg. č. 5875) v rozsahu 1551 listů; řídicí orgán akce starší referent 1. oddělení kpt. JUDr. Miroslav Kupec navrhoval, aby byly „ponechány v rozpracování“ části svazku č. 7 a 8.¹⁴¹ Do skartace zařadil ještě osobní svazek DAVID (reg. č. 29749),¹⁴² agenturní svazky PENTAGON (reg. č. 4784)¹⁴³ a KLOUČEK (reg. č. 9731),¹⁴⁴ kontrolní svazky VŮDCE (reg. č. 14978) a PTÁK (reg. č. 33435),¹⁴⁵ osobní spisy PO POLÍR (reg. č. 36453),¹⁴⁶ D SOUSED (reg. č. 37166)¹⁴⁷ a přitom zničil veškerou pomocnou agendu, samizdaty aj. „Po určité době byl dán

139 Tamtéž, sv. II, Protokol o výsledku svědka mjr. JUDr. Jaromíra Majtnera z 8. 4. 1990, č. I. 156.

140 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na provedení skartace svazků akce RÁČEK, 3. 12. 1989. Zničení OS RÁČEK vedeného k osobě Jiřího Dienstbiera (1937–2011) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 79.

141 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartaci svazků v akci PREMIÉR, 3. 12. 1989. Zničení OS PREMIÉR vedeného k osobě Oldřicha Černíka (1921–1994) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 79.

142 Zničení OS DAVID vedeného k osobě Rudolf Zukal (1927–2004) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 80.

143 Zničení osobního svazku TS-A PENTAGON – včetně složek FD, VZ/1–2, KPP – vedeného k osobě Karel Duda (nar. 1926) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 65.

144 Zničení osobního svazku TS-A KLOUČEK – včetně složek VZ/1–2, FD, KPP – vedeného k osobě Ing. Jaroslav Morava (nar. 1937) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 65.

145 Zničení KS VŮDCE a PTÁK vedených k osobám Jaroslav Šabata (1927–2012) a Josef Špaček (nar. 1927) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 5. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 83–84.

146 Zničení PO POLÍR vedených k osobě Václav Chalouš (nar. 1921) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 4. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 76.

147 Zničení D SOUSED vedeného k osobě František Kulhavý (nar. 1918) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 5. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 72.

pokyn k celkové skartaci, mimo [svazků] KB. Toto jsem dodržel. Veškerý skartovaný materiál byl uložen do papírových pytlů a zapečetěn, naložen do nákl[adních] vozidel a odvezen [...]. Bylo nám řečeno, že to je likvidováno v papírnách ve Štětí.¹⁴⁸

Pplk. Chovanec také potvrdil mjr. Žákovi a vedoucímu 1. oddělení mjr. Hakovi návrh staršího referenta npor. Josefa Šaška na skartaci třinácti částí (celkem 4509 listů), složek finančních dokladů (76 listů), dvou částí dokumentace (330 listů) a KPP č. 1–3 (celkem 587 listů) osobního svazku akce VĚDEC (reg. č. 13295), „vzhledem k tomu, že pominuly důvody registrace“. Z jednotlivých částí osobního svazku měla být vyňata průběžná vyhodnocení, zařazena do poslední části č. 14, o níž se nejprve předpokládalo, že bude zachována.¹⁴⁹

Stejnou schvalovací procedurou prošel návrh na skartaci materiálů z osobního svazku TS DOKTOR (reg. č. 24755). Starší referent specialista kpt. Vladimír Mašek chtěl nejprve ze svazku vyjmout a uchovat návrh na získání ke spolupráci, zprávu o získání ke spolupráci, memorandum a slib o spolupráci a finanční svazek. Nakonec došlo „na odboru“ ke zničení veškerých materiálů, neboť dále nebyly operativně využitelné.¹⁵⁰ „Zpočátku se materiál třídil, pak se likvidovalo vše včetně autentizovaných sešitů O[perativních]P[racovníků]. [...] Skartaci jsem prováděl na šroťáku v budově II. správy. Zbytky jsem ukládal do papírových pytlů a odnášel do Avie na dvoře. Sám jsem si žádný materiál neponechal a nevím ani, že by tak učinil žádný ze spolupracovníků.“¹⁵¹

Na základě návrhu předloženého zřejmě kpt. Zitkem, „neboť pominuly důvody pro další vedení svazku a využívání P[ropůjčeného]B[ytu] na 10. odb. II. S-SNB“, na doporučení vedoucího 3. oddělení pplk. Kopince i mjr. Žáka a po schválení pplk. Chovancem byl ukončen PB KAMENÍK a zároveň skartovány veškeré materiály z osobního svazku s reg. číslem 31403 (celkem 44 listů), všechna čísla jednací podle jednacího protokolu 10. odboru, složky provozu PB (3 listy) a pomocných písemností (7 listů); desky svazku měly být předány na SEO (zjevně se tak nestalo) a zachována složka finančních dokladů (FD).¹⁵² V podstatě všechny záznamy byly

148 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 2056/45, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra, 15. 2. 1990; AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. JUDr. M. Kupce z 4. 4. 1990 (Ad 1.); záznamu 1. sekce ÚOÚD FMV, b. d. DTTO.

149 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartaci částí svazku VĚDEC, 3. 12. 1989. Zničení OS VĚDEC vedeného k osobě doc. JUDr. Vladimíra Kadlece (1912–1998) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 79.

150 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 2) KTS – D – TS + OB. Návrh na skartaci materiálů ze svazku TS DOKTOR, reg. č. 24755, 3. 12. 1989. Zničení osobního svazku TS-A DOKTOR – včetně hl. svazku č. 2, složek FD, VZ/1–2, KPP – vedeného k osobě Václav Kotyk (nar. 1927) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 66.

151 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1967/51. Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra, 13. 2. 1990; AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. V. Maška, 4. 4. 1990.

152 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 2) KTS – D – TS + OB. Návrh na ukončení PB KAMENÍK reg. č. 31403, 3. 12. 1989. Zničení osobního svazku PB KAMENÍK vedeného k osobě Miroslava Kalbáče (nar. 1933) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno

opatřeny ne úplně přesnou rukopisnou poznámkou o zničení svazků či spisů na odboru.

Mjr. Žák ve své gesci schválil Kopincův „návrh na ukončení prověrky signálu“ PODZIM 1988, tj. signálního svazku s reg. číslem 35742, a žádal následujícího dne o skartaci veškerých písemných materiálů, jejichž další využití považoval za neodůvodněné: první a druhou část hlavního svazku (672 listů + všechna čj. podle protokolu 10. odboru), složku dokumentace (71 listů). Podle rukopisného záznamu kpt. Zitka byly navíc na odboru zničeny ještě sběrné archy správy sledování „WARŠAVA IV a ŠVĚD 3 + foto + záznam“.¹⁵³

Mjr. Janovský navrhl prostřednictvím vedoucího 2. oddělení mjr. Majtnera skartovat dva kontrolní svazky, což mjr. Žák neodmítl; v prvním případě šlo o čtyři díly KS ŠÍŘITEL (reg. č. 22563) a ve druhém o KS PROSTOR (reg. č. 24701). „V současné době pominul důvod rozpracování a jejich další existence byla proto bezpředmětná.“ Podle Janovského poznámky došlo k fyzickému zničení obou svazků následujícího dne.¹⁵⁴

Kpt. Zitko navrhl ukončit prověrku PO EVA ve dvou částech osobního spisu s reg. číslem 22783 (342 listů) a současně skartaci sběrných archů IV. správy SNB z let 1982–1985 a 1988 + záznamů sledování.¹⁵⁵ Dále došlo stejným způsobem ke zničení Zitkových osobních spisů D GÁL s reg. číslem 37819 (2 listy), KTS SOŇA s reg. číslem 36435 (14 listů) a KTS JINDRA s reg. číslem 37745 (17 listů). „Čísla jednací byla skartována dle protokolu 10. odboru.“ Zničení spisů, včetně desek, proběhlo na odboru se souhlasem vedoucího 3. oddělení pplk. Kopince, pod dohledem skartační komise ve složení mjr. Žák a prapor. Bedrnová.¹⁵⁶

až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 68.

153 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skončení prověrky signálu PODZIM 88 a skartaci veškerých materiálů, 3. 12. 1989. Zničení signálního svazku (SS) PODZIM 88 bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 131.

154 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 10) Návrh na skartaci kontr. svazku ŠÍŘITEL čís. 22563, 3. 12. 1989. Zničení KS ŠÍŘITEL bylo příslušníky SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 7. 12. 1989. Tamtéž, sl. 9) Kontrolní svazky. Návrh na skartaci kontr. svazku „PROSTOR“ čís. 24701, 3. 12. 1989. Zničení KS PROSTOR bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 7. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 110.

155 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na ukončení prověrky PO EVA reg. č. 22783, 3. 12. 1989. Zničení osobního spisu PO EVA vedeného k osobě Alena Lisová (nar. 1945) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 127.

156 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 2) KTS – D – TS + OB. Záznam, 3. 12. 1989; Navrhují skončit prověrku KTS SOŇA, 3. 12. 1989. Zničení D GÁL vedeného k osobě Josef Gális (nar. 1954), KTS SOŇA k osobě Soňa Ryndová (nar. 1947) a KTS JINDRA k osobě Blahoslav Chadima (nar. 1947) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 122, 125.

Starší referent specialista 2. oddělení 10. odboru kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský také potvrdil, že se zprvu ničily pouze pomocné materiály a zpravodajsky významné dokumenty nikoliv. „V této první fázi jsem já osobně objektové svazky nechával celé, vím, že v oblasti protizákonných písemností se skartovaly pouze nevýznamné materiály a u agenturních svazků jsem provedl vyřídění, takže ve spise zůstal návrh na získání, memorandum, slib a desky.“ První prosincový víkend došlo ke skartaci objektových svazků. „Objektové svazky obsahovaly v podstatě hlášení o náladách v odborovém hnutí, případně o dopadu nějakých negativních akcí na odborové hnutí. Obdobné materiály obsahovaly i objektové svazky týkající se ochrany politických stran. Materiály, které tam byly založeny, v této době již podle mého názoru neměly žádný státobezpečnostní význam a rozhodně neobsahovaly žádné písemnosti dokumentující trestnou činnost konkrétních osob.“¹⁵⁷ V první fázi šlo např. o ukončení kontrarozvědné ochrany „pevných“ objektů Revoluční odborové hnutí a Světová odborová federace¹⁵⁸ a v důsledku toho byly rušeny i spisy a agenturní svazky TS, s nimiž byla ukončena spolupráce. „Materiály každý operativní pracovník pytlouval a centrálně byly odváženy ke skartování. Přesto v některých případech jsou TS stále na SEO vedeny jako živé svazky.“¹⁵⁹

Před koncem víkendu byl ještě vydán rozkaz ke skartaci jednotlivých částí a dílů objektového svazku CHARTA 77,¹⁶⁰ z nichž kpt. Pršal administrativně vedl díly BALT, JIH, OSTRAVA a ÚSTÍ N/L, a jeho agenturních svazků,¹⁶¹ které byly vloženy do papírových pytlů a údajně spáleny v jedné kotelně v Praze. „Osobně jsem se toho neúčastnil a přesné místo nevím. Rovněž tak přesně nevím, kdo tyto materiály pálił.“¹⁶²

Od vyřídování k ničení svazků

V pondělí 4. prosince 1989 dopoledne byl užšímu vedení federálního ministerstva vnitra oficiálně představen nový ministr vnitra ČSSR Ing. František Pinc. Bývalý ředitel Elektrárny Tušimice I. se přiznal, že o resortu při svém nástupu do funkce nevěděl vůbec nic. „Seznámení se všemi těmito otázkami bylo náplní mých prvních

157 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. II, Protokol o výsledku svědka kpt. JUDr. Vítězslava Stachovského z 8. 4. 1990, č. I. 163.

158 Zničení OB SOF (reg. č. 2367), ÚRO (reg. č. 2368) a ODBORY (Svobodné odbory) s reg. č. 22196 bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 101–102.

159 AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. JUDr. V. Stachovského z 1. sekce ÚOÚD FMV, 24. 5. 1990; Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra, 12. 2. 1990.

160 Zničení OB CHARTA-77 (reg. č. 12777) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 5. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 126.

161 Zničení osobních svazků TS-A MIRKO (reg. č. 27264) a VLASÁK (reg. č. 36446) vedených k osobám Petr Vaněček (nar. 1959) a Jiří Dufek (nar. 1932) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 4. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 118–119.

162 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 2945/51, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra.

pracovních porad s mými náměstký [...] všechny tyto záležitosti se v té době odehrávaly v naprosto vzrušené atmosféře [...].“¹⁶³

Mezitím plk. Vykypl na operativní poradě vedení II. správy SNB seznámil své zástupce pplk. JUDr. Vojtěcha Zamykala, pplk. Dvořáka a pplk. Chovance, náčelníka analytického odboru pplk. Ing. Miroslava Třosku a předsedu celouťvarového výboru KSČ mjr. PhDr. Jiřího Maliňáka s obsahem Lorencova pokynu a uložil zajistit jeho provedení na podřízených pracovištích. „Nad rámec rozkazu I. náměstka ministra vnitra jsem žádné bližší pokyny nedával, neboť jsem se domníval, že úroveň všech těchto pracovníků i moje znalost jejich nazírání je taková, že správně pochopí daný rozkaz. [...] S ohledem na vzniklou situaci jsem nepokládal bližší vysvětlování za nutné.“¹⁶⁴

Chovancův konzultant kpt. Široký tvrdil, že pokyn I. náměstka ministra vnitra ČSSR poprvé viděl až na poradě, kde zástupce náčelníka správy šifru přečetl podřízeným náčelníkům odborů.¹⁶⁵ „Tomuto jsem byl přítomen. Na této poradě Chovanec nevydával žádné pokyny nad rámec šifry. Šifra poté ještě kolovala po jednotlivých odborech k seznámení.“ V tomto období se Široký zúčastnil asi tří porad, kde se „o skartacích hovořilo“, pplk. Chovanec se totiž průběžně nechal informovat o plnění stanovených úkolů, „sám žádné pokyny nevydával“. Kromě toho „v podstatě každé ráno“ komunikoval „s náčelníky odborů, kteří k němu chodili na doklad“, a těchto dokladů se jeho asistent neúčastnil.¹⁶⁶

Nejpozději po této poradě se začaly vyřizovat také agenturní svazky, vzpomínal mjr. Vajda, aby v nich zůstaly jen slib, memorandum, snad ještě nějaké další materiály, a v této podobě se nosily vedoucímu 3. oddělení pplk. Kopincovi. „Co se s těmi spisy potom dělo, to nevím, podotýkám, že já jsem takové spisy žádné neměl, víceméně to, co uvádím, to jsem pouze postřehl z té situace, která panovala. [...] Dále ty agenturní svazky na osoby méně významné nebo snad méně oblíbené se měly uložit do archivu, a ty svazky významných a důležitých osob právě měly být soustředěny u vedoucího oddělení.“¹⁶⁷

Dne 4. prosince 1989 schválil pplk. Chovanec doporučení vedoucího 1. oddělení 10. odboru mjr. Haka a souhlas mjr. Žáka s návrhem na skartaci osobního svazku TS ARTUR (reg. č. 14335), kromě návrhu na získání ke spolupráci, memoranda, zprávy o získání a slibu ke spolupráci, dále tří části složek vlastnoručních zpráv (celkem

163 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 417.

164 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Zametání stop v prosinci 1989*, s. 214.

165 Náčelník 12. odboru pplk. Dvořák doplnil, že Chovanec na poradě vysvětloval, co má být na základě pokynu skartováno, resp. jak postupovat při vyřizování a skartaci materiálů. Zdůraznil prý, že se má vše provádět podle platných směrnic, chtěl, aby spisy a svazky byly řádně ukončeny s příslušným návrhem na skartaci, který schválí kompetentní funkcionář. „Všechny vyřizované materiály se psaly na skartační protokoly. Tyto materiály se předávaly společně s protokoly skartační komisi, která je zkontrolovala a poté je vrátila operativním pracovníkům, aby je skartovali.“ VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. IV, Protokol o výsledku svědka pplk. Jaroslava Dvořáka z 6. 6. 1990, č. I. 553–554.

166 Tamtéž, sv. III, Protokol o výsledku svědka kpt. JUDr. Libora Širokého z 15. 5. 1990, č. I. 397.

167 Tamtéž, sv. VII, Protokol o výsledku svědka mjr. Zdeňka Vajdy z 5. 3. 1991, č. I. 1463–1464.

809 stran) a KPP (11 stran). Po několika dnech byl svazek „na odboru“ vytríděn a sešrotován kompletně.¹⁶⁸

Starší referent specialista kpt. JUDr. Karel Záhoř předložil – s odkazem na aktuální pominutí důvodů „rozpracování akce SKUPINA II“ – návrh zničit osmadvacet dílů osobního svazku s reg. č. 21880 (celkem 8146 stran), čtyř částí složky KPP (250 stran) a šest částí dokumentace (418 stran). Do dalšího rozhodnutí doporučil vedoucí 3. oddělení pplk. Kopinec, odsouhlasil mjr. Žák a schválil pplk. Chovanec ponechat v trezoru celý svazek č. 29 o 272 stranách; spolu s ním byla nicméně posléze zničena i složka FD.¹⁶⁹ O den později ještě Záhoř navrhl skartovat osobní spis NO SKUPINA (reg. č. 4876), znovu s argumentem, „že pominuly důvody jeho evidování“. Na doporučení pplk. Kopince, po souhlasu mjr. Žáka, opět tento postup ve smyslu směrnic schválil pplk. Chovanec.¹⁷⁰

Obdobně kpt. Zitko zpracoval návrh na skartaci osobního svazku ADAM s reg. číslem 28364, jehož další vedení na 10. odboru nebylo „odůvodněno“, což svými podpisy potvrdili mjr. Žák i pplk. Chovanec. Ještě 4. prosince 1989 mělo být zničeno jedenadvacet částí hlavního svazku, včetně čj. dle jednacího protokolu 10. odboru, osobní spis NO ADAM s reg. číslem 22785 (36 listů) a složka dokumentace (71 listů). Oproti předpokladu nebyla složka FD s deskami hlavního svazku předána na SEO, ale také sešrotována „na odboru“.¹⁷¹

Starší referent specialista mjr. JUDr. Karel Viták navrhl zničení dvou částí objektového svazku LEGALITA s reg. číslem 16461 (celkem 571 listů; díl č. 1 SPRÁVY StB obsahoval navíc 76 listů), složky FD o jednom listu, na němž prý nebylo nic účtováno. Vedoucí 2. oddělení mjr. Majtner stejně jako náčelník odboru mjr. Žák schválili celý destrukční proces podruhé ještě jednou jako členové skartační komise (Bedrnová, Žák, Majtner): „Veškeré písemné materiály, včetně všech čj. uvedených částí

168 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 2) KTS – D – TS + OB. Návrh na skartaci materiálů u osobního svazku agenta ARTUR, 4. 12. 1989. Zničení osobního svazku TS-A ARTUR – včetně složek VZ/1–3, FD, KPP – vedeného k osobě RSDr. Zdeněk Mareš (nar. 1924) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 65.

169 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartaci materiálu v akci SKUPINA II č. sv. 21880, 4. 12. 1989. Zničení OS SKUPINA-II vedeného k osobě Ing. Petr Uhl (1941–2021) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 132.

170 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartaci osobního spisu NO SKUPINA, reg. č. 4876, 5. 12. 1989. Zničení osobního spisu NO SKUPINA-II bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 134.

171 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartování osobního svazku ADAM reg. číslo 28364 část 1–21, 4. 12. 1989. Zničení OS ADAM vedeného k osobě Ladislav Lis (1926–2000) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 133.

a složek byly skartovány dne 4. 12. 1989 na 10. odboru.¹⁷² Navíc ještě Viták osobně na tzv. šroťáku skartoval objektový svazek ČSS (Československá strana socialistická)¹⁷³ a část svých agenturních svazků^{174, 175}

Na středu 6. prosince 1989 svolal federální ministr vnitra Pinc do Prahy poradu všech náčelníků krajských správ SNB z celé republiky, které se navíc účastnili i náměstci genpor. Lorenc a plk. Sedlák. „Obsahem této porady bylo, že jsem se nechal informovat o bezpečnostní situaci v jednotlivých krajích a současně jsem požádal všechny náčelníky KS SNB, aby tam, kde [...] hodnotí situaci jako velmi vážnou nebo neúnosnou, sami odstoupili z funkcí.“ Na čtyřhodinové poradě před novým ministrem pochopitelně nikdo z funkcionářů Sboru národní bezpečnosti otázku skartací neotevřel. V odpoledních hodinách Pinc odjel na Ústřední výbor KSČ, odkud byl jako delegát vyslán na okresní stranickou konferenci do České Lípy. O situaci na ministerstvu vnitra tam prý vůbec nejednal.¹⁷⁶

Mezitím navrhl starší referent specialista 3. oddělení 10. odboru kpt. JUDr. Petr Bělík, protože „pominuly důvody evidování“, skartovat osobní svazek TOMIS (reg. č. 14771). Poslední část svazku č. 40 měla být nejprve „z důvodu dalšího rozpracování“ zachována, nicméně krátce poté bylo všech čtyřicet částí hlavního svazku zničeno „na pracovišti“. Zároveň byl sešrotován osobní spis NO TOMIS (reg. č. 37505). Za náčelníka odboru dokument signoval službu konající mjr. Hak a za náčelníka II. správy SNB vše potvrdil zastupující pplk. Chovanec.¹⁷⁷

Kpt. JUDr. Miloslav Machatý si minimálně ve třech případech nechal vedoucím 2. oddělení mjr. Majtnerem a zastupujícím náčelníkem odboru mjr. Hakem schválit v jednom „návrh“ na skartaci a zároveň záznam o likvidaci svazku „na 10. odboru, včetně desek a seznamu dokumentů“. Takto postupoval u signálního svazku RIGO

172 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartování objektového svazku, 4. 12. 1989. Zničení OB LEGALITA (Exponenti pravice z řad býv. pracovníků justice a prokuratury) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 7. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 102.

173 Zničení OB NARSOC (NO z řad býv. nár. soc.) s reg. č. 2369 bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 102.

174 Zničení osobních svazků TS-A KAVKA (reg. č. 17359) vedených k osobě Jiřina Kavčáková, provd. Smrkovská (nar. 1940), NĚMEC (reg. č. 19016) k osobě Zdeněk Veselý (nar. 1952), DANNY (reg. č. 23300) k osobě Daniel Honzík (nar. 1961), HAMR (reg. č. 26423) k osobě Vojtěch Trapl (nar. 1946), KLÍN (reg. č. 29199) k osobě František Gebauer (nar. 1946), JAN (reg. č. 32208) k osobě Svatopluk Sasínek (nar. 1951) a DAVID (reg. č. 33705) k osobě Karel Maryška (nar. 1968) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 7. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 93–95.

175 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1963/51, Věc: Osobní vyjádření ke službě v MV, 11. 2. 1990; AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. JUDr. K. Vitáka z 5. 4. 1990.

176 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 417–418.

177 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartaci osobního svazku č. 14771 „TOMIS“, 6. 12. 1989. Zničení OS a NO TOMIS vedených k osobě Václav Havel (1936–2011) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989, resp. 7. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 132, 134.

(reg. č. 16981)¹⁷⁸ i kontrolních svazků KMEN (reg. č. 27548)¹⁷⁹ a SPONZOR (reg. č. 35932). Skartační komise ve složení Bedrnová – Majtner pokaždé potvrdila, že zůstal zachován „pouze návrh na skartaci“.¹⁸⁰ Machatý posléze dodal, že nakonec všechen materiál skartoval, přesněji vytrídil, uložil do papírových pytlů a skartační protokoly ponechal u zachovaných písemností. „Když se prováděla druhá fáze skartace, nebyl jsem na odboru přítomen, po návratu jsem pouze zjistil, že veškerý můj materiál byl skartován, a to pravděpodobně včetně skartačních protokolů, které jsem v něm ponechal po první fázi.“¹⁸¹

Po poledni 6. prosince 1989 plk. Vykypl z titulu funkce náčelníka hlavní správy kontrarozvědky nařídil náčelníkům správ Státní bezpečnosti v krajích i správy kontrarozvědky v Bratislavě skartovat veškeré osobní spisy evidovaných (nepřátelských) osob, včetně spisů archivovaných a také evidence vedené dle Směrnice pro evidenci osob ohrožujících vnitřní pořádek a bezpečnost státu (NMV č. 21/1978)¹⁸².

V polovině týdne dostal genpor. Lorenc první informaci „o tom, že dochází k živelnému plnění pokynu“¹⁸⁴ a dospěl – poté, co byla plošná likvidace svazkové i spisové agendy potvrzena i z dalších míst – k „závěru, že byla špatně pochopena a zneužita tzv. generální klausule“. K telefonátu prvnímu náměstkovi ze 6. či 7. prosince 1989 se opět přihlásil pplk. Chovanec. „Ten, kdo mě na tu věc upozornil, mi současně navrhl vydat pokyn bez uváděné generální klausule. Této osobě jsem řekl, aby byl tedy původní pokyn přepracován do podoby, která by vylučovala živelnou skartaci [...]“.¹⁸⁵

178 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartaci signálního svazku „RIGO“, 6. 12. 1989. Zničení SS RIGO vedeného k osobě JUDr. Richard Sacher (1942–2014) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 7. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 108.

179 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 9) Kontrolní svazky. Návrh na skartaci kontrolního svazku „KMEN“, 6. 12. 1989. Zničení KS KMEN vedeného k osobě Ing. Rudolf Battěk (1924–2013) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 7. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 110.

180 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 9) Kontrolní svazky. Návrh na skartaci kontrolního svazku „SPONZOR“, 6. 12. 1989. Zničení KS SPONZOR vedeného k osobě JUDr. Josef Bartončík (1943–2024) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 7. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 110.

181 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1601/44, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra; AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. JUDr. M. Machatého z 5. 4. 1990 (Ad 1.).

182 K Nařízení ministerstva vnitra ČSSR č. 21/1978, kterým byla směrnice vydána, srov. ŽÁČEK, Pavel: *Přísně tajné*, s. 52–58.

183 Srov. ŽÁČEK, Pavel: ŠtB na Slovensku za „normalizácie“, s. 75–76.

184 Sedlák při konfrontaci s Lorencem tento zjednodušený pohled na vývoj situace výrazně problematizoval, když prohlásil: „[...] byla u Tebe porada, myslím, že v 08.00 hod. ráno, na které jsi byl ty, Nezval, já a myslím, že byl na ní i Vykypl, ale tím si nejsem jist. Na této poradě jsi informoval o situaci, to, co jsi dělal běžně každý den, a do této porady Ti volal náčelník XII. správy. Na této poradě jsi řekl doslova „provádí se čištění fondu“. Ačkoliv Sedlák poradu zjevně nepřesně vztahoval k víkendů 2.–3. 12. 1989, není vyloučeno, že se konala až 6. nebo spíše 7. 12. 1989. Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 414, pozn. 20.

185 Srov. tamtéž, s. 418.

Lorenc pochopitelně prohlásil, že o tzv. generální klauzuli nevěděl, seznámil se prý s jejím zněním „až dodatečně, když [...] přišel na pracoviště a pokyn [...] si přečetl“. Vybavil si zprvu, že se tak stalo „až příští týden v pondělí [tj. zřejmě 4. prosince 1989]. Tehdy jsem pochopil, že citovaná formulace pokynu může být vysvětlena prováděcími složkami tak, že mají být ničeny materiály, které by mohly kompromitovat Bezpečnost, přičemž záměrem bylo skartovat materiály, které by mohly být zneužity některými příslušníky Bezpečnosti tak, že by se tyto materiály mohly dostat na veřejnost a mohly by vyvolat mezi lidmi vážný střet. V té době nebylo i celkem vyloučené, že by se část obyvatelstva mohla materiály Bezpečnosti [snažit] získat třeba i útokem na příslušnou služebnu.“

V protokolu opakovaně zdůraznil, jak se prý obával, že by informace ze „živých svazků“ vedených útvaru Státní bezpečnosti, „pokud by vyšly najevo na veřejnosti, mohly vyvolat vážné nepokoje [...]“. Měli jsme informace, že v Polsku i NDR došlo k situaci, kdy část státobezpečnostních materiálů byla zneužita, dokonce byly na veřejnosti vylepované seznamy agentů a tomuto jsem chtěl zabránit. Vůbec nešlo o moji osobu, ale chápal jsem to tak, že v případě zveřejnění takovýchto informací může dojít k situaci, která by vyvolávala občanské střety, střety s Bezpečností a celkový chaos.“ V rámci své obrany dokonce zpochybnil integritu bývalých podřízených příslušníků Státní bezpečnosti: „Opakuji, že při vydání uvedených pokynů jsem byl veden pouze strachem, že mohou vzniknout obrovské potíže při případném zneužití materiálů, nebyl jsem schopen zaručit, že jednotliví operativní pracovníci Bezpečnosti materiály nezneužijí [...]“. ¹⁸⁶

Od dopoledních hodin 7. prosince 1989 se genpor. Lorenc z ministrova rozhodnutí účastnil řádného zasedání Výboru československé veřejnosti pro humanitární spolupráci v Riegrových sadech, které skončilo později odpoledne. Na své pracoviště se měl vrátit někdy k večeru. Pinc se mezitím po obědě sešel s ministryní spravedlnosti ČSR JUDr. Dagmar Burešovou, která ho mj. upozornila na „likvidaci a skartaci dokumentů ministerstva vnitra“. Uvedla konkrétně „informace o tom, že jsou likvidovány závažné dokumenty na vedoucí stranické funkcionáře a pracovníky Státní bezpečnosti“, a to zejména v objektu centrály Státní bezpečnosti v Thákurově ulici na Praze 6. Ministr vnitra přislíbil, že tato tvrzení prověří. „Po tomto rozhovoru jsem navštívil ÚV KSČ, kde jsem oznámil tehdejšímu tajemníkům [Ivanu] Knotkovi a [Karlů] Urbánkovi, že vzhledem k závažnosti situace nemohu odjet na okresní stranickou konferenci do České Lípy. Oba to vzali na vědomí. O situaci na ministerstvu jsem s nimi nemluvil a o rozhovoru s paní Burešovou jsem jim vůbec nic neřikal.“ ¹⁸⁷

V konečné fázi se podle náčelníka 10. odboru mjr. Žáka na základě schválených návrhů skartovaly „živé operativní materiály“, tj. agenturní svazky, poslední díly objektových svazků, které měli příslušníci u sebe, osobní a signální svazky a méně

186 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 416; ŽÁČEK, Pavel: *V čele ŠtB*, s. 71, 207.

187 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 418.

významné spisy prověřovaných osob. „Dokumentace trestné činnosti v těchto svazcích nebyla, ta se průběžně postupovala na správu vyšetřování nebo se zakládala k příslušným expertízám jako trvalý fond na 2. oddělení 10. odboru. Převážně se jednalo o fondy teroru a protizákonných písemností.“¹⁸⁸

„Pokyny ke skartaci přicházely postupně,“ uvedl starší referent specialista vnitřní skupiny kpt. Ivan Koníček, „nejprve se jednalo o pokyn skartovat plány rozpracování z operativních svazků a postupně pak o další [...] ke skartaci všech materiálů z agenturních svazků s výjimkou memoranda a závazku, pokyny ke skartaci spisů NO, pokyny k likvidaci celých operativních svazků a naposledy o pokyny k likvidaci celých svazků TS“. Koníček vedl jeden agenturní svazek,¹⁸⁹ který zničil, a dále odpovídal za administrativní vedení akce KLÍN,¹⁹⁰ což byl 15. díl objektového svazku ŠKODNÁ.¹⁹¹ „Když jsem předložil registru [SEO] schválený návrh na zničení akce Klín, bylo mi řečeno pracovníci registru, že již byl administrativně zničen celý objektový svazek Škodná, a tudíž není potřeba návrh na zničení jednotlivých dílů. Poté jsem schválený návrh vyhodil a svazek sám dal do skartace. Pokud se týká objektového svazku, jednalo se převážně o materiály duplicitní zasílané z jednotlivých krajských správ [...] související s kontrolním a metodickým řízením dané akce nebo kraje.“¹⁹²

Zástupce náčelníka II. správy SNB pplk. Chovanec 7. prosince 1989 schválil (doporučující podpis vedoucího 1. oddělení mjr. Haka chybí) návrh staršího referenta 1. oddělení mjr. Jana Rittera na skartaci pouze „některých“ částí osobního svazku JARO s reg. číslem 5876, nicméně došlo k jeho kompletnímu sešrotování. Devatenáct částí hlavního svazku (4139 listů), složky FD (9 listů), KPP č. 1–4 (celkem 608 listů) i dokumentace č. 1–3 byly pod dohledem skartační komise (mjr. Žák, pprap. Bedrnová) zničeny společně s deskami svazku.¹⁹³ Kromě toho skartoval osobní

188 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. II, Protokol o výsledku svědka mjr. JUDr. Petra Žáka z 8. 4. 1990, č. I. 172.

189 Šlo o osobní svazek TS-A NIKOLA, vedený k osobě Dr. Vladimír Kabrna (nar. 1931), který převzal do řízení od náčelníka II. S-SNB plk. K. Vykypěla; jeho zničení – včetně složek FD, VZ/1–2, KPP – bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 63. „Materiály byly v papírových pytlích naloženy na nákladní auto zajištěné vnitřním odborem II. S-SNB a odvezeny ke skartaci,“ napsal kpt. Koníček, který podle vlastních slov „schůzkovou činnost“ s TS-NIKOLA ukončil – „v souladu s rozkazem MV ČSSR“ – až v polovině ledna 1990. ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1953/51, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra.

190 Srov. ŽÁČEK, Pavel: Celostátní projekt „Klín“. *Securitas Imperii*, 1994, č. 1, s. 60–87.

191 Zničení OB ŠKODNÁ (Exponenti pravice) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 73.

192 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. II, Protokol o výsledku svědka kpt. Ivana Konička z 8. 4. 1990, č. I. 151–152.

193 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartaci osobního svazku JARO, reg. č. 5876, 7. 12. 1989. Zničení OS JARO vedeného k osobě PhDr. Čestmír Císař (1920–2013) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 79.

svazky TS VORLÍČEK (reg. č. 14618),¹⁹⁴ NÁMĚSTEK (reg. č. 35666)¹⁹⁵ a IVAN (reg. č. 3170),¹⁹⁶ přičemž odkázal na pokyn prvního náměstka, který příslušníkům tlumočil zástupce náčelníka odboru mjr. Talián, „že máme skartovat vše“. Skartační protokoly nejprve nechal podepsat nadřízeným i členům skartační komise, pak dokumenty odnesl na registr SEO FMV, aby je byl nakonec „nucen skartovat též“.¹⁹⁷

Mjr. Ritter ještě vykázal zničení osobních spisů PO HOSPODÁŘ s reg. číslem 32974 (46 listů), PO ŠVADLENA s reg. číslem 35605 (30 listů), PO HILDA s reg. číslem 35667 (32 listů), PO JUGOSLÁVEC s reg. číslem 36520 (28 listů), PO RYBA s reg. číslem 36521 (23 listů), PO VESNA s reg. číslem 37070 (31 listů), PO RAK s reg. číslem 37499 (17 listů), PO OCEL s reg. číslem 37501 (23 listů).¹⁹⁸ Vedoucí 1. oddělení mjr. Hak a formálně i členové skartační komise pprap. Bedrnová, mjr. Majtner potvrdili skartování také desek jednotlivých spisů.¹⁹⁹ „Materiály byly zbaveny kovových součástí (spony) a uloženy do papírových pytlů. Pytle byly zapečetěny a odneseny asi ve dvou či třech termínech na nákladní auto, které stálo uvnitř objektu budovy. Odvoz [k sešrotování] zabezpečoval vnitřní odbor, tak jako v minulosti.“²⁰⁰ Nejprve se provedl soupis materiálů určených ke skartaci, popisoval kpt. Koníček průběh živelného ničení svazkové agendy, aby se po schválení skartační komisí zničily. „Soupis materiálů byl založen do svazku. V konečné fázi, když byl dán pokyn k likvidaci celého svazku, tak se s ním skartovaly i soupisy materiálů skartovaných v dřívějších fázích. Nakonec tedy ze svazků nezbylo nic.“²⁰¹ Likvidované materiály vkládali příslušníci 10. odboru do pytlů, které se pečetily a poté byly hromadně odváženy za celou II. správu SNB.²⁰² Jediný mjr. JUDr. Zdeněk Novák se

194 Zničení osobního svazku TS-A VORLÍČEK – včetně složek KPP, VZ, FD – vedeného k osobě prom. hist. Antonín Roček (nar. 1941) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 65.

195 Zničení osobního svazku TS-A NÁMĚSTEK – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Zdislav Buřival (nar. 1919) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 66.

196 Zničení osobního svazku TS-A IVAN – včetně hl. svazku č. 2 a složek VZ/1–6, FD, KPP – vedeného k osobě Jan Kašpar (nar. 1929) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 64.

197 AA, sl. Skartace, kopie záznamu mjr. J. Rittera z 4. 4. 1990 (Ad 1.); záznamu 1. sekce ÚOÚD FMV, 25. 5. 1990.

198 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Záznam, 7. 12. 1989. Zničení osobního spisu PO HOSPODÁŘ vedeného k osobě Jiří Sekera (nar. 1931), ŠVADLENA k osobě Magdalena Zikmundovská (nar. 1924), HILDA k osobě Senta Mašková (nar. 1919), JUGOSLÁVEC k osobě Alexandr Nikolič (nar. 1944), RYBA k osobě Miluše Fischerová (nar. 1922), VESNA k osobě Čestmír Císař (nar. 1944), RAK k osobě Rudolf Straka (nar. 1924) a OCEL k osobě Michal Stahl (nar. 1939) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 75–77.

199 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Záznam, 7. 12. 1989.

200 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1648/45, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra, 11. 2. 1990.

201 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. II, Protokol o výsledku svědka kpt. Ivana Koníčka z 8. 4. 1990, č. l. 151–152.

202 Tamtéž, Protokol o výsledku svědka mjr. JUDr. Petra Žáka z 8. 4. 1990, č. l. 173.

přihlásil k tomu, že byl určen jako ozbrojený doprovod vozidla LIAZ se zapečetěnými materiály do n. p. SEPAP Štětí.²⁰³

Starší referent npor. Marian Palušák popsal situaci na 1. oddělení po pokynu vedení odboru ke skartaci všech materiálů. „Na základě tohoto rozkazu som všetké zväzky a spisy dal do papierových vriec, ktoré boli k dispozícii na sekretariáte 10. odboru a po naplnení som ich zapečetil. Zapečatené vrecie sa potom naložili na služobné nákladne auto zn. AVIA. [...] Osobne som žiadne materiály neskartoval.“ Takto popsal likvidaci agenturního svazku MATYÁŠ (reg. č. 36443),²⁰⁴ osobních spisů D ROMEO (reg. č. 21275), D TEWI (reg. č. 18689),²⁰⁵ osobního svazku HRABĚ (reg. č. 26296)²⁰⁶ a dalších 7 nebo 8 spisů PO,²⁰⁷ které na akci navazovaly. „K skartácii boli vyhotovené skartačné protokoly.“²⁰⁸

Starší referent specialista kpt. Luděk Vondráček vzpomínal, že skartační protokoly schvalované příslušnými náčelníky odevzdával v tom zmatku, který na pracovišti panoval, na sekretariátu odboru. „Vím, že když přišel rozkaz I. NMV o zákazu skartace, byly už materiály skartovány. Skartoval jsem rovněž spisy [svazky] TS KAREL,²⁰⁹ KUPEC,²¹⁰ RICHARD,²¹¹ Spis TS FOUS²¹² jsem uložil do archivu.“²¹³

Na základě schváleného návrhu mjr. Vajda skartoval na pracovišti agenturní sva-

203 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1842/49, Příloha k Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra, 13. 2. 1990.

204 Zničení osobního svazku TS-A MATYÁŠ – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě RSDr. Jiří Corvín (nar. 1931) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 95.

205 Zničení osobních spisů D ROMEO a D TEWI vedených k osobám Jaroslav Toť (nar. 1935) a Waltr Bubeníček (nar. 1932) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 6. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 71.

206 Zničení OS HRABĚ vedeného k osobě Petr Pithart (nar. 1941) bylo příslušníky 2. oddělení SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 80.

207 Identifikovat je možné pouze osobní spisy PO KVIDO (reg. č. 14823), PULT (reg. č. 28284) a MÍLA (reg. č. 37209) vedené k osobám Petr Příhoda (1939–2014), Jiří Václav (nar. 1940) a Jan Vodňanský (1941–2021), jejichž zničení bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 7. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 74–76.

208 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 2296/54, Osobné vyjádrenie k službe v Ministerstve vnútra; AA, sl. Skartace, kopie záznamu npor. M. Palušáka z 4. 4. 1990 (Ad 1.) a záznamu z 1. sekce ÚOÚD FMV, 25. 5. 1990.

209 Zničení osobního svazku TS-A KAREL – včetně složek VZ/1–5, FD, KPP – vedeného k osobě Zdeněk Charouzek (nar. 1935) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 64.

210 Zničení osobního svazku TS-A KUPEC – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Ivan Kuptík (nar. 1952) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 66.

211 Zničení osobního svazku TS-A RICHARD – včetně složek VZ/1–4, FD, KPP – vedeného k osobě Jaroslav Picka (nar. 1934) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 64.

212 Osobní svazek TS-A FOUS (reg. č. 27086) vedený k osobě Jiří Pospíšil (nar. 1951) byl archivován až 5. 2. 1990. Srov. tamtéž, s. 66.

213 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1801/50, Osobní vyjádření k službě v ministerstvu vnitra; AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. L. Vondráčka z 4. 4. 1990 (Ad 1.).

zek 38 (reg. č. 22819),²¹⁴ jeho desky předal vedoucímu 3. oddělení.²¹⁵ Ve druhé etapě, rovněž na rozkaz vedení 10. odboru, mjr. Viták osobně skartoval na tzv. šroťáku všechny svazky TS, kromě vybraných částí KB MOST (reg. č. 25585),²¹⁶ který předal na sekretariát odboru spolu s krycím občanským průkazem.²¹⁷

Také kpt. Stachovský potvrdil, že v druhé fázi byly z agenturních – i objektových – svazků zničeny veškeré materiály, které zbyly po předchozím vytrídění. „Skartační protokoly se sice sepisovaly, ale mně nikdo žádný skartační protokol nevrátil, takže se domnívám, že i skartační protokoly byly nakonec skartovány.“²¹⁸ Z dokumentačního střediska II. správy SNB předal do skladu videodokumentaci, kterou natočil v průběhu demonstrací. Na pracovišti zanechal pouze dvě videokazety, jednu ze zásahů proti demonstrantům v Praze z let 1987–1989 a druhou s opatřeními proti Chartě 77 a dalším nezávislým občanským iniciativám.²¹⁹

Vyjádření staršího referenta npor. JUDr. Vladimíra Jůse obsahuje zajímavé souvislosti: „[...] původně šlo o skartaci materiálů, v první fázi měly být likvidovány všechny svazky, kromě sv. objektových, pozorovacích, signálních, pátracích, osobních, TS, KB apod.“ Avšak poté, co se na 10. odboru rozšířila zpráva, že do funkce federálního ministra vnitra by mohl nastoupit katolický disident JUDr. Ján Čarnogurský, zavládl zmátek a byl vydán rozkaz ke skartaci všech materiálů, včetně agenturních svazků. „Důvodem skartace a zároveň jejím cílem bylo zlikvidovat důkazy proti špičkám ministerstva vnitra, které se chtěly i nadále udržet u moci. I špičky správy a odboru se [chtěly] udržet ve funkcích.“ Jůš zlikvidoval agenturní svazky LEOŠ (reg. č. 23334),²²⁰ JAROSLAV (reg. č. 20708),²²¹ zároveň se signálním svazkem DOCENT (reg. č. 36297)²²² a PB BAŽANT (reg. č. 12198)^{223, 224}

214 Zničení osobního svazku TS-A 38 vedeného k osobě Jan Lehovc (nar. 1948) nebylo 2. oddělením SEO VOS FMV vyznačeno. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 118.

215 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1962/49, Osobní vyjádření k službě v ministerstvu vnitra; AA, sl. Skartace, kopie záznamu mjr. JUDr. Z. Vajdy z 9. 4. 1990.

216 Zničení svazku KB MOST vedeného k osobě Karel Sýkora (nar. 1947) nebylo 2. oddělením SEO VOS FMV vyznačeno. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 97.

217 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1963/51, Věc: Osobní vyjádření ke službě v MV, 11. 2. 1990; AA, sl. Skartace, kopie záznamu mjr. JUDr. K. Vitáka z 5. 4. 1990.

218 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. II, Protokol o výsledku svědka kpt. JUDr. Vítězslava Stachovského z 8. 4. 1990, č. I. 163.

219 AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. JUDr. V. Stachovského z 1. sekce ÚOÚD FMV, 24. 5. 1990; Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra, 12. 2. 1990.

220 Zničení osobního svazku TS-A LEOŠ – včetně složek FD, KPP, VZ – vedeného k osobě Jana Kuralová (nar. 1935) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 66.

221 Zničení osobního svazku TS-A JAROSLAV – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě doc. PhDr. Jaroslav Valenta (nar. 1930) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 65.

222 Zničení SS DOCENT vedeného k osobě Jan Křen (1930–2020) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 7. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 78.

223 Zničení PB BAŽANT vedeného k osobě Jindřich Korotvička (nar. 1943) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 68.

224 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1447/58, Věc: Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra, 11. 2. 1990; AA, sl. Skartace, kopie záznamu npor. JUDr. V. Jůse z 4. 4. 1990 (Ad 1.).

Vedoucí 1. oddělení mjr. Hak nebyl v době finálního rozhodnutí „skartovat vše“ na pracovišti, o tomto rozhodnutí se dozvěděl až od svých podřízených. „Přesto jsem pokládal za nutné tuto věc ověřit, zašel jsem za přítomným zástupcem náčelníka 10. odboru mjr. JUDr. Taliánem, který mi potvrdil, že tento pokyn přenesl na všechny přítomné pracovníky odboru, opět s odůvodněním, že se jedná o přímý pokyn I. nám. MV ČSSR.“²²⁵

Hra o čas

V průběhu 6. a 7. prosince 1989 byl celostátní deník *Svobodné slovo* informován občany o odvozu písemností z útvarů v Bartolomějské ulici a pálení vytríděných dokumentů správy vyšetřování Státní bezpečnosti v areálu pionýrského tábora Vatečkov u Votic.²²⁶ Tiskový odbor federálního ministerstva vnitra pochopitelně novináře ujišťoval, že jde o standardní skartaci materiálů podle směrnic o spisové službě.²²⁷

Ve večerních hodinách si konsternovaný ministr Pinc k sobě pozval Lorence a Sedláka. „Když jsem přišel do jeho kanceláře,“ vypověděl Sedlák, „Lorenc byl už u něho. Kromě nás tří tam nikdo nebyl. Po mém příchodu Pinc hned řekl, že dochází k živelnému ničení materiálů, že je třeba v tom udělat pořádek a že je třeba to zastavit.“ S odkazem na Burešovou prohlásil, že dochází k ničení písemných materiálů také v objektu Státní bezpečnosti v Thákurově ulici.²²⁸ Ministr se ptal, jak je možné, že se ničí dokumenty z ministerstva vnitra, když to logicky vyvolává „značnou nevoli“ veřejnosti. Z vyjádření obou náměstků však vyplynulo, že vůbec nešlo o nic mimořádného, prezentovali vše coby běžnou každoroční skartaci, prakticky jako v každém podniku. Na otázku, proč se dokumenty ničí takovým způsobem, aby se o tom dozvěděla veřejnost, odpověděli, že již v minulosti byly vybrány objekty určené ke skartaci bezpečnostních materiálů, nicméně protože v nich vznikala Občanská fóra, bylo nutné improvizovat. Pinc celou situaci označil za „otevřenou diskusi“ či debatu.²²⁹

225 *VÚA-SA AČR Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. VIII, Věc: Odvolání proti dočasnému zproštění výkonu služby, mjr. JUDr. Hak František, 27. 3. 1990, k rukám náčelníka ÚOÚD FMV Praha, č. l. 1559.

226 Srov. ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, s. 422, 599.

227 Srov. SNB nic nelikviduje? *Svobodné slovo*, 8. 12. 1989, s. 3; Podezření o pálení archivů ministerstva vnitra. *Informační servis*, č. 23 (8. 12. 1989), s. 2.

228 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 418.

229 Lorenc při konfrontaci prohlásil: „Rozhodně popírám to, že by kdokoliv z nás použil formulaci, že se jedná o běžnou každoroční skartaci materiálů, padla tam formulace taková, nevím od koho z nás, že se může jednat o skartaci materiálů, která je v každém podniku běžná, zvláště koncem roku. V každém případě popírám, že bysme chtěli p. Pince nějak úmyslně podvést nebo mylně informovat. Považuji za důležité též to, že otázka skartací nebyla v té době ve vedení resortu prioritní [...]. Myslím, že ten čtvrtek večer se k této věci vyjadřoval hlavně náměstek Sedlák, jak jsem uvedl já.“ Bývalý první náměstek zřejmě reagoval na Sedlákovy slova: „Chci říci, že na setkání s Pincem 7. 12. 1989 v rámci diskuse na dotaz Pince gen. Lorenc řekl, že skartace, které probíhaly, jsou běžnými skartacemi koncem roku, že nejde o nic mimořádného.“ Srov. tamtéž, s. 419, pozn. 37.

Podle Sedlákovy svědectví řekl federální ministr vnitra v závěru diskuse doslova: „Ukládám přijmout opatření, aby se s tím přestalo.“ Náměstek to chápal jako ústní pokyn, který byl určen jak Lorencovi, tak i jemu. „Na tento pokyn jsem nijak nereagoval, nevzpomínám si, že bych na to něco řekl a stejně tak nereagoval ani Lorenc. Nebylo totiž o čem diskutovat a krom toho já neměl, co bych ministroví řekl. Ministr Pinc při uvedeném rozhovoru a při vydání uvedeného pokynu neupřesnil, jaká opatření máme přijmout.“ Poté se oba náměstci rozešli do svých kanceláří a toho dne se už neviděli.

Pinc posléze jednání popisoval tak, že pokud by náměstci „ohledně skartací“ zjistili nějaká pochybení, „takže to uvedou do pořádku“. Přiznal, že ve večerních hodinách 7. prosince 1989 příkaz k zastavení skartací nevydal. „Takto jednoznačný pokyn jsem formuloval až na poradě dne 8. 12. 1989 v dopoledních hodinách [...]“. Také Lorenc potvrdil, že šlo „o vzájemný rozhovor, ne o nějaký doklad nebo vydávání úkolů“. Hovořilo se pouze o tom, že se něco pálí, bez bližšího určení, kde a co. „Rozhodně [...] jsem si jist, že takovýto pokyn k zastavení mi vydán nebyl. Po tomto rozhovoru jsme se v podstatě rozešli s tím, že je třeba prověřit, oč vlastně jde.“²³⁰

V pátek 8. prosince 1989 se plk. Sedlák ještě před začátkem pracovní doby sešel s genpor. Lorencem a probírali „otázku zastavení skartací“. Krátce poté byl vyzván ministrem Pincem, aby se dostavil do jeho kanceláře. „Když jsem k němu přišel, mohlo být asi 08.00 hodin, Lorenc u něho už byl. Pinc byl velmi rozčilený[, ptal se, co je to za lumpárnu], říkal mně i Lorencovi, jak je možné, že ačkoliv vydal pokyn minulý den, aby skartace byly zastaveny, viděl v televizi, že se dál pálí materiály StB.“²³¹

Ministr vnitra ČSSR vše spojoval s vysokými stranickými a vládními funkcionáři, přičemž zdůraznil: „[...] nikdo z nás by neměl mít zájem tyto lidi chránit a kryt, právě tito lidé nás všechny zavedli do slepé uličky.“ Ve svém monologu mj. pronesl: „Chlapi, to už je vrchol, to už je dost, skartace se musí neprodleně zastavit.“ Před svými náměstky prohlásil, že do resortu přišel proto, aby mu vrátil „nějakou vážnost a nechtěl strpět, aby činnost celé řady poctivých lidí v resortu byla mařena takto naivně prováděnými skartacemi dokumentů, jejichž obsah není znám, a není jisté, jestli to je běžná skartace nebo nějaká jiná“. Nařizovacím tónem přikázal: „Neprodleně zařídte, aby skartace byly zastaveny.“ Lorenc, s nímž měl Pinc až dosud „velmi dobrý pracovní kontakt“, opět nic nekomentoval ani nijak neoponoval. „Mám ten pocit“, tvrdil Sedlák, „že řekl: ‚Spolehněte se pane ministře, to zařídím.‘“²³²

230 Srov. tamtéž, s. 419–420.

231 Když byl Pinc během vyšetřování seznámen s faktem, že Čs. televize v Televizních novinách, Aktualitách ani Sondách večer 7. 12. 1989 nic o „skartacích“ nevysílala, nebyl „si úplně jistý, co přesně bylo podnětem k [...] jednání s náměstky dne 8. 12. 1989“. Ministroví vnitra byl v ranních hodinách 8. 12. 1989 zjevně předložen přehled denního tisku (články „Objasnění psychózy o pálení dokumentů Bezpečnosti v Brně“ v *Mladé frontě* a „SNB nic nelikviduje?“ ve *Svobodném slově*). Srov. tamtéž, s. 420, pozn. 41.

232 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 420, pozn. 42, 43.

Dne 8. prosince 1989 podal mjr. Hak v zastoupení náčelníka 10. odboru návrh na zničení 75 agenturních svazků a jednoho osobního spisu KTS, který obratem schválil pplk. Chovanec.²³³ Dokument obsahoval soupis 25 osobních svazků TS vedených 1. oddělením, 44 vedených 2. oddělením, tři svazků PB, dvou agenturních svazků vedení odboru, jednoho ze 3. oddělení a osobního spisu KTS „LÍPA“ s reg. č. 27194.²³⁴

Přehled agenturních svazků 1. oddělení 10. odboru²³⁵ hromadně schválených 8. prosince 1989 zástupcem náčelníka II. správy SNB pplk. Ing. Miroslavem Chovancem ke skartaci²³⁶

Druh svazku	Krycí jméno	Registrační číslo	Veden do	Řídící orgán svazku
TS-A	RICHARD	1645	8. 12. 1989	kpt. Luděk Vondráček
TS-A	JIRKA	2233	8. 12. 1989	kpt. Jiří Kladiva ²³⁷
TS-A	KAREL	3093	8. 12. 1989	kpt. Luděk Vondráček
TS-A	IVAN	3170	8. 12. 1989	mjr. Jan Ritter
TS-A	SEVERIN	3352	8. 12. 1989	kpt. Jiří Kladiva ²³⁸
TS-A	JAKUB	3663	8. 12. 1989	kpt. Jiří Kladiva ²³⁹
TS-A	PENTAGON	4784	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miroslav Kupec
TS-A	KLOUČEK	9731	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miroslav Kupec
TS-A	SAŠA	11264	8. 12. 1989	kpt. Jiří Kladiva ²⁴⁰
TS-A	UVÍZL	11347	8. 12. 1989	kpt. Jiří Kladiva ²⁴¹

233 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Navrhuji skartovat tyto svazky, 8. 12. 1989.

234 Zničení osobního spisu KTS LÍPA vedeného k osobě Marie Šolleová (nar. 1936) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 98.

235 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 66–67.

236 Minimálně agenturní svazky DOKTOR (reg. č. 24755) a ARTUR (reg. č. 14335) byly prokazatelně navrženy ke skartaci již 3., resp. 4. 12. 1989. Zdá se, že návrh z 8. 12. 1989 měl nahradit předchozí zničené dokumenty o schválení vytrídění či zničení osobních svazků TS.

237 Zničení osobního svazku TS-A JIRKA – včetně složek VZ/1–10, KPP, FD – vedeného k osobě Dr. Jiří Lom (nar. 1913) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 64.

238 Zničení osobního svazku TS-A SEVERIN – včetně složek FD, KPP, VZ/1–2 – vedeného k osobě Stanislav Myslíl (nar. 1930) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

239 Zničení osobního svazku TS-A JAKUB – včetně složek VZ/1–2, FD, KPP – vedeného k osobě Dr. Josef Kubín (nar. 1928) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

240 Zničení osobního svazku TS-A SAŠA – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě JUDr. Alexandr Ort (nar. 1926) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno až k 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 65.

241 Zničení osobního svazku TS-A UVÍZL – včetně hl. svazku díl 2, složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě RSDr. Stanislav Forst (nar. 1935) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

TS-A	FILIP	13867	8. 12. 1989	npor. Stanislav Stýblo ²⁴²
TS-A	ARTUR	14335	8. 12. 1989	npor. Stanislav Stýblo
TS-A	VORLÍČEK	14618	8. 12. 1989	mjr. Jan Ritter
TS-A	MIREK	15508	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Petr Žák ²⁴³
TS-A	NIKOLA	17897	8. 12. 1989	kpt. Ivan Koníček
TS-A	HONZA	20516	8. 12. 1989	mjr. JUDr. František Hak ²⁴⁴
TS-A	JAROSLAV	20708	8. 12. 1989	npor. JUDr. Vladimír Jůš
TS-A	LOJZA	22082	8. 12. 1989	kpt. Jiří Kladiva ²⁴⁵
TS-A	LEOŠ	23334	8. 12. 1989	npor. JUDr. Vladimír Jůš
TS-A	DOKTOR	24755	8. 12. 1989	kpt. Vladimír Mašek
TS-A	GORAL	29450	8. 12. 1989	kpt. Luděk Vondráček ²⁴⁶
TS-A	RYBÁŘ	31330	8. 12. 1989 ²⁴⁷	
TS-A	KUPEC	35406	8. 12. 1989	kpt. Luděk Vondráček
TS-A	NÁMĚSTEK	35666	8. 12. 1989	mjr. Jan Ritter
TS-A	PŘEMEK	36823	8. 12. 1989	npor. Stanislav Stýblo ²⁴⁸
TS-A	ALŽBĚTA	38000	8. 12. 1989	kpt. Vladimír Mašek ²⁴⁹
TS-A	DOKTOR	38001	8. 12. 1989	kpt. Vladimír Mašek ²⁵⁰

242 Zničení osobního svazku TS-A FILIP – včetně složek VZ/1–2, FD, KPP – vedeného k osobě Václav Sýkora (nar. 1943) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

243 Zničení osobního svazku TS-A MIREK – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Igor Miroslav Kratochvíl (nar. 1924) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 63.

244 Zničení osobního svazku TS-A HONZA – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě RSDr. Miroslav Míka (nar. 1925) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 65.

245 Zničení osobního svazku TS-A LOJZA – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě PhDr. Ladislav Drapač (nar. 1929) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

246 Zničení osobního svazku TS-A GORAL – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Ing. Josef Gajdoš (nar. 1927) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 66.

247 Zničení osobního svazku TS-A RYBÁŘ – včetně složek FD, VZ/1–2, KPP – vedeného k osobě PhDr. Bohumil Černý (nar. 1922) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

248 Zničení osobního svazku TS-A PŘEMEK – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě doc. Ing. Přemysl Voráč, CSc. (nar. 1926) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

249 Zničení osobního svazku TS-A ALŽBĚTA – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Irena Kuhnová (nar. 1960) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 67.

250 Zničení osobního svazku TS-A DOKTOR – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě JUDr. Zdeněk Grassinger (nar. 1925) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

Přehled agenturních svazků 2. oddělení 10. odboru²⁵¹ hromadně schválených 8. prosince 1989 zástupcem náčelníka II. správy SNB pplk. Ing. Miroslavem Chovancem ke skartaci

Druh svazku	Krycí jméno	Registrační číslo	Veden do	Řídící orgán svazku
TS-A	ŠVEC	3245	8. 12. 1989	npor. Radko Cibula ²⁵²
TS-A	FRANK	4022	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Karel Viták ²⁵³
TS-A	SVOBODA	5069	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁵⁴
TS-A	KRYŠTOF	6500	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Karel Viták ²⁵⁵
TS-A	BEČVÁŘ	6915	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁵⁶
TS-A	PETR	7048	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁵⁷
TS-A	DANIEL	7121	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁵⁸
TS-A	KVÁŠA	8274	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Novák ²⁵⁹
TS-A	JARDA	9887	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁶⁰
TS-A	ROSICKÝ	10049	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Novák ²⁶¹
TS-A	BRODSKÝ	10422	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Novák ²⁶²

251 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 67–69.

252 Zničení osobního svazku TS-A ŠVEC vedeného k osobě Miloš Šprysl (nar. 1921) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 91.

253 Zničení osobního svazku TS-A FRANK – včetně složek KPP, VZ/1–2 – vedeného k osobě Stanislav Toms (nar. 1945) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

254 Zničení osobního svazku TS-A SVOBODA – včetně složek VZ/1–2, FD, KPP – vedeného k osobě Gerhard Bárt (nar. 1927) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

255 Zničení osobního svazku TS-A KRYŠTOF – včetně složek VZ/1–2, FD, KPP – vedeného k osobě Jan Příborský (nar. 1933) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

256 Zničení osobního svazku TS-A BEČVÁŘ – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Ing. Jiří Štěpánek (nar. 1931) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

257 Zničení osobního svazku TS-A PETR – včetně složky KPP – vedeného k osobě Josef Andrš (nar. 1932) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

258 Zničení osobního svazku TS-A DANIEL – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě MUDr. Jaroslav Keliš (nar. 1931) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

259 Zničení osobního svazku TS-A KVÁŠA – včetně složek VZ/1–4, FD, KPP – vedeného k osobě Václav Kvasnička (nar. 1930) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 92.

260 Zničení osobního svazku TS-A JARDA – včetně složek FD, KPP, VZ/3 – vedeného k osobě Slavo-mil Olšák (nar. 1923) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

261 Zničení osobního svazku TS-A ROSICKÝ – včetně složek VZ/1–3, FD, KPP – vedeného k osobě Zdeněk Novák (nar. 1924) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

262 Zničení osobního svazku TS-A BRODSKÝ – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Dr. Jan Zahradníček, CSc. (nar. 1930) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

TS-A	VIKTOR	10450	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Karel Viták ²⁶³
TS-A	BŘÍZA	11331	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Karel Viták ²⁶⁴
TS-A	JÁNOŠ	12074	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Karel Viták ²⁶⁵
TS-A	DANTE	13098	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Karel Viták ²⁶⁶
TS-A	RÍŠA	13261	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁶⁷
TS-A	SOJKA	13672	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁶⁸
TS-A	LÍDA	13956	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁶⁹
TS-A	MILAN	15188	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Jaromír Majtner ²⁷⁰
TS-A	DIRIGENT	15750	8. 12. 1989	npor. Radko Cibula ²⁷¹
TS-A	JOSEF	15812	8. 12. 1989	npor. Radko Cibula ²⁷²
TS-A	ROLF	16019	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁷³
TS-A	KAREL	16357	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁷⁴
TS-A	LIBOR	16856	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁷⁵

- 263 Zničení osobního svazku TS-A VIKTOR – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě JUDr. Stanislav Macháček (nar. 1935) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 264 Zničení osobního svazku TS-A BŘÍZA – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Jan Kaštánek (nar. 1933) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 265 Zničení osobního svazku TS-A JÁNOŠ – včetně složek FD, VZ/1–3, KPP – vedeného k osobě Ing. Rastislav Žaloudek (nar. 1929) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 266 Zničení osobního svazku TS-A DANTE vedeného k osobě Dr. Vojtěch Hueber (nar. 1948) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 267 Zničení osobního svazku TS-A RÍŠA – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě JUDr. Richard Pokorný (nar. 1934) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 268 Zničení osobního svazku TS-A SOJKA – včetně složek VZ/1–2, FD, KPP – vedeného k osobě Stanislav Toms (nar. 1919) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 93.
- 269 Zničení osobního svazku TS-A LÍDA – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Hana Klimešová (nar. 1933) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 270 Zničení osobního svazku TS-A MILAN – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Milan Kalina (nar. 1927) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 271 Zničení osobního svazku TS-A DIRIGENT – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Čeněk Sovák (nar. 1923) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 272 Zničení osobního svazku TS-A JOSEF – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Josef Kavka (nar. 1922) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 273 Zničení osobního svazku TS-A ROLF – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Bohuslav Fritz (nar. 1928) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 274 Zničení osobního svazku TS-A KAREL – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Alexandr Klimeš (nar. 1941) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.
- 275 Zničení osobního svazku TS-A LIBOR – včetně složek KPP, VZ, FD – vedeného k osobě Miroslav Lukeš (nar. 1934) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

TS-A	STANISLAV	18420	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁷⁶
TS-A	UHER	19066	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Novák ²⁷⁷
TS-A	LUDEK	20246	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁷⁸
TS-A	ALEŠ	20439	8. 12. 1989	npor. Radko Cibula ²⁷⁹
TS-A	ZPĚVÁK	22262	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁸⁰
TS-A	BŘEŤA	25437	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Novák ²⁸¹
TS-A	BROUČEK	25779	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁸²
TS-A	VALENTA	26115	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁸³
TS-A	ANDREA	26459	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Jaromír Majtner ²⁸⁴
TS-A	BETA	27476	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁸⁵
TS-A	ŠVARC	28042	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Miloslav Machatý ²⁸⁶
TS-A	RET	28568	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁸⁷
TS-A	DAVID	28832	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁸⁸

276 Zničení osobního svazku TS-A STANISLAV – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Stanislav Vodinský (nar. 1925) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

277 Zničení osobního svazku TS-A UHER – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě PhDr. Rudolf Unger (nar. 1933) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 94.

278 Zničení osobního svazku TS-A LUDĚK – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Jan Škoda (nar. 1936) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

279 Zničení osobního svazku TS-A ALEŠ – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě PhDr. Aleš Chalupa (nar. 1927) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

280 Zničení osobního svazku TS-A ZPĚVÁK – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Ing. Jiří Slaviček (nar. 1933) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

281 Zničení osobního svazku TS-A BŘEŤA – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Vladimír Franc (nar. 1946) bylo příslušníky 2. oddělení SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 94.

282 Zničení osobního svazku TS-A BROUČEK – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Václav Píkal (nar. 1944) bylo příslušníky 2. oddělení SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

283 Zničení osobního svazku TS-A VALENTA – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Petr Rampír (nar. 1943) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

284 Zničení osobního svazku TS-A ANDREA – včetně složek VZ/1–4, FD, KPP – vedeného k osobě PhDr. Jitka Vysekalová (nar. 1941) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

285 Zničení osobního svazku TS-A BETA – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Miroslav Miler (nar. 1935) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

286 Zničení osobního svazku TS-A ŠVARC – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Miroslav Kovařík (nar. 1947) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

287 Zničení osobního svazku TS-A RET – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Vladimír Šindler (nar. 1948) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 95.

288 Zničení osobního svazku TS-A DAVID – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Vladimír Matějka (nar. 1953) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno

TS-A	KAREL	29833	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁸⁹
PB	PETR	30736	8. 12. 1989	mjr. JUDr. Zdeněk Novák ²⁹⁰
TS-A	EVA	31159	8. 12. 1989	kpt. Miloslav Machatý ²⁹¹
TS-A	TICHÁ	31673	8. 12. 1989	kpt. Miloslav Machatý ²⁹²
PB	DOMOV	32912	8. 12. 1989	mjr. Pavel Janovský ²⁹³
TS-A	PAVEL	33938	8. 12. 1989	npor. Radko Cibula ²⁹⁴
PB	DRAKULA	34938	8. 12. 1989	npor. Radko Cibula ²⁹⁵
TS-A	RENÉ	36365	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁹⁶
TS-A	MATYÁŠ	36443	8. 12. 1989	npor. Marian Palušík
TS-A	ZIMA	36462	8. 12. 1989	kpt. JUDr. Vítězslav Stachovský ²⁹⁷

Z agenturní sítě 3. oddělení 10. odboru návrh obsahoval pouze agenturní svazek „ŠIMON“ (reg. číslo 11233),²⁹⁸ přestože jeho vedoucí pplk. Kopinec uváděl, že za celé své pracoviště předložil návrh ke skartaci 30 svazků tajných spolupracovníků. „Je pravdou, že vytříbené agenturní svazky se soustřeďovaly u mě, nevím, na jakou dobu. Byly ovšem potom opět předány referentům, kteří je skartovávali nebo se

8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

289 Zničení osobního svazku TS-A KAREL – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Antonín Vilímec (nar. 1947) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

290 Zničení svazku PB PETR – včetně složek FD, PROVOZ, KPP – vedeného k osobě Pavel Sitte (nar. 1940; Praha 7, Veverkova 14, 2. patro, garsonka) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 96.

291 Zničení osobního svazku TS-A EVA – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Dagmar Štěpánová (nar. 1934) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 95.

292 Zničení osobního svazku TS-A TICHÁ – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Ludmila Konopíková (nar. 1938) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

293 Zničení svazku PB DOMOV – včetně složek FD, KPP, PROVOZ – vedeného k osobě MUDr. Miroslav Mates (nar. 1941) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 96.

294 Zničení osobního svazku TS-A PAVEL – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Ing. Petr Chrdle (nar. 1946) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 95.

295 Zničení svazku PB DRAKULA – včetně složek FD, PROVOZ – vedeného k osobě Ing. Josef Niebauer (nar. 1925) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 96.

296 Zničení osobního svazku TS-A RENÉ – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Jan Hájek (nar. 1957) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 95.

297 Zničení osobního svazku TS-A ZIMA – včetně složek FD, VZ, KPP – vedeného k osobě Leopold Ryba (nar. 1931) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. tamtéž.

298 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Navrhují skartovat tyto svazky, 8. 12. 1989. Zničení osobního svazku TS-A ŠIMON – včetně složek VZ, FD, KPP – vedeného k osobě Vladimír Mikule (nar. 1937) bylo příslušníky 2. oddělení SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 117.

na skartaci podíleli.“ Podotkl navíc, že na odboru panoval „zmatek a chaos“, když se 8. prosince 1989 ničily svazky tajných spolupracovníků, „šlo o úplnou likvidaci všeho, co v osobních svazcích existovalo“.²⁹⁹

Poslední etapou skartace se pro kpt. Pršala stalo zničení svazků TS MIRKO (reg. č. 27264) a VLASÁK (reg. č. 36446),³⁰⁰ které předal pplk. Kopincovi v jeho kanceláři.³⁰¹ Starší referent kpt. Ing. Antonín Mlejnek skartoval agenturní svazky PEPÍK (reg. č. 16674) a ANNA (reg. č. 34562).³⁰² „Kromě toho malou částičku objektového sv. VONS,³⁰³ která mi byla přidělena a sv. PO,³⁰⁴ které jsem rovněž předal. Jednalo se o staré ležáky.“³⁰⁵

Snad poslední jednořádkový návrh na skartaci osobního spisu PO MATEMATIK (reg. č. 34197) si schválil sám mjr. Žák „z důvodů ukončení prověrky“. Formulace o zničení „str. 1–6 podle seznamu dokumentů“ na odboru neumožňuje odhadnout rozsah spisu.³⁰⁶

Pplk. Kopinec to zjevně přehnal se srovnáním, že skartace byla provedena stejným způsobem jako v předchozích obdobích. „Materiály byly zničeny komplexně a část byla zničena spálením, včetně osobních svazků TS. Pokud je mi známo, skartace byla na oddělení ukončena ke dni 8. 12. 1989.“³⁰⁷

Náčelník 9. odboru mjr. JUDr. Josef Češelský vzpomněl, jak na poradě vedení II. správy SNB – zjevně 8. prosince 1989 – pplk. Chovanec přiznal, že podklad

299 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. VII, Protokol o výslechu svědka JUDr. Milana Kopince z 11. 3. 1991, č. l. 1533, 1536.

300 Zničení osobních svazků TS-A MIRKO a VLASÁK vedených k osobám Petr Vaněček (nar. 1959) a Jiří Dufek (nar. 1932) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 4. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 118–119.

301 AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. JUDr. V. Pršala z 1. sekce ÚOÚD FMV, 25. 5. 1990.

302 Zničení osobních svazků TS-A PEPÍK a ANNA vedených k osobám Pavel Kšáda (nar. 1921) a Josef Danisz (nar. 1946) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno 4. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 117–118.

303 Pravděpodobně šlo o jednu ze XVII. částí OB CHARTA-77 (reg. č. 12777), jehož hlavní svazek se skládal minimálně z osmi částí. Srov. tamtéž, s. 126.

304 Šlo o osobní spisy PO PRÁVNÍK (reg. č. 12919) vedené k osobě Milan Richter (nar. 1924), OXFORD (reg. č. 16616) k osobě Anna Grušová (nar. 1942), MAT (reg. č. 21934) k osobě Michal Matzenauer (nar. 1947), REDAKTORA (reg. č. 22410) k osobě Eva Formánková (nar. 1931), PRAŽÁK (reg. č. 22679) k osobě Vladimír Vítek (nar. 1932), PÁV (reg. č. 24102) k osobě Pavel Fiala (nar. 1956), KULISÁK (reg. č. 27547) k osobě Jan Warneke (nar. 1960), HRÁČ (reg. č. 30054) k osobě Miloslav Javorský (nar. 1945), AVIE (reg. č. 30267) k osobě Bohumil Sláma (nar. 1922), MLÁDEK (reg. č. 30389) k osobě Vladimír MLYNÁŘ (nar. 1966), CENTRA (reg. č. 31829) k osobě Erika Pacovská (nar. 1935), PETR (reg. č. 31983) k osobě Stanislav Novotný (nar. 1960), BOTANIK (reg. č. 33884) k osobě Antonín Mucha (nar. 1958), jejichž zničení bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno již 6. 12. 1989. Srov. tamtéž, s. 127–129.

305 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1957/51, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra; AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. A. Mlejnk z 6. 4. 1990 (Ad 1.).

306 ABS, Sb. návrhů a rozhodnutí skartačních komisí, sl. 4) Služební záznamy OB, KR, NO, TS, D. Návrh na skartaci PO MATEMATIK, r. č. 34197 z důvodu ukončení prověrky. Zničení osobního spisu PO MATEMATIK k osobě Jáchym Vohryzek (nar. 1963) bylo 2. oddělením SEO VOS FMV do registračního protokolu zaznamenáno k 8. 12. 1989. Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 63.

307 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, personální spis ev. č. 1600/44, Osobní vyjádření ke službě v ministerstvu vnitra.

pro zpracování pokynu I. náměstka ministra vnitra ČSSR vznikl na hlavní správě kontrarozvědky. „Z toho co pplk. Chovanec řekl, se domnívám, že znění pokynu konzultovali s gen. Lorencem.“ Samotný zástupce náčelníka správy pro vnitřní zpravodajství prohlásil, „že v původním rozkazu 1. náměstka byla formulace, že se mají ničit [...] veškeré materiály, které by kompromitovaly KSČ. Na doporučení vedení Správy byla tato formulace z rozkazu vypuštěna. Takto to pplk. Chovanec řekl doslova, na to si pamatuji bezpečně.“³⁰⁸

Kolem poledne 8. prosince 1989 byl genpor. Lorencovi v zásadě pod stejným číslem jednacím předložen upravený „druhý pokyn“, jenž se od původního z 1. prosince lišil pouze tím, že neobsahoval Chovancovu „vágní formulaci“ (tzv. generální klauzuli) ani větu o urychleném zničení vytríděných materiálů.³⁰⁹ První náměstek, který ho v této podobě podepsal, zároveň nařídil skartovat zmíněný předchozí pokyn, údajně proto, „aby podřízené složky měly jednoznačný pokyn, kterým se budou řídit [...]“. Pokyn byl spolu se stručným průvodním textem předán k zašifrování ve 12.25 hod. a do 13.50 hod. odeslán MIMO POŘADÍ jako PILNÉ podřízeným útvarům. Následující vývoj nepopsal Lorenc příliš věrohodně: „Prakticky ihned po vydání tohoto druhého pokynu jsem si uvědomil, že i tento druhý pokyn nemusí být prováděcími složkami správně pochopen, a proto jsem snad dvě hodiny po jeho vydání rozeslal dálnopisný pokyn všem útvarům v podřízenosti FMV k zastavení jakéhokoli vytrídování a skartování materiálů.“³¹⁰

Poslední pokyn k zastavení „vytrídování a ničení všech písemností“ (čj. NZ-1331/89) napsal Lorenc vlastnoručně, kdy až do odvolání „s okamžitou platností“ zakázal „vytrídování a ničení všech písemností vzniklých v oboru působností federálního ministerstva vnitra“. Argumentoval přitom v podstatě slovy ministra Pince: „Ničení písemností by mohlo být zneužito proti FMV.“

O 15. hod. nechal první náměstek pokyn rozeslat obyčejným dálnopisem, a nikoliv tajnou šifrou jako předchozí, nicméně podřízené útvary³¹¹ jej obdržely až v rozmezí dalších dvou až tří hodin. „Mohlo tedy dojít i k tomu, že pokyn k zákazu došel na útvary dříve než pokyn vyhotovený bez dodatku o kompromitujících materiálech, který musel být odeslán šifrou, což je časově náročnější. Zřejmě jsem si

308 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. IV, Protokol o výsledku svědka JUDr. Josefa Česelského z 1. 6. 1990, č. l. 523–524.

309 Srov. ABS, f. Správa kontrarozvědky, II. díl (A 34/1), inv. j. 1063, Kopie pokynu I. náměstka MV ČSSR [8. XII. 1989].

310 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 420–421.

311 Dálnopis byl adresován všem náčelníkům I.–VI. správy SNB, XII. správy SNB Bratislava, XIII. správy SNB, správy vyšetřování StB, federální správy VB, správy pasů a víz SNB, správy spojení SNB, letecké správy SNB, správy vývoje automatizace SNB, správy stavebně ubytovací služby SNB, správy tělovýchovy a vrcholového sportu SNB, PS útvaru 9600 (HSPSOSH), správy vojsk MV, vysoké školy SNB, správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, KS SNB České Budějovice, KS SNB Plzeň, KS SNB Ústí nad Labem, KS SNB Hradec Králové, KS SNB Brno, KS SNB Ostrava, správy SNB hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraje, KS SNB Banská Bystrica, KS SNB Košice, stavební výroby FMV – státní podnik a ústřední nemocnice SNB a vojsk MV. Tento pokyn obdržely i součásti podřízené ministru vnitra ČSSR.

byl vědom [toho], že tento problém může vzniknout, a aby nedošlo k nejasnostem, nechal jsem si konferenci spojit podřízené náčelníky, kterým jsem to vysvětlil.“ Prostřednictvím tzv. konferenčního spojení osobně informoval všechny náčelníky krajských správ SNB najednou o definitivním konci masové likvidace operativní administrativy, a *de facto* tak – jak to nazval – „prejudikoval“ příjem závěrečného dálnopisu na jejich útvarch. Celou situaci vysvětloval „velmi vzrušenou dobou“, kdy se „věci se řešily velmi operativně [...]“.³¹²

Pravděpodobně někdy po poledni 8. prosince 1989 ministryně Burešová telefonicky informovala Pince, že likvidace dokumentů v budově Státní bezpečnosti v Thákurově ulici stále probíhá. Překvapený ministr si šel vše osobně ověřit do kanceláře prvního náměstka (odhadoval, že ve 14. hodin³¹³). „Sekretářka Lorence byla z mé návštěvy úplně šokovaná, pravděpodobně nebylo zvykem, že by ministr přišel osobně za svým prvním náměstkem.“ V kanceláři genpor. Lorence se právě nacházel náčelník II. správy SNB plk. Vykpěpěl, o němž Pinc věděl, že je náčelníkem objektu v Thákurově ulici. „Lorenc mi Vykpěpěla ihned představil. Po představení jsem hned Lorencovi řekl, aby mi předložil příslušný dálnopis k zastavení skartací.“

Genpor. Lorenc měl dálnopis právě na stole, a tak ministra lehce přesvědčil, že jeho příkaz splnil.³¹⁴ „Poté jsem v přítomnosti Lorence řekl Vykpěpělovi, že mi paní Burešová řekla, že u nich v objektu v Thákurově ulici dochází ke skartaci dokumentů Státní bezpečnosti. Plk. Vykpěpěl mi na to odpověděl, prakticky shodně jako před tím Lorenc se Sedlákem, že o nic nejde, že se jedná o běžnou každoroční skartaci materiálu, že studenti pravděpodobně pouze zahlédli, jak byly materiály nakládány na nákladní auto v jejich objektu na dvoře, dále mi řekl, že se z těchto věcí dělá zbytečný humbuk, že není co řešit, že to studenti přehánějí. Na to jsem odpověděl, že všechny tyto akce musí být neprodleně zastaveny [...]“ Pinc řekl Vykpěpělovi, že doporučí ministryni Burešové, aby byly ustaveny hlídky nebo komise, jejichž úkolem bude kontrolovat, jak je příkaz respektován. Vykpěpěl reagoval klidně, dokonce měl prohlásit: „Můžou ke mně přijít, my jsme hotovi.“ Pinc odešel a obratem informoval Burešovou, že si osobně ověřil vydání příkazu „k okamžitému zastavení skartací u všech útvarů ministerstva vnitra, ona tuto informaci bez komentáře přijala, a to bylo o skartacích všechno [...]“.³¹⁵

312 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 421, 431–432.

313 Pinc se později vyjádřil: „Pokud jde o čas, mám dojem, že dálnopisný pokyn mi byl Lorencem předložen dříve než v 15.00 hodin. Tím si ale nejsem zcela jist.“ Nemožnost správně stanovit sled událostí bohužel podporuje i fakt, že někdy před 14.30 hod. Lorencovi volal předseda parlamentní komise J. Stank, aby „prošetřil, zda skutečně něco nehoří. Údajně však žádné písemnosti nehoří [...]“. Kromě toho s. Lorenc vydal pokyn – zastavit skartaci jakýchkoliv písemností až do odvolání.“ Srov. tamtéž, s. 421, pozn. 50.

314 Lorenc byl pochopitelně dotazován i na „druhý“ pokyn: „Myslím si, že jsem ministra Pince neinformoval o vydání druhého pokynu ke skartacím, který jsem podepsal, protože jak jsem již uváděl dříve, tomuto pokynu jsem nevěnoval takovou pozornost, protože po dvou hodinách byl vlastně mým dalším pokynem zrušen [...]“. Srov. tamtéž, pozn. 51.

315 Srov. tamtéž, s. 421–422.

Závěrem

V posledních dnech své existence, na přelomu listopadu a prosince 1989, se československý komunistický režim rozhodl zničit důkazy o svém vládnutí, zakrýt spáchané zločiny, dlouhodobé překračování platných vnitrostátních i mezinárodních norem, porušování lidských práv a v neposlední řadě i doklady o spolupráci se sovětskými bezpečnostními orgány. Likvidace písemností se netýkala jen politického centra totalitní moci, ale také různých operativních písemností bezpečnostních složek, zejména pak tajné policie i dalších mocenských opor.³¹⁶

Vedení federálního ministerstva vnitra ČSSR začalo necelých deset dní po 17. listopadu 1989 řešit akutní problém, co s obsahem svazkové a spisové agendy Státní bezpečnosti, který mohl do budoucna výrazným způsobem kompromitovat nejenom příslušníky politické policie, ale zejména nomenklaturní kádry KSČ. Na úrovni I. náměstka ministra vnitra ČSSR genpor. Ing. Alojze Lorence, CSc., proto ve spolupráci s hlavní správou kontrarozvědky došlo k rozhodnutí vydat zvláštní pokyn, jímž bylo operativním útvarům Státní bezpečnosti proti všem resortním normám nařízeno „vytrdit“ a posléze po vnitřní linii kompletně „skartovat“ živé agenturně-operativní svazky a spisy. Tato poslední celostátní akce komunistické politické policie, která byla zahájena v pátek 1. prosince 1989, oficiálně skončila pod tlakem Občanského fóra a čs. veřejnosti o týden později.³¹⁷

Díky činnosti příslušníků statisticko-evidenčního odboru VOS FMV, kteří každodenně přijímali hlášení od svých kolegů z centrálních i regionálních operativních útvarů o změnách ve svazkové agendě,³¹⁸ zaznamenávali je do příslušných kartoték a registračních protokolů a průběžně z nich v informačním systému Centrální registr svazků (CRS) sestavovali statistické přehledy, jsme schopni do značné míry analyzovat situaci v jednotlivých státobezpečnostních problematikách, včetně 10. odboru II. správy SNB.³¹⁹

316 ŽÁČEK, Pavel: Otevření režimních archivů. In: ŽÁČEK, Pavel a kol.: *Průvodce demokratickou transformací. Česká zkušenost*. CEVRO – NDA, Praha 2020, s. 53.

317 ŽÁČEK, Pavel: *Zametání stop v prosinci 1989*, s. 213.

318 ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, s. 755.

319 Srov. RENDEK, Peter: EZO – Evidence zájmových osob. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, č. 10. ABS, Praha 2012, s. 285–286; ŽÁČEK, Pavel: ŠtB na Slovensku za „normalizácie“, s. 105–112; ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 433–437.

Statistický přehled agenturních svazků vedených 10. odborem II. správy SNB a zničených (ZN), vytržiděných/archivovaných (V/A) či s nevyznačeným ukončením (NE) k 8. prosinci 1989³²⁰

10. odbor	Svazky TS-A			Svazky KB		Svazky PB		Celkem svazků TS		
	ZN	V/A	NE	ZN	NE	ZN	NE	ZN	V/A	NE
vedení odboru	3	0	0	0	0	0	0	3	0	0
1. oddělení	27	2	0	0	4	2	1	29	2	5
2. oddělení	51	0	0	1	2	3	0	55	0	2
3. oddělení	29	0	8	0	2	0	1	29	0	11
Celkem	110	2	8	1	8	5	2	116	2	18

Statistický přehled svazků kontrarozvědného rozpracování vedených 10. odborem II. správy SNB a zničených (ZN) či s nevyznačeným ukončením (NE) k 8. prosinci 1989³²¹

10. odbor	OS	SS	PS	OB		KS		Celkem svazků KR	
	ZN	ZN	NE	ZN	NE	ZN	NE	ZN	NE
1. oddělení	11	1	0	2	0	14	0	28	0
2. oddělení	0	4	4	9	4	9	0	22	8
3. oddělení	8	5	0	5	1 ³²²	11	1	29	2
Celkem	19	10	4	16	5	34	1	79	10

Statistický přehled osobních spisů vedených 10. odborem II. správy SNB a zničených (ZN), vytržiděných/archivovaných (V/A) či s nevyznačeným ukončením (NE) k 8. prosinci 1989³²³

10. odbor	KTS			D		PO		Celkem spisů		
	ZN	V/A	NE	ZN	NE	ZN	V/A	ZN	NE	V/A
vedení odboru	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
1. oddělení	10	0	0	28	0	79	1	117	0	1
2. oddělení	5	0	2	32	1	86	1	123	3	1
3. oddělení	25	1	0	25	0	84	4	134	0	5
Celkem	40	1	2	85	1	250	6	375	3	7

320 Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství*, s. 64–69, 91–97, 117–121.

321 Srov. tamtéž, s. 73, 78–80, 83–84, 101–102, 108–110, 126, 131–133, 135–136.

322 Určité části OB SOCDEM (býv. prav. soc. demokraté) s reg. č. 2231 (srov. tamtéž, s. 126) zůstaly zachovány a jsou dnes uloženy v příslušné sbírce ABS.

323 Srov. tamtéž, s. 70–72, 74–77, 98–100, 103–107, 122–125, 127–130.

Statistický přehled osobních spisů evidovaných (nepřátelských) osob vedených 10. odborem II. správy SNB a zničených (ZN), či s nevyznačeným ukončením (NE) k 8. prosinci 1989³²⁴

10. odbor	NO1		NO2		NO3	Celkem	
	ZN	NE	ZN	NE	ZN	ZN	NE
1. oddělení	8	1	3	1	0	11	2
2. oddělení	0	0	0	0	0	0	0
3. oddělení	6	0	2	0	1	9	0
Celkem	14	1	5	1	1	20	2

Podle těchto údajů mělo být příslušníky 10. odboru II. správy SNB celkem zničeno 134 agenturních svazků (u 18 z nich skartace nevyznačena v registru SEO; vytrženy a archivované zůstaly pouze 2), 89 svazků kontrarozvědného rozpracování (u 10 z nich skartace nevyznačena v registru SEO) a 378 osobních spisů (u 3 z nich skartace nevyznačena v registru SEO; vytrženy a archivovaných zůstalo pouze 7). Z celkového počtu 225 svazků zůstaly v operativním archivu SEO zachovány pouhé dva vytrženy (proskartované) svazky (0,9 %); ze 407 osobních spisů bylo archivováno 7 vytrženy (1,7 %); úhrnem ze 632 svazků a spisů vedených 10. odborem jich bylo v úplnosti zničeno cca 623 (tj. téměř 98,6 %).

Lorenc ve vzpomínkách poměrně stručně prezentoval svůj pohled na likvidaci tajných státobezpečnostních materiálů: „Koncom novembra 1989 vznikla v rezorte obava z dôsledkov, ktoré hrozili v prípade zneužitia materiálův ŠtB na kompromitáciu ľudí. Boli obavy z násilností, ktorým by v napätjej atmosfére bolo možné len ťažko zabrániť. Týkalo sa to ľudí v rezorte i mimo neho. Varovné boli príklady z NDR i Poľska, kde niektoré materiály zverejňovali. V ZNB vládla vzrušená atmosféra, takmer psychóza [...]. Bola tu i hrozba zneužitia materiálův kontrarozvedky na politikárčenie rôznych prúdov, ktoré sa v ďalšom vývoji legálne alebo i nelegálne mohli k týmto materiálom dostať.“³²⁵

Do vyšetřovacího protokolu genpor. Lorenc navíc uvedl i další souvislosti, především fakt, že po 17. listopadu 1989 se celý Sbor národní bezpečnosti nacházel „v naprosté pasivitě“. Jako první náměstek byl prý veden „maximální snahou, aby Bezpečnost do vývoje situace nezasahovala“, a vydával z toho důvodu pokyny „s cílem zamezit případnému konfliktu mezi Bezpečností a obyvatelstvem“. Zdůraznil přitom: „Opět jsem byl veden snahou řešit celý vývoj pouze politickými a nenásilnými prostředky. [...] V rámci všech těchto opatření jsem také souhlasil se skartací všech materiálů Státní bezpečnosti, o kterých jsem se domníval, že by mohly být [...] zneužity. Mám na mysli zneužití proti pokojnému vývoji situace. Navíc jsem

324 Srov. tamtéž, s. 81–82, 134.

325 LORENC, Alojz: *Ministerstvo strachu? Neskartované spomienky generála Lorenca*. Tatrapress, Bratislava 1992, s. 186.

byl přesvědčen, že materiály, které měly být skartovány, nejsou pro další činnost kontrarozvědky důležité.“ Posléze k tomu ještě dodal: „[...] důvodem vydání mého pokynu rozhodně nebylo spáchat jakoukoliv škodu nebo škodlivý následek, ale naopak předejít možným situacím, které hrozily daleko závažnějším společenským následkem [...]. Souhrnem chci říci, že nešlo o nějaké dílčí akce, ale jednalo se o akce v rámci mé celkové koncepce na mně svěřeném úseku, poté co jsem zastupoval ministra v celém rezortu, kdy mi šlo o to, aby nedošlo k nějaké eskalaci, napětí ve společnosti i k iracionálním činům způsobeným emocemi či strachem [...].“³²⁶

Bývalý zástupce náčelníka II. správy SNB Chovanec s odstupem uvedl, že by byl trestně odpovědný, pokud by agenturně-operativně materiály neuchránil a ty by se dostaly do nepovolaných rukou. „Byla sice snaha převést některé materiály na mikrofiše, které jsou skladnější, vím, že Lorenc se snažil zajistit mikrofišové linky, ale už se to nestihlo. O skartacích se vedly řádné seznamy skartovaných materiálů. Skartace proběhla podle platných předpisů. Potíž byla leda s tím, že nestačily šrotovníky, takže některé materiály se pak pálily ve vojenských prostorech.“³²⁷

Zajímavou reflexi zformuloval mjr. Majtner: „Můj názor na celou skartaci materiálu je, že to bylo provedeno proto, aby ti, co přijdou po nás, se neměli čeho chytnout.“ Byl přesvědčen o tom, že Státní bezpečnost byla po listopadu 1989 kritizována ne proto, že sloužila komunistickému totalitnímu režimu, ale protože její zprávy se vyhodnocovaly špatně a tendenčně, neboť se z nich bralo jen to, „co se hodilo vedení a ne podstata, ačkoliv jsme agenturně měli podchycenou celou společnost“.³²⁸ Kpt. Mašek prohlásil: „Podle mého názoru skartace sledovala jediný cíl, a to zamést stopy. Jednak zamést stopy po dřívější činnosti a jednak zamlžit již tak komplikovanou situaci.“³²⁹

Náčelník federální správy Veřejné bezpečnosti pplk. JUDr. Josef Vostárek rezolutně prohlásil: „[...] materiály v oboru působnosti FMV byly ničeny s cílem zakrýt metody práce Státní bezpečnosti a nebojím se říci takové formy práce, které byly v rozporu se zákony. A nelze ani vyloučit, že se vedení Státní bezpečnosti rozhodlo zničit materiály, které by mohly kompromitovat některé osoby z hlediska jejich minulé spolupráce se Státní bezpečností.“³³⁰ Chovanec na to reagoval slovy: „Dalším cílem [skartace] bylo též i uchránit zdraví, životy a pověst osob, které spolupracovaly s StB.“³³¹ K tomu Lorenc posléze dodal: „Zde hlavní roli hrála obava z úniku informací do nepovolaných rukou, zejména z veřejného diskreditování agentů a jejich rodinných příslušníků. Nemyslím, že by spolupráce s námi byla tolik zavrženíhodná, mnozí s námi spolupracovali, jednak protože předpokládali,

326 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 422–423.

327 ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, s. 422.

328 ABS, f. Personální spisy příslušníků ministerstva vnitra, ev. č. 1764/50, Osobní vyjádření ke službě v MV; AA, sl. Skartace, kopie záznamu mjr. JUDr. J. Majtnera (Ad 1.), 5. 4. 1990.

329 AA, sl. Skartace, kopie záznamu kpt. V. Maška, 4. 4. 1990.

330 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 416, pozn. 30.

331 VÚA-SA AČR Olomouc, f. VVS Příbram, sp. zn. T 8/1991, sv. III, Protokol o výslechu svědka pplk. Ing. Miroslava Chovance z 25. 4. 1990, č. l. 291.

že ať se stane cokoliv, StB zachová si své pozice, jednak u nás hledali ochranu proti různým nespravedlivým šikanám.³³²

Závěr odborného stanoviska FMV k pokynu I. náměstka MV ČSSR z 9. března 1990 velmi přesně vyhodnotil dopad tzv. generální klauzule na masovou likvidaci svazkové agendy Státní bezpečnosti: „Pokyn k vytrídění ‚živých‘ svazků svou nepřesnou a alibistickou formulací spolu s pochybným kritériem na odstranění kompromitujících materiálů byl oním startem až ‚panické‘ likvidace svazků TS, KTS, D a dalších.“ Hodnocení činnosti bývalé Státní bezpečnosti před 17. listopadem 1989 jako klíčového mocenského nástroje tak bude provždy spojeno s obtížemi s ohledem na zásadní nedostatek písemných materiálů, vzniklý skartací větší části živých agenturních i dalších svazků a spisů.³³³

332 ŽÁČEK, Pavel (ed.): *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, s. 308.

333 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Jakešovo gestapo*, s. 423.

11, 111, 111, 111, HS PS OS H

-8-5/94
MIMO POŘADÍ Vv S6 190

Všem náčelníkům správ StB
v krajích a XII. S SNB

Čj.: NZ-CC641/89

Věc : Pokyn I. náměstka MV ČSSR

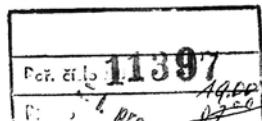
< Stávající manuální způsob práce v archivech a při vedení svazkové agendy neodpovídá současným požadavkům uživatelů, v řadě případů jsou vedeny materiály, které ztratily státo-bezpečnostní hodnotu. Současně narůstají požadavky na skladovací prostory, které jsou zcela přeplněny. Naturální podoba písemností nevyhovuje zásadám konspirace a nelze je zabezpečit při situaci ohrožení a BPS. >

K odstranění těchto nedostatků nařizují :

- a/ Ve všech operativních archivech čs. kontrarozvědky realizovat jednotné vedení operativních fondů,
- fond TS - ve kterém budou vedeny vytříděné svazky KT, schůzkových bytů, kandidátů tajné spolupráce a důvěrníků,
 - fond KR - ve kterém budou vedeny vytříděné svazky KR, spisy PO MO,
 - fond OB - ve kterém budou vedeny vytříděné objektové svazky,
 - fond T - ponechat ve stávající podobě,
 - fond V - vyšetřovací spisy.

b/ Vytřídění archivních materiálů provést podle následujících kritérií:

- fond TS ponechat pouze seznam dokumentů, seznam osob, zprávu o získání, memorandum, závazek - slib, kompromitující materiály, poslední vyhodnocení a návrh na uložení,
- fond KR ponechat pouze seznam dokumentů, seznam osob, návrh na zavedení, vyhodnocení a závěrečnou zprávu,
- fond OB ponechat seznam dokumentů a osob, návrh na zavedení, roční vyhodnocení a závěrečnou zprávu,
- fond T ponechat ve stávající podobě, případně rozhodnout o jeho zničení jako celku,
- fond V - vytřídít materiály operativního významu, pokud se ve svazku nacházejí. Ostatní materiály ponechat v naturální podobě,



Pokyn I. náměstka ministra vnitra ČSSR genpor. Ing. Alojze Lorence, CSc., signovaný náměstkem ministra vnitra plk. Ottou Sedlákem, 1. 12. 1989

Zdroj: ABS

- 2 -

-9-
Vv 56/90

- fond Z - přehodnotit dobu úlože podle předpisu A-oper-II-1. Zbývající materiály zpracovat na mikrofiše,
- fond H - vytrídít a ponechat materiály, které z historických hledisek dokumentují činnost kontrarozvědky,
- archivní materiály k osobám starším 70 let bez přefilmování zničit.

c/ Náčelníci správ StB a náčelník XII. S SNE zajistí provedení:

- vytrídění archivních materiálů z fondu TS, KR a OB s cílem podstatně redukovat objem archiválií,
- podle harmonogramu SEO VOS FMV převezou takto reduované fondy na toto pracoviště, kde bude provedeno jejich nafilmování a převedení na mikrofiše. Po provedené kontrole budou písemnosti zničeny,
- ke splnění tohoto úkolu vyčlení přiměřený počet příslušníků a dále pro převoz materiálů a obsluhu reprografické linky.

Vytrídění živých svazků:

- [a/ svazky TS - ponechat pouze .seznam dokumentů, seznam osob, zprávu o získání, aktualizované memorandum, závazek, kompromitující materiály, závažnou dokumentaci. Zbytek neprodleně skartovat,]
- b/ signální, osobní, pátrací - dle povahy, objektové svazky. Buď přes SEO skartovat nebo ponechat: seznam osob, seznam dokumentů, návrh na zavedení, vyhodnocení, závažné dokumenty, kompromitující materiály, zbytek skartovat. Při skartaci tajných a PT materiálů postupovat podle směrnic,
- c/ okamžitě skartovat všechny záchyty z Přestavby, Nákupu, záznamy z Diagramů vrátit neprodleně VI. správě SNB /6.odborům/.

Po linii ochrany ekonomiky a vnějšího zpravodajství postupovat diferencovaně. U agentury, která pracovala na objektech vnitřní linie, postupovat podle bodu a).

- 3 -

-16-
Vv 86 190

O způsobu zpracování archivních i živých materiálů určených k zaznamenání na mikrofiše budete vyrozuměni. O uložení dokumentačních a kompromitujících materiálů budete vyrozuměni také.

(Je potřebné postupovat tak, aby na útvarech nezůstaly materiály, jež by měly vzhledem k současnému politickému uspořádání kompromitující charakter.)

Vytříděné materiály je potřebné urychleně zničit za dodržení přísných bezpečnostních opatření v papírnách apod.

I. náměstek MV ČSSR

genpor. ing. Alojz LORENČ, CSc.

Pokyn I. náměstka ministra vnitra ČSSR genpor. Ing. Alojze Lorence, CSc., signovaný náměstkem ministra vnitra plk. Ottou Sedlákem, 1. 12. 1989

Zdroj: ABS

II. s p r á v a S N B

10.odb,1.oddělení

V Praze dne 3.12.1989

P r v o p i s e m !

S c h v a l u n g i :

24 pph. *[Signature]*

Náčelník II.S-SNB

plk. PhDr. Karel VYKYPĚL

N Á V R H

na provedení skartace svazků

akce RÁČEK:

Předkládám návrh na provedení skartace svazků akce RÁČEK, osobní sv.č.3162 a to následujících částí:

spis NO č.37361✓ obsahuje 9 listů

část.sv.č.1 310 listů

část č. 2 332 listů

část č.3 237 listů

část č.4 307 listů

část č.5 363 listů

část č.6 310 listů

část č.7 281 listů

část č.8 249 listů

Část č.9 299 listů

část č.10 307 listů

část č.11 252 listů

složka KPP 163 listů

část č.12 ~~neuvolněna~~

složka dokumentace 2 ~~poznámka~~

Vypracoval: kpt. Vondráček

D o p o r u č u j i :

.....

VSRS 1.odd.

mjr.JUDr.Fr.HAK

S o u h l a s ~~h~~ m:

NO 10:686:41:5-2NB

mjr. J. Dr. Petr ZAK

Чрез комитет на общината

Návrh na skartaci osobního svazku RÁČEK (reg. č. 3162) a osobního spisu NO (reg. č. 37361), vedených k osobě Jiřího Dienstbiera, předložený starším referentem specialistou 1. oddělení 10. odboru II. správy SNB kpt. Ludkem Vondráčkem, 3. 12. 1989 Zdroj: ABS

Zdroj: ABS

II. správa S N B
10. odbor,

V Praze dne 3.12.1989

S c h v a l u j í :

mjr. Faleš
Náčelník 10. odboru II.S-SNB
mjr. JUDr. Petr Žák

N Á V R H

na skončení prověrky signálu PODZIM 1988
a skartaci veškerých materiálů.

Předkládám návrh na ukončení prověrky signálu PODZIM 1988, reg. číslo sv. 35742, neboť pominuly důvody pro jeho další vedení na 10.odb. Zároveň žádám o skartaci veškerých písemných materiálů jejichž další využití je neodůvodněné.

Seznam materiálů určených ke skartaci dne 4.12.1989 :

- 1/ hl. svazek PODZIM 88 část 1 - obsahuje 301 listů
+ všechna čj. dle protokolu 10. odb.
- 2/ hl. svazek PODZIM 88 část 2 - obsahuje 371 listů
+ všechna čj. dle protokolu 10. odb.
- 3/ složka dokumentace + čj. dle protokolu 10. odb. - obsahuje 71 listů

ops. pracovník

VSRS 3. odd. 10. odb.
pplk. JUDr. Milan Kopinec

skartační komise :

- + sběrný arch WARSÁVA IV. - 001028/10-1/88
+ " " ŠVĚD - 3 - 001365/10-1/89 + foto + odznaky

poslání na odbor

Lp k. J. K.

Návrh na skartaci signálního svazku PODZIM 1988 (reg. č. 35742), předložený vedoucím starším referentem specialistou 3. oddělení 10. odboru II. správy SNB pplk. JUDr. Milanem Kopincem, 3. 12. 1989

Zdroj: ABS

II. správa SNB
10. odbor, 3. odd.

Odbor archivní a spisové služby
ZRUŠEN STUPEŇ UTAJENÍ (SVAZKU)
dnem 1. 4. 1999, pokysem MV č. 6/1999.
Vičková Milena

30
LZY

V Praze dne 4. 12. 1989

~~Příloha~~
Prvopisem!

Schvaluji:

Karel Vykypěl

Náčelník II. správy SNB
plk. PhDr. Karel VYKYPĚL

N Á V R H

na skartaci materiálu v akci SKUPINA II, č.sv. 21880

Vzhledem k tomu, že v současné době pominuly důvody rozpracování akce SKUPINA II, č. sv. 21880, navrhuji skartovat následující materiály:

- | | | | | |
|----|----------|------------|---------------|------------------------|
| 1/ | sv. č. 1 | obsahující | 1 - 297 stran | - díly osobního svazku |
| | sv. č. 2 | " | 1 - 332 stran | |
| | sv. č. 3 | " | 1 - 306 stran | |
| | sv. č. 4 | " | 1 - 322 stran | |
| | sv. č. 5 | " | 1 - 324 stran | |
| | sv. č. 6 | " | 1 - 440 stran | |
| | sv. č. 7 | " | 1 - 331 stran | |
| | sv. č. 8 | " | 1 - 220 stran | |
| | sv. č. 9 | " | 1 - 268 stran | |
| | sv. č.10 | " | 1 - 304 stran | |
| | sv. č.11 | " | 1 - 260 stran | |
| | sv. č.12 | " | 1 - 268 stran | |
| | sv. č.13 | " | 1 - 295 stran | |
| | sv. č.14 | " | 1 - 379 stran | |

Návrh na skartaci osobního svazku SKUPINA II (reg. č. 21880), vedeného k osobě Ing. Petra Uhla, předložený starším referentem specialistou 3. oddělení 10. odboru II. správy SNB kpt. JUDr. Karlem Záhořem, 4. 12. 1989

Zdroj: ABS

- 2 -

37
RZ

sv. č. 15	"	1 - 319 stran
sv. č. 16	"	1 - 251 stran
sv. č. 17	"	1 - 330 stran
sv. č. 18	"	1 - 186 stran
sv. č. 19	"	1 - 264 stran
sv. č. 20	"	1 - 211 stran
sv. č. 21	"	1 - 325 stran
sv. č. 22	"	1 - 379 stran
sv. č. 23	"	1 - 356 stran
sv. č. 24	"	1 - 176 stran
sv. č. 25	"	1 - 219 stran
sv. č. 26	"	1 - 268 stran
sv. č. 27	"	1 - 282 stran
sv. č. 28	"	1 - 234 stran
sv. č. 29	"	1 - 272 stran

~~po dalšího rozhodnutí bude ponechán svazek č. 29.~~

2/ Korespondence a pomocné písemnosti , složka č. 1

složka č. 1 obsahující	1 - 22 stran
" 2 "	1 - 29 stran
" 3 "	1 - 35 stran
" 4 "	1 - 164 stran

3/ Dokumentace

složka č. 1 obsahující	1 - 33 stran
2 "	1 - 53 stran
3 "	1 - 36 stran
4 "	1 - 30 stran
5 "	1 - 247 stran
6 "	1 - 19 stran

h) *finanční*
Zpracoval: kpt. JUDr. ZÁHOŘ

Svatý xuvěn na odhově

S o u h l a s í m :

...mjr. Fiedl

Náčelník 10. odb. II. S SNB

mjr. JUDr. Petr ŽÁK

D o p o r u č u j í :

plk. Kp
.....

Ved. st. ref. spec. B. odd.

plk. JUDr. Milan KOPINEC

Návrh na skartaci osobního svazku SKUPINA II (reg. č. 21880), vedeného k osobě Ing. Petra Uhla, předložený starším referentem specialistou 3. oddělení 10. odboru II. správy SNB kpt. JUDr. Karlem Záhořem, 4. 12. 1989

Zdroj: ABS

II. s p r á v a SNB

10. odbor, 2. oddělení

V Praze dne 6.12.1989

P r v o p i s e m !

S c h v a l u j i :

prof. Mjr. Kříž
.....
Náčelník 10. odboru

N Á V R H

na skartaci signálního svazku " R I G O "

Navrhuji skartaci signálního svazku RIGO, reg. č. 16981.
Skartace provedena dne 6.12.1989 na 10. odboru, včetně desek a
seznamu dokumentů.

Operativní pracovník :

S. L. ...
.....

VSRS 2. oddělení

prof. ...
.....

Skartační komise :

Prof. ...
.....
Mgr. ...
.....

Návrh na skartaci signálního svazku RIGO (reg. č. 16981), vedeného k osobě JUDr. Richarda Sachera, předložený starším referentem specialistou 2. oddělení 10. odboru II. správy SNB kpt. JUDr. Miloslavem Machatým, 6. 12. 1989

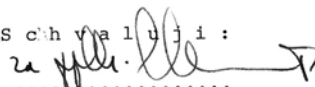
Zdroj: ABS

II. správa SNB
10. odbor,

v Praze dne 8.12.1989

Prvopisem!

S chvalou ji :

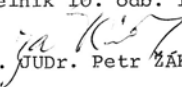

.....

Náčelník II. správy SNB
plk. PhDr. Karel VYKYPĚL

Navrhuji skartovat tyto svazky:

VORLIČEK 14618, IVAN 3170, NÁMĚSTEK 35666, KAREL 3093, RICHARD
1645, KUPEC 35406, PENTAGON 4784, PŘEMEK 36823, ARTUR 14335, FILIP
13867, DOKTOR 38001, ALŽBĚTA 38000, DOKTOR 24755, MATYÁŠ 36443,
SEVERIN 3352, JAKUB 3663, NIKOLA 17897, JIRKA 2233, HONZA 20516,
~~VORLIČEK 14618, KLOUČEK 9731, UVÍZL 14347, MIREK 15508, LEOS~~
~~23234, SIMON 11233, DOKTOR 24755, LOJZA 22082, GORAL 29450, JA-~~
~~ROSLAV 20708, RYBÁŘ 31330, SAŠA 10264, LOJZA 22082, FRANK 4022~~
ŠVEC 3245, SVOBODA 5069, KRYŠTOF 6500, BEČVÁŘ 6915, PETR 7048,
DANIEL 7121, KVÁŠA 8274, JARDA 9887, ROSICKÝ 10049, BRODSKÝ 10422,
VIKTOR 10450, BŘÍZA 11331, JÁNOŠ 12074, DANTE 13098, RÍŠA 13261,
SOJKA 13672, LÍDA 13956, MILAN 15188, ~~DIRIGENT 17507~~ JOSEF 15812,
2. ~~ROLF 1619~~ KAREL 16357, LIBOR 16856, STANISLAV 18420, UHER 19066,
LUDĚK 20246, ALEŠ 20439, ZPĚVÁK 22262, BŘEŤA 2437, BROUČEK 25779,
VALENTA 26115, ANDREA 26459, LÍPA 27194, BETA 27476, RET 28568,
DAVID 28832, ~~SVARC 29040~~ KAREL 29833, PETR 30736, EVA 31159,
TICHÁ 31673, DOMOV 32912, PAVEL 33938, DRAKULA 34938, RENE 36365,
ZIMA 36462.

Náčelník 10. odb. II. S SNB

mjr.  JUDr. Petr ŽÁK

Návrh na skartaci agenturních svazků 10. odboru, formálně předložený vedoucím starším referentem specialistou 1. oddělení 10. odboru II. správy SNB mjr. JUDr. Františkem Hakem, 8. 12. 1989

Zdroj: ABS

PhDr. Pavel Žáček, Ph.D. (nar. 1969) je český historik a politik. Jako badatel a dokumentarista je zaměřen zejména na české dějiny 20. století, zabývá se výzkumem činnosti zpravodajských služeb i dalších bezpečnostních složek, protitotalitním hnutím odboje a odporu ve střední a východní Evropě. Byl spoluzakladatelem a šéfredaktorem časopisů *Studentské listy* (1989–1991), *Securitas Imperii* (1994–1998), *Paměť národa* (2004–2006); zastával významné funkce spojené s dekomunizací v Československu a České republice: vedoucí odboru dokumentace a I. náměstek ředitele Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu Policie České republiky (1993–1998), ředitel odboru Archivu bezpečnostních složek Ministerstva vnitra České republiky (2006–2007), spoluzakladatel a první ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů (2007–2010) a prozatímní ředitel Archivu bezpečnostních složek, poradce pro paměťovou agendu Ministerstva obrany České republiky (2013–2017). Od roku 2017 je poslancem Parlamentu České republiky. Je autorem více než 120 odborných článků, autorem nebo spoluautorem desítek sborníků, monografií a edic dokumentů, mezi nimi: *Nástroj triedneho štátu. Organizácia ministerstiev vnútra a bezpečnostných zborov 1953-1990* (Bratislava 2005), *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet. Protokoly parlamentní vyšetřovací komise pro objasnění událostí 17. listopadu 1989* (1. a 2. díl, Praha 2013), *Odvrácená tvář pražského jara. Státní bezpečnost v Praze a srpen 1968* (Praha 2010), *Biografický slovník náčelníků operativních správ Státní bezpečnosti v letech 1953–1989* (Praha 2017; editor a člen autorského kolektivu), *Čekisté. Orgány státní bezpečnosti v evropských zemích sovětského bloku 1944–1989* (Praha 2019; editor, spoluautor Petr Blažek), *Jakešovo gestapo. Komunistické mocenské orgány a listopad 1989* (Praha 2019), *Vetřelci na vnitru. Státní bezpečnost, lustrace a otevírání archivů, 2006–2008* (Praha 2022), *Ruce světové revoluce. Carlos, mezinárodní terorismus a Státní bezpečnost, 1976–1989 I., II. díl* (Praha 2022).

PAVEL ŽÁČEK

„Guys, that’s it, that’s enough...” Destruction of official files in the 10th department of the second SNB administration section from November 27, 1989 to December 8, 1989

Ten days after November 17, 1989, the leadership of the Federal Ministry of the Interior and the State Security Service decided to cover their tracks and began the destruction of tens of tons of sensitive operational materials concentrated in vaults and operational archives throughout the Czechoslovak socialist republic. The aim was not only to destroy evidence of the details of the communist government’s rule, to cover up the network of agencies and the manipulation of various social strata, to prevent the investigation of crimes committed or human rights violations within the framework of applicable national and international norms, but also to destroy evidence of close cooperation with the KGB of the USSR. Already during the preparation of the special instruction of the First Deputy Minister of the Interior of Czechoslovakia, Gen. Ing. Alojz Lorenc, CSc., which on 1 December 1989 ordered the State Security Service to “sort out” and then completely “destroy” the operational volumes and files of the agency on an internal basis, attention was focused on the issue of the so-called internal enemy under the responsibility of the Main Counter-Intelligence Administration (II. Administration section of the SNB), in particular the 10th Department of Major Dr. Petr Žák. Once the order had been issued, its implementation gradually ran in several stages into the destruction of almost the entire agenda of files. By the time the shredding was stopped in the early evening of December 8, 1989, some 623 (i.e., almost 98.6%) of the 632 volumes and files of the 10th Department had been completely destroyed. Research into the activities of the State Security prior to November 17, 1989, as a key instrument of power was thus forever limited by the fundamental lack of documentary material. Thanks to extensive research, however, a relatively large number of testimonies to the destruction of the agency’s operational volumes themselves have been preserved, making it possible to reconstruct their course in detail.